

BETÆNKNING

VEDRØRENDE

BØRNEFORSORGENS ADMINISTRATION M.V.

AFGIVET AF DET AF ARBEJD S- OG
SOCIALMINISTERIET DEN 15. OKTOBER 1953
NEDSATTE UDVALG

/ . DEL

BETÆNKNING NR. 181

1957

38.5

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
I. <i>Indledning</i>	5
II. <i>De lokale børneværns opbygning og udøvelsen af deres virksomhed</i>	8
1. Historisk redegørelse	8
2. Den gældende ordning	9
3. Ungdomskommissionens betænkning om den tilpasningsvanskelige ungdom	11
4. Administrationsudvalgets forslag	12
A. Børneværnets opgaver	12
B. Børneværnsudvalgenes sammensætning	12
a. Ordningen uden for København	12
b. Ordningen i København	14
C. Fremgangsmåden i børneværnsager	15
D. Adgangen til at iværksætte foreløbige foranstaltninger	16
III. <i>Adgangen til anke af børneværnsudvalgenes afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet m.v.</i>	17
1. Retstilstanden før og nu	17
2. Statistiske oplysninger vedrørende antallet af anker	18
3. Rækkevidden af grundlovens § 71, stk. 6	19
4. Ordningen af en eventuel domstolsprøvelse af børneværnsudvalgenes afgørelser	25
5. Landsnævnets fremtidige stilling som ankeinstans	29
IV. <i>Forebyggende børneværn</i>	32
1. Gældende ret	32
2. Ungdomskommissionens betænkning vedrørende den tilpasningsvanskelige ungdom	33
3. Betænkningen vedrørende forsorgen for børn og unge, som har særlige tilpasningsvanskeligheder	35
4. Administrationsudvalgets forslag	35
a. Henvisning til psykologisk og psykiatrisk undersøgelse	35
b. Rådgivningsklinikker for børn	36
c. Ydelse af økonomisk hjælp	38
V. <i>Børns og unges anbringelse uden for hjemmet</i>	39
1. Gældende ret	39
2. Statistiske oplysninger vedrørende børns og unges anbringelse uden for hjemmet	41
3. Kritik mod den bestående ordning	43
4. Administrationsudvalgets forslag	44
VI. <i>Tilskudsordningen for børneforsorgsinstitutioner</i>	46
1. De gældende regler for tilskud til børneforsorgsinstitutionerne	46
a. Opdragelseshjemmene	46
b. Institutioner for forebyggende børneforsorg	47

2. De af spareudvalget af 28. november 1952 fremsatte forslag om ændring af de gældende tilskudsregler	48
a. Forslag vedrørende tilskud til opdragelseshjemmene.	48
b. Forslag vedrørende tilskud til institutioner for forebyggende børneforsorg.	49
3. Administrationsudvalgets forslag til ændringer i de gældende tilskudsregler.	49
a. Spørgsmålet om ændring af de i forsorgslovens § 65 fastsatte tilskudsregler for opdragelseshjemmene.	49
b. Spørgsmålet om ændring af de i forsorgsloven § 127 fastsatte tilskudsregler for institutioner for forebyggende børneforsorg	52
1. Tilskudsordningen.	52
2. Taksterne for ophold i institutioner for forebyggende børneforsorg	53
3. Legesteder m. v.	53
c. Spørgsmålet vedrørende betaling for skoleundervisning i kommunale skoler af børn i opdragelseshjem.	54
d. Udvalget vedrørende børneforsorgsinstitutionernes økonomi.	54

BILAG

1. Udkast til forslag til lov om ændringer i forsorgsloven vedrørende børneforsorgens administration m. v.	59
2. Embedslægeforeningens skrivelse af 12. december 1956 til sundhedsstyrelsen vedrørende embedslægernes deltagelse i børneværnsudvalgenes arbejde.	81
3. Landsnævnet for børneforsorgs skrivelse af 15. april 1957 vedrørende fristen for landsnævnets afgørelser i ankesager.	82

I.

Indledning.

Den 15. oktober 1953 nedsatte arbejds- og socialministeriet et udvalg (i det følgende kaldet administrationsudvalget) til at fremkomme med forslag til en ændring af børneforsorgens centrale og lokale administration, herunder af reglerne om anke af børneværnsudvalgenes afgørelser, og til ændringer i forsorgslovens børneværnsafsnit iøvrigt i det omfang, det efter de indvundne erfaringer må anses for hensigtsmæssigt.

Baggrunden for udvalgets nedsættelse var den nye regel i § 71, stk. 6, i grundloven af 5. juni 1953, hvorefter lovligheden af en frihedsberøvelse uden for strafferetsplejen, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, skal kunne forelægges til prøvelse for de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed. Nærmere regler herom fastsættes ved lov.

Arbejds- og socialministeriet ønskede undersøgt, hvorledes reglerne om anke af børneværnsudvalgenes beslutninger i henhold til forsorgslovens § 130, stk. 1, og § 131 om børns anbringelse uden for hjemmet forholder sig til denne bestemmelse, herunder hvorvidt der bør etableres en central dømmende myndighed, for hvilken børneværnsudvalgenes afgørelser vil kunne forelægges, og som således på dette punkt vil kunne erstatte den administrative myndighed, landsnævnet for børneforsorg.

En henlæggelse af landsnævnets virksomhed som ankeinstans for børneværnsudvalgene til en central dømmende myndighed må antagelig medføre, at der ikke er grundlag for at opretholde landsnævnet som et selvstændigt administrativt organ, og ministeriet ønskede derfor overvejet, til hvilke andre statslige organer inden for børnefor-

sorgen eller til hvilke særlige organer landsnævnets nuværende rent administrative funktioner i så fald bør henlægges.

Ministeriet ønskede, at der i det hele taget med henblik på en forenkling af børneforsorgens statslige centraladministration blev iværksat en almindelig undersøgelse af børneforsorgens samlede centraladministration, herunder såvel de til overinspektionen for børneforsorgen og landsnævnet som de til arbejds- og socialministeriet henlagte arbejdsområder.

Ministeriet anmodede endvidere om, at det i forbindelse med overvejelserne om ændringerne i den centrale administration blev taget op til overvejelse, i hvilket omfang der bør foretages ændringer i reglerne om den lokale administration.

Ministeriet pegede herved på spørgsmålet om, hvorvidt vedkommende dommer bør deltage som stemmeberettiget medlem ved forhandlinger i børneværnsudvalgene om børns anbringelse uden for deres hjem eller om nægtelse af hjemgivelse i stedet for som efter den gældende lov blot som tilforordnet ved behandlingen af fjernelsessager, på den af ungdomskommissionen i dens i 1952 afgivne betænkning om den tilpasningsvanskelige ungdom fremsatte henstilling om, at der skabes sikkerhed for, at der knyttes fornøden sagkundskab til udvalgene, navnlig ved behandling af sagerne om børns og unges fjernelse fra hjemmet, deres anbringelse, medens forsorgen består, hjemgivelse m. m., på det af Dansk Børneværnsforening med tilslutning fra landsnævnet for børneforsorg fremsatte forslag om, at der over hele landet blev ansat amtskonsulenter for børneforsorgen bl. a. med den opgave at vejlede udvalgene ved behandlingen af fjernelsessager, samt på de i ungdomskommissionens nævnte betænkning rejste spørgsmål om forskellige ændrin-

ger i udvalgenes arbejdsform, herunder forbedring af udvalgenes almindelige børnetilsyn og deres tilsyn med børn under børneforsorg.

Endvidere har ministeriet anmodet om, at det må blive undersøgt, hvorvidt børn under børneforsorg i det omfang som forudsat i forsorgslovens § 136 faktisk anbringes i plejehjem, og i benægtende fald hvilke foranstaltninger der kan træffes for at øge anvendelsen af gode private plejehjem til anbringelse af børneværnslever, samt på hvilken måde man kan fremme anbringelse af børneværnslever på betryggende måde i gode (anonyme) adoptivhjem.

Endelig har ministeriet ønsket undersøgt, om efterværnsarbejdet for elever, udskrevne fra opdragelseshjem, er betryggende ordnet, samt i benægtende fald hvorledes dette arbejde bedst bør organiseres.

Efter udvalgets nedsættelse har ministeriet anmodet udvalget om under dets overvejelser at inddrage spørgsmålet om eventuelle ændringer af den ved lov nr. 92 af 14. marts 195¹ gennemførte tilskudsordning vedrørende børneforsorgsinstitutionerne.

Udvalget fik følgende sammensætning:

Direktør *E. Leuning*, arbejds- og socialministeriet, formand, udpeget af arbejds- og socialministeriet.

Rådsformand, nu fhv. rådsformand *O. Garde*, landsnævnet for børneforsorg, udpeget af arbejds- og socialministeriet.

Kontorchef i arbejds- og socialministeriet, nu konstitueret overinspektør for børneforsorgen *H. Horsten*, næstformand, udpeget af arbejds- og socialministeriet.

Overinspektør, nu fhv. overinspektør for børneforsorgen *O. J. Skjerve*, udpeget af arbejds- og socialministeriet.

Kontorchef i finansministeriet *L. Frederiksen*, udpeget af finansministeriet.

Kontorchef, nu sekretariatschef i forvaltningsnævnet *E. Buchardt*, udpeget af forvaltningsnævnet.

Ekspeditionssekretær, nu kontorchef i justitsministeriet *M. Grau*, udpeget af justitsministeriet.

Afdelingslæge, nu overlæge i sundhedsstyrelsen, dr. med. *C. J. Mølleribach*, udpeget af sundhedsstyrelsen.

Fhv. stadsskoleinspektør *A. Espersen*, Holbæk, udpeget af Dansk Børneværnsforening.

Borgmester, nu overborgmester *S. Munk*, København, udpeget af Dansk Børneværnsforening.

Socialinspektør *Kr. Black*, Vejle, udpeget af Børnesagens Fællesråd.

Under udvalgets arbejde er der sket følgende ændringer i dets sammensætning:

I november 1953 udpegede arbejds- og socialministeriet kontorchef i arbejds- og socialministeriet, nu afdelingschef i arbejdsministeriet dr. jur. *T. Haarløv* og

inspektør i overinspektionen for børneforsorgen *Gerda Møller* som medlemmer af udvalget.

I marts 1956 indtrådte konstitueret formand for landsnævnet for børneforsorg *Erik Munch-Petersen* i udvalget.

I oktober 1956 fratrådte kontorchef *M. Grau* som medlem af udvalget, og i stedet udpegedes af justitsministeriet fuldmægtig *A. Grathe*, justitsministeriet, som medlem.

Ministeriet har bemyndiget udvalget til i fornødent omfang at forhandle med særlige sagkyndige.

Til sekretær i udvalget udpegedes ekspeditionssekretær i arbejds- og socialministeriet, nu kontorchef i socialministeriet *A. Friis*, der siden efteråret 1956 har været bistået af fuldmægtig i socialministeriet *Kirsten Grundtvig-Poulsen*.

Udvalget har hidtil forhandlet med nedenstående personer som sagkyndige:

Professor, dr. jur. *Poul Andersen*, Københavns universitet.

Overlæge, dr. med. *P. W. Bræstrup*, Gentofte.

Overlæge, dr. med. *Carl Clemmesen*, sundhedsstyrelsens konsulent i psykiatri.

Sognerådsformand *Chr. Friis*, Nørre Felding.

Overlæge, dr. med. *E. Gjørup*.

Formanden for embedslægeforeningen, kredslæge *L. Henrichsen*, Frederikshavn.

Direktør i Københavns kommunes børneværn *Aa. Lutz Høppermann*.

Socialdirektør *Orla Jensen*, Århus.

Afdelingslæge, dr. med. *H. Kreutzfeldt*, sundhedsstyrelsen.

Formanden for børneværnsudvalget i Brande, rentier *K. Midtgaard*.

Der har været nedsat et underudvalg til behandling af spørgsmålet vedrørende adgangen til at anke børneværnsudvalgenes af-

gørelser med hensyn til børns anbringelse uden for hjemmet m. v. samt børneværnsudvalgenes sammensætning.

Efter udvalgets indstilling har socialministeren i folketingsåret 1953-54 for folketinget forelagt forslag til lov om midlertidig ændring af forsorgsloven vedrørende adgang til domstolsprøvelse af beslutninger om inddragelse under børneforsorg m. v. (lov nr. 177 af 11. juni 1954).

Udvalget har hidtil afholdt 36 møder og (underudvalget 10 møder) og har herunder afsluttet drøftelserne vedrørende spørgsmålet om børneværnsudvalgenes opbygning og udøvelsen af deres virksomhed, om adgangen til anke af børneværnsudvalgenes afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet, om en udvidelse af reglerne vedrørende det forebyggende børneværn, herunder oprettelse af rådgivningsklinikker, om børns og unges anbringelse uden for hjemmet samt om reglerne for tilskud til børneforsorgsinstitutioner, medens udvalget endnu ikke har tilendebragt overvejelserne vedrørende de øvrige til udvalget henlagte spørgsmål.

Udvalget forventer at kunne afslutte sit arbejde i begyndelsen af 1958. Da den ovennævnte midlertidige lov vedrørende adgangen til domstolsprøvelse af beslutninger om inddragelse under børneforsorg m. v. skal forelægges folketinget til revision i folketings-

året 1957-58, jfr. lovens § 2, og da endvidere loven af 14. marts 1951 om ændringer i forsorgsloven vedrørende forøget offentlig støtte til institutioner for børneforsorg, jfr. lov nr. 37 af 22. februar 1956, har fastsat, at forslag til revision af loven skal forelægges folketinget i folketingsåret 1957-58, har udvalget ment allerede på nuværende tidspunkt at måtte fremkomme med en betænkning vedrørende disse spørgsmål og i forbindelse hermed spørgsmålet vedrørende børneværnsudvalgenes opbygning og udøvelsen af deres virksomhed, om en udvidelse af reglerne vedrørende det forebyggende børneværn, herunder oprettelse af rådgivningsklinikker, og om børns og unges anbringelse uden for hjemmet, idet disse spørgsmål alle har nær tilknytning til udvalgets forslag om ankeinstansen inden for børneforsorgen.

Om nedennævnte betænkning er der i udvalgets mødeden 3. september 1957 opnået enighed.

På grundlag af betænkningen har udvalget udarbejdet det som bilag 1 optrykte udkast til lovforslag om ændring i forsorgslovens børneværnsafsnit, der for så vidt angår ankereglerne er udarbejdet under den forudsætning, at børneværnsudvalgenes afgørelser om børns og unges anbringelse uden for hjemmet m. v. skal kunne forelægges de almindelige domstole til prøvelse.

II.

De lokale børneværns opbygning og udøvelsen af deres virksomhed.

i. Historisk redegørelse.

I tiden indtil 1905 fandtes der ikke særlige børneforsorgsmyndigheder. Anbringelse af et barn uden for dets hjem kunne iværksættes dels af fattigvæsenet, dels af overøvrigheden. Forst med *børneloven af 1905* indførtes egentlige børneforsorgsorganer, idet man efter norsk forbillede indførte en værgerådsordning, hvorefter der i hver kommune oprettedes et eller flere værgeråd, hvis medlemmer for størstedelens vedkommende valgtes af kommunalbestyrelsen. Værgerådernes opgave var at træffe beslutning om de i loven omhandlede opdragelses- og forbedringsmidler over for børn, d. v. s. tildeling af advarsel, beskikkelse af tilsynsværge, meddelelse af pålæg med hensyn til opdragelsen samt om fornødent anbringelse uden for hjemmet. En anbringelse uden for hjemmet kunne dog kun iværksættes med godkendelse af den centrale overinstans, overværgerådet. I landkommunerne samt i købstæder med under 10 000 indbyggere bestod værgerådet af 5 medlemmer, heriblandt et medlem af kommunalbestyrelsen, sognepræsten og en lærer eller lærerinde. I København og købstæder med over 10 000 indbyggere bestod værgerådene af 7 medlemmer, herunder en af justitsministeren valgt formand, der opfyldte betingelserne for at blive dommer, en læge, en af sognepræsterne og en lærer eller en lærerinde.

Ved beslutninger om børns anbringelse uden for hjemmet skulle værgerådene i landkommunerne og i købstæder med under 10 000 indbyggere tilkalde retskredsens underrettsdommer, der indtil sagens afslutning skulle lede undersøgelserne og deltage i den endelige afgørelse. Han var da for denne sags vedkommende medlem af rådet og havde altså stemmeret.

Børneloven af 1905 blev afløst af *værgerådsloven af 1922*, der bibeholdt værgerådsinstitutionen, men ændrede værgerådernes sammensætning. Værgerådernes opgaver var de samme som efter børneloven, dog at værgerådernes beslutninger om anbringelse uden for hjemmet ikke længere krævede overværgerådets godkendelse. Efter loven om tilsyn med børn af 1923 kunne dette tilsyn endvidere udøves af værgerådene. I landkommunerne bestod værgerådet af 5 medlemmer, der alle valgtes af kommunalbestyrelsen, heraf 1 medlem af kommunalbestyrelsens midte. Værgerådene i købstæderne bestod af 7 medlemmer, alle valgt af kommunalbestyrelsen, således at 1 medlem skulle opfylde betingelserne for at blive dommer eller for at få beskikkelse som sagfører.

For København blev der oprettet et særligt værgeråd, der i det store og hele var sammensat som det nuværende børne-nævnet.

Bestemmelsen om tilkaldelse af retskredsens underrettsdommer i sager vedrørende børns anbringelse uden for hjemmet bibeholdtes, dog kun for landværgerådernes vedkommende. Han havde ikke længere stemmeret.

En af hovedforskellene over for børneloven af 1905 var, at det sagkyndige element i værgerådene (præsten, lægen, læreren) gled ud. I stedet fastsattes der nærmere regler for de undersøgelser, der skulle foretages, inden der blev truffet beslutning om et barns anbringelse uden for hjemmet. Det blev således i loven fastsat, at der i disse tilfælde skulle indhentes erklæring fra barnets skole og fra præsten, ligesom der stilledes krav om en lægeundersøgelse af barnet. Eventuelt kunne værgerådet tilkalde lærer, præst og læge til personligt møde i værgerådet.

2. Den gældende ordning.

Værgerådsloven var gældende indtil 1933, da reglerne for børns anbringelse uden for hjemmet indarbejdedes i forsorgsloven som et afsnit af denne lov. Værgerådene blev uden for København afløst af børneværnsudvalgene, der knyttedes nærmere til kommunalbestyrelsen. Til børneværnsudvalgene er navnlig henlagt følgende opgaver:

- 1° at føre tilsyn med visse grupper af børn herunder meddele plejetilladelser (forsorgslovens kapitel VII),
- 2° at træffe bestemmelse om iværksættelse af forebyggende foranstaltninger over for enkelte børn (forsorgslovens kapitel VIII),
- 3° at træffe afgørelse om anbringelse af et barn uden for hjemmet på grund af barnets eller hjemmets forhold, jfr. forsorgslovens §§ 130, stk. 1, og 131,
- 4° at drage omsorg for anbringelse af børn, der står uden forsørger, eller hvis forsørger ikke kan sørge forsvarligt for dem og derfor har fremsat begæring derom, jfr. forsorgslovens § 130, stk. 2,
- 5° at udøve forsorgen for børn anbragt uden for hjemmet i henhold til §§ 130, stk. 1 og 2, og 131,
- 6° at føre tilsyn med opdragelseshjem og institutioner for forebyggende børneforsorg inden for kommunen, jfr. forsorgslovens §§ 161, 164 og 129, stk. 3,
- 7° at overvære og eventuelt medvirke ved retslige eller politimæssige afhøringer af børn og unge, jfr. forsorgslovens § 173.

I modsætning til hvad der gjaldt under værgerådene, er således nu også forsorgen for børn, der af forsørgelsesmæssige grunde må anbringes uden for hjemmet, henlagt til de specielle børneforsorgsmyndigheder.

Børneværnsudvalget er et udvalg af kommunalbestyrelsen og nedsat af denne. Udvalget kan tiltrædes af enkelte af kommunalbestyrelsen uden for dens midte valgte personer, der skal have særlig indsigt i børneforsorg, men flertallet skal være medlemmer af kommunalbestyrelsen, og formanden for det sociale udvalg skal være formand for eller medlem af børneværnsudvalget. I de tilfælde, hvor det sociale udvalgs opgaver i vedkommende kommune varetages af en magistrat, er den borgmester eller rådmand, under

hvem børneværnet hører, formand for børneværnsudvalget.

I følge den statistiske beretning fra landsnævnet for børneforsorg for året 1953 var børneværnsudvalgenes sammensætning efter kommunevalgene i 1954 følgende:

	Antal medlemmer	Valgt udenfor kommunalbestyrelsen	Kvinder	
			Ialt i udvalget	valgt udenfor kommunalbestyrelsen
Frederiksberg og Gentofte	10	2	4	1
Provinsbyerne	546	163	235	121
Landkommunerne	6 996	2 552	2 332	2 089
Hele landet (÷ København)	7 552	2 717	2 571	2 211

Af 7 552 medlemmer er således 2717 eller 36 pct. valgt uden for kommunalbestyrelsen. Antallet af kvindelige medlemmer udgør i alt 2 571 eller 34 pct.

Det forudsættes i loven, at udvalget består af mindst 3 medlemmer, medens der ikke er fastsat noget maksimum. Ifølge en af landsnævnet for børneforsorg foretagen opgørelse over børneværnsudvalgenes sammensætning efter kommunevalgene i 1954, varierer antallet af børneværnsudvalgsmedlemmer faktisk fra 3 til 13, således at knap 80 pct. af udvalgene har 5 medlemmer, ca. 15 pct. har 7 medlemmer og knap 3 pct. har 9 medlemmer. 14 udvalg har under 5 medlemmer og 9 udvalg har fra 10 til 13 medlemmer.

For at et børneværnsudvalg kan træffe beslutning, skal mindst halvdelen af udvalgets medlemmer, herunder formanden eller næstformanden, være til stede. Til en gyldig beslutning om fjernelse af et barn fra hjemmet kræves dog, at mindst % af udvalgets medlemmer er til stede og stemmer derfor. Endvidere skal i disse sager børneværnsudvalget tiltrædes af retskredsens underrettsdommer i borgerlige sager. Socialministeriet kan dog, når det findes hensigtsmæssigt, beskikke en anden dommer eller en kommunal embedsmand med juridisk uddannelse til at varetage dette hverv. Dommeren eller den juridiske embedsmand skal yde udvalget vejledning med hensyn til lovens forståelse og anvendelse. Han leder indtil sagens afslut-

ning udvalgets undersøgelse af sagen og deltagere i den endelige behandling af denne, men har ikke stemmeret. Har dommeren deltaget i sagens behandling, skal dette fremgå af børneværnsprotokollen.

Der er ikke i loven fastsat regler, hvorefter der til børneværnsudvalgene skal være knyttet nogen speciel sagkundskab. I landkommunerne foretages de nødvendige undersøgelser som hovedregel af medlemmerne selv, medens de i større købstæder ofte overlades til særlige til dette formål ansatte børneværnsundersøgere, der har særlig indsigt i børneforsorgsarbejdet. I enkelte af de største byer er der ansat socialrådgivere, der er uddannet på Den sociale Skole, til dette arbejde, men som hovedregel har undersøgerne ingen speciel uddannelse.

Der er i loven givet regler for, hvilke undersøgelser der skal foretages. Der skal således aflægges besøg i barnets hjem, og der optages forklaring af barnets forældre eller opdragere, af andre med forholdene kendte personer samt - hvor forholdene gør det ønskeligt - af barnet selv. Endvidere skal indhentes erklæringer fra skole, vedkommende præst, iæremester eller husbond og eventuelt fra den læge, der har behandlet barnet. I tilfælde af et barns endelige fjernelse fra hjemmet skal en udførlig, skematisk lægeerklæring altid indhentes.

Børneværnsudvalget skal drage omsorg for, at den, der har undersøgt barnets personlige og hjemlige forhold, såvidt muligt får lejlighed til at udtale sig for udvalget.

I øvrigt kan børneværnsudvalget til sagens oplysning indkalde og afhøre enhver person, der har bopæl i kommunen, og begære personer, der er bosat uden for kommunen, afhørt af vedkommende kommunes børneværnsudvalg. Udvalget kan derhos forlange, at en person inden retten under vidneansvar afgiver forklaring om sit kendskab til sagen. Skal et barn afhøres af udvalget, bør det i størst mulig udstrækning sikres, at barnet kan udtale sig frit og utvinget.

Udvalget kan affordre enhver offentlig myndighed, som kan antages at kende forholdene, erklæring. Politiets bistand kan fordreres, såfremt de fornødne oplysninger efter udvalgets skøn ikke kan tilvejebringes på anden måde.

Udover hvad der således er fastsat om de

undersøgelser, som børneværnsudvalget kan eller skal foretage, er det ligeledes udtrykkeligt bestemt i forsorgsloven, at barnets forældre eller de, der træder i disses sted, for så vidt de har kendt opholdssted her i landet, med passende varsel skal opfordres til at udtale sig for udvalget, inden forhandling påbegyndes om iværksættelse af forebyggende børneværnsforanstaltninger og fjernelse samt om forlængelse af disse indgreb ud over personens fyldte 18. år. Det samme gælder de i § 114, stk. 2, nævnte foranstaltninger. Forældrene kan under deres forhandling med børneværnsudvalget bistås af en tredjemand, eventuelt en sagfører. Desuden er der i forsorgsloven fastsat forskellige regler om protokollering, forhandling for lukkede døre, tavshedspligt, forkyndelse af udvalgsbeslutninger m. v.

I København' udøves børneværnet af magistraten (3. afdeling), idet dog sager vedrørende børns anbringelse uden for hjemmet, hvor denne kan ske, uanset om forældrene modsætter sig den, er henlagt til et særligt børnenævn. Børnenævnet består af en formand, der skal være borgmesteren for den afdeling inden for magistraten, under hvilken børneværnet hører, en næstformand, der skal være juridisk uddannet og udnævnes af magistraten, 4 gange så mange kredsvarger, som der er børneværnskredse, samt yderligere 6 af borgerrepræsentationen valgte medlemmer, der skal være personer, som i kraft af deres uddannelse og tidligere virksomhed må antages at være i besiddelse af særlig indsigt i børneforsorg. Flertallet af disse skal være medlemmer af borgerrepræsentationen. Da der for tiden findes 16 børneværnskredse, har børnenævnet således 72 medlemmer. De til børnenævnet henlagte sager afgøres af forretningsudvalget, der består af formanden, næstformanden samt de ovennævnte 6 af borgerrepræsentationen valgte medlemmer, under tiltræden af kredsvargerne fra den børneværnskreds, hvorunder sagen hører. For at en gyldig beslutning kan træffes, skal mindst 3 medlemmer af forretningsudvalget, deriblandt formanden eller næstformanden, samt en af kredsvargerne være til stede. Til en gyldig beslutning om fjernelse af et barn fra hjemmet kræves dog, at mindst 6 medlemmer er til stede/ og at mindst $\frac{2}{3}$ af de tilstedeværende stemmer derfor.

I praksis afgøres sagerne i to ugentlige møder. På hvert møde behandles sager fra 2 kredse, hvorved man opnår, at hver kreds får sine sager forelagt hver 4. uge. Medens næstformanden normalt deltager i begge møder, fordeler de øvrige medlemmer af forretningsudvalget sig mellem disse, således at der deltager 3 medlemmer i hvert møde, og således at det altid er de samme medlemmer, der afgør sagerne fra de samme kredse. Formanden vil på grund af sit omfattende arbejde normalt ikke kunne afstede til at deltage i alle møderne.

Til børneværnet i København er knyttet en børnelæge, der har daglig træffetid på kontoret, og som navnlig tager sig af børnetilsynets virksomhed, men desuden er til rådighed for hele børneværnets arbejde og f. eks. aflægger besøg i hjemmet, hvor en lægelig vurdering af børnenes sundhed er af værdi for afgørelsen. Siden 1939 har der endvidere til børneværnet været knyttet en rådgivende specialist i psykiatri og siden 1950 en rådgivende psykolog, der, hvor det findes påkrævet, afgiver erklæring i sagerne, eventuelt foretager en selvstændig undersøgelse af barnet. Børneværnet har endvidere et nært samarbejde med den børnepsykiatriske klinik på Bispebjerg hospital.

3. Ungdomskommissionens **betænkning** om **den tilpasningsvanskelige ungdom.**

På baggrund af den af ungdomskommissionen foretagne undersøgelse af ca. 200 repræsentativt udvalgte børn, der i 1947-48 blev inddraget under børneforsorg på grund af børnenes egne forhold, hvilken undersøgelse viste, at der praktisk talt udelukkende var tale om børn, der havde betydelige tilpasningsvanskeligheder, er der af kommissionen fremsat nogle synspunkter vedrørende eventuelle ændringer i børneværnenes organisation. Kommissionen har navnlig hæftet sig ved, at børneværnene ganske overvejende består af lægmænd, der ikke har nogen speciel pædagogisk indsigt, at langt de fleste af børneværnene i de mindre kommuner ikke har mulighed for at få større erfaringer i fjernsager, idet disse børneværn normalt kun kommer til at beskæftige sig med sådanne sager med års mellemrum, og at mange

børneværn ikke har mulighed for at få årsagerne tilstrækkelig grundigt oplyst, inden der træffes beslutning om anbringelser uden for hjemmet, samt at børneværnene ligeledes ofte mangler kvalificeret bistand efter anbringelsen.

Disse vanskeligheder hænger efter kommissionens opfattelse til dels sammen med, at der findes børneværn i samtlige landets kommuner. Denne ordning indebærer på den anden side store fordele. Hele arbejdet med foranstaltninger til fordel for børn og unge er på denne måde samlet på én hånd. De lokale børneværn har, fordi de kun dækker mindre områder, gode muligheder for at bedømme forholdene i barnets hjem og se, om et indgreb er ønskeligt eller nødvendigt. Endelig giver den nuværende sammensætning af børneværnene gode garantier for, at børneforsorgen udøves i overensstemmelse med befolkningens ønsker. Ved eventuelt forslag om ændringer i børneværnenes organisation bør man derfor fortsat sikre sig, at enheden i børneværnets arbejde ikke bliver brudt, og at det demokratiske element i børneværnets arbejde bliver bevaret.

Kommissionen vil derfor ikke gå ind for judicielt sammensatte børnedomstole, men anser det for tilstrækkeligt, at en dommer deltager i børneværnets møder som vejleder for dette.

Det anses derimod for ønskeligt, om der var en særlig kreds af dommere, der havde særlig indsigt i og forståelse for børne- og ungdomsproblemerne og havde særlig erfaring i behandlingen af disse sager, der vejlede børneværnene, f. eks. således at der inden for hvert amt blev beskikket særlige dommere, der fik til opgave at vejlede udvalgene i disse spørgsmål.

Kommissionen har endvidere som en mulighed peget på en ordning, hvorefter der foretages en opdeling af børneværnene, således at man bevarer de nuværende børneværn til at tage sig af plejetilsynet, den forebyggende børneforsorg og de sager, hvor forældrene er enige i anbringelsen uden for hjemmet, medens særlige nævn for større områder skal tage sig af de tilfælde, hvor forældrene modsætter sig anbringelsen eller tilbagekalder et tidligere meddelt samtykke. Medens det ikke er nødvendigt at knytte dommeren til det almindelige børneværn, skal det særlige nævn, foruden repræsen-

tanter for de lokale børneværn, bestå af forskellige særligt sagkyndige, herunder en dommer, der er særlig kendt med behandlingen af sådanne sager, en psykiater samt en repræsentant for den psykologiske og pædagogiske sagkundskab.

Uanset hvorledes børneværnsudvalgenes sammensætning måtte blive, har kommissionen understreget betydningen af, at der skabes muligheder for at skaffe bedre oplysninger til bedømmelse af sagerne. Det må således tillægges stor betydning, at de undersøgere, udvalgene anvender, er tilstrækkeligt kvalificerede til at bedømme forholdene i hjemmet og vanskelighedernes opståen. For at få det rette udbytte af de foreskrevne skoleerklæringer foreslås det endvidere, at der ved alle skoler indføres kartotekskort over samtlige elever, og at disse kort udfyldes nærmere, når eleven forlader skolen. Det foreslås endelig, at de pågældende skoleerklæringer afgives på særlige af socialministeriet godkendte blanketter.

Efter de erfaringer, kommissionens undersøgelse af et børneværns klientel har givet, anses det for nødvendigt fremtidig i højere grad at inddrage den særlige psykologiske og psykiatriske sagkundskab i børneværnenes arbejde. Det anses derfor for ønskeligt, at der fremtidigt stilles krav om, at der i alle tilfælde, hvor der for et børneværnsudvalg opstår spørgsmål om, hvorvidt et barn bør inddrages under børneforsorg med anbringelse uden for hjemmet, først foretages en indgående undersøgelse af barnets og hjemmets forhold, og at der i de tilfælde, hvor der foreligger alvorlige tilpasningsvanskeligheder hos barnet, tillige foretages en psykiatrisk eller psykologisk undersøgelse, inden der træffes beslutning om et barns endelige anbringelse uden for hjemmet. Disse psykiatriske eller psykologiske undersøgelser foreslås, i hvert fald i begyndelsen, henlagt til skolepsykologiske kontorer, børnepsykiatriske klinikker eller rådgivningsklinikker, om hvis oprettelse kommissionen stiller forslag.

Dommeren bør påse, at der er foretaget en tilstrækkelig dybtgående undersøgelse af barnets og hjemmets forhold, og at der foreligger en erklæring fra en psykiater eller en psykolog i det omfang, dette er påbudt.

4. Administrationsudvalgets forslag.

A. Børneværnets opgaver.

Ved overvejelserne med hensyn til hvilken sammensætning og arbejdsform børneværnsudvalgene bør have, må det være af afgørende betydning, hvilke opgaver der tillægges børneværnsudvalgene. Administrationsudvalget er af den opfattelse, at de opgaver, der hidtil har været pålagt børneværnsudvalgene, fortsat bør samles hos denne myndighed og har specielt ikke ment, at der er grundlag for at udskille spørgsmålet om anbringelse uden for hjemmet af børn i tilfælde, hvor forældrene ikke er enige i anbringelsen, til behandling ved særlige myndigheder. Udvalget stiller derfor ikke forslag om principielle ændringer i børneværnsudvalgenes arbejdsområder, men foreslår dog, at der i § 83 gives børneværnsudvalgene en almindelig forpligtelse til at følge de forhold, hvorunder børn og unge i kommunen lever, og at virke for forbedring af børne- og ungdoms værnet i kommunen. Efter en sådan bestemmelse vil det f. eks. påhvile børneværnsudvalget at være opmærksomt på, om der er tilstrækkelig fritidsbeskæftigelse for børn og unge i kommunen og at tage initiativ med hensyn til oprettelse af institutioner for forebyggende børneforsorg.

B. Børneværnsudvalgenes sammensætning.

a. Ordningen uden for København.

Der er i administrationsudvalget opnået enighed om, at man sikrer børneværnsudvalgene den tillid, der må anses for afgørende for deres arbejde, ved i overensstemmelse med den hidtidige linje her i landet og i overensstemmelse med den ordning, der gælder i de andre nordiske lande, at lade udvalgene udgå af den almindelige befolkning. Den erfaring og den specialkundskab, udvalget eventuelt måtte savne, må stilles til rådighed for udvalget på anden måde, jfr. nedenfor under C.

Børneværnsudvalgene foreslås derfor som hidtil valgt af kommunalbestyrelsen, men man mener dog at burde frafalde det hidtidige krav om en overvægt af kommunalbestyrelsesmedlemmer i udvalgene, således at man stiller kommunalbestyrelsen frit over for at vælge medlemmerne blandt beboere i kommunen, der må antages at have indsigt

i børne- og ungdomsforsorg, og som opfylder betingelserne for valg til kommunalbestyrelsen. For at bevare forbindelsen med forsørgelsesvæsenet, bør dog den hidtidige regel om, at formanden for det sociale udvalg skal være medlem af børneværnsudvalget bevares. Det bør endvidere i loven bestemmes, at udvalget bør bestå både af mænd og af kvinder.

Som tidligere nævnt findes der ikke i forsorgsloven nogen bestemmelse om, hvor mange medlemmer der skal være i børneværnsudvalgene, men det fremgår forudsætningsvis af bestemmelsen i § 87, stk. 1, hvorefter mindst $\frac{2}{3}$ af udvalgets medlemmer skal stemme for en fjernelse, at udvalgene mindst må have 3 medlemmer.

Da de beslutninger, børneværnsudvalgene skal træffe, ofte vil være af indgribende betydning for barnet og den unge, bør udvalget bestå af mindst 5 medlemmer. På den anden side vil et større antal medlemmer gøre børnevalgsudvalgene tungt arbejdende og vil navnlig være til gene i forholdet til forældrene, der meget nemt vil føle sig trykket ved at blive indkaldt til at udtale sig over for en større forsamling. Administrationsudvalget er dog klar over, at det i visse kommuner, hvor medlemmerne selv fører det almindelige tilsyn med børn, kan være vanskeligt for kun 5 medlemmer at klare arbejdet, og skal derfor foreslå, at der kan vælges mindst 5 og højst 7 medlemmer. I større kommuner bør der dog være adgang til, såfremt vedkommende kommunalbestyrelse anmoder derom, at dele kommunen i flere børneværns-kredse. Samtidig med, at delingen finder sted, må der fastsættes nærmere regler for børne- og ungdomsværnet i denne kommune. Administrationsudvalget finder ikke anledning til at fremkomme med forslag til sådanne regler, der må ligge inden for lovens rammer og forudsætninger, men i øvrigt må afhænge af den enkelte kommunes forhold. Man skal dog pege på, at det næppe vil være hensigtsmæssigt at overføre den særlige ordning for København til andre kommuner.

Børneværnsudvalget bør selv vælge sin formand og næstformand. I de tilfælde, hvor det sociale udvalgs opgaver varetages af en magistrat, bør dog som hidtil den borgmester eller rådmand, under hvem børne- og ungdomsværnet hører, være formand for udvalget.

Efter gældende ret skal retskredsens under-

retsdommer i borgerlige sager – eventuelt en anden dommer eller en særlig beskikket kommunal embedsmand med juridisk uddannelse – som tidligere nævnt være til stede, for at en beslutning om fjernelse af et barn fra hjemmet er gyldig.

Administrationsudvalget lægger afgørende vægt på, at dommerens medvirken bevares under den fremtidige ordning. Uanset om anbringelse af et barn under børneforsorg uden for hjemmet betragtes som frihedsberøvelse i grundlovens forstand og dermed som omfattet af adgangen til domstolsprøvelse i grundlovens § 71, stk. 6, er det administrationsudvalgets opfattelse, at hensynet til retsbeskyttelsen, hensynet til, at børneværnsudvalget ikke ved sine afgørelser går uden for lovens grænser, gør det nødvendigt, at der er kvalificeret juridisk sagskundskab til stede ved udvalgets forhandlinger. Den omstændighed, at børneværnsudvalgets afgørelse kan indankes for en højere instans og eventuelt indbringes for en domstol, ændrer intet heri, idet der nødvendigvis vil gå nogen tid, inden overinstansens, eventuelt domstolens afgørelse foreligger, og anbringelse af barnet normalt vil finde sted straks. Det er derfor af største betydning, at afgørelsen i 1. instans bliver truffet på det bedst mulige grundlag.

Principielt bør dommeren tilkaldes i alle sager, hvor der er spørgsmål om at gøre indgreb i forældrenes adgang til at have barnet hos sig, d. v. s. 1) ved beslutninger om anbringelse af et barn uden for hjemmet, når dette kan ske, uanset om forældrene modsætter sig anbringelsen, 2) når der er spørgsmål om at bestemme, at et barn ikke uden samtykke fra udvalget må fjernes fra et plejehjem i tilfælde, hvor barnets forældre eller en af dem ønsker barnet flyttet fra plejehjemmet til sit hjem, samt 3) i tilfælde af afslag på et andragende om hjemgivelse. Da der imidlertid erfaringsmæssigt forelægges udvalgene en række hjemgivelsesandragender, hvor et afslag er ganske utvivlsomt, f. eks. hvor andragende om hjemgivelse fremsættes med regelmæssige mellemrum, uden at forholdene har ændret sig, vil man for ikke at ulejligle dommeren unødigt dog anse det for tilstrækkeligt, at dommeren har pligt til at tiltræde udvalget i disse sager, når dette fremsætter begæring herom.

For at dommeren skal kunne have en

fuldstændig upartisk stilling i udvalget og over for forældrene og den unge stå som en neutral garant for, at lovens forskrifter overholdes, bør den nugældende ordning, hvorefter dommeren ikke har stemmeret, bevares. Det kan ej heller anses for nødvendigt, at dommeren skal lede forhandlingerne, med mindre anmodning derom fremsættes af udvalgets formand. Der må derimod lægges afgørende vægt på en positiv indsats fra dommerens side. Anbringelse af et barn uden for hjemmet mod forældrenes vilje kan kun ske under bestemte i loven fastsatte forudsætninger, og forholdet må derfor gøres til genstand for en juridisk vurdering, hvor dommeren må yde udvalget den fornødne vejledning. Han må endvidere påse, at de nødvendige undersøgelser til sagens oplysning er foretaget, og må herunder navnlig påse, at embedslægen har været tilkaldt i fornødent omfang, jfr. herom nedenfor under afsnit C.

For at sikre dommerens indflydelse bør det af børneværnsprotokollen ikke alene fremgå, at dommeren har været til stede, men også om hans synspunkter eventuelt afviger fra udvalgets.

Man har endvidere drøftet, hvorledes dommeren bør udpeges. Efter den gældende lov er det vedkommende retskreds' dommer i borgerlige sager, der skal vejlede børneværnsudvalget. Administrationsudvalget er med ungdomskommissionen enigt i værdien af, at dommeren har særlig indsigt og erfaring i sager vedrørende børns anbringelse uden for hjemmet, og at en ordning, hvorefter dommeren udpeges for et større område, f. eks. et amt, for så vidt kunne være ønskelig. Udvalget er imidlertid af den opfattelse, at man må lægge afgørende vægt på det lokalkendskab, retskredsens underrettsdommer besidder, hvortil kommer, at en dommer for et større område vanskeligt vil kunne afse den fornødne tid til disse sager. Udvalget skal derfor foreslå, at den nuværende ordning bevares, idet det dog ikke kan anses for nødvendigt, at den pågældende er dommer i borgerlige sager. Hvor der er flere dommere i en retskreds, bør socialministeriet efter forhandling med justitsministeriet træffe afgørelse om, hvilken dommer der skal varetage det heromhandlede hverv.

Udvalget ser ingen grund til at opretholde den gældende ordning, hvorefter der er mulighed for at beskikke en dommer uden

for retskredsen. Udvalget anser det derimod for at være af afgørende betydning, at hvervet varetages af en dommer, hvorfor den hidtidige adgang til at beskikke en kommunal embedsmand med juridisk uddannelse bør bortfalde.

b. *Ordningen i København.*

Den gældende ordning har i det store og hele virket tilfredsstillende. På grund af sagernes antal er det dog ikke muligt på 2 ugentlige møder at give sagerne en så grundig behandling som ønskelig, og det må derfor anses for nødvendigt at udvide antallet af ugentlige møder. Ved afholdelsen af 4 møder ugentlig vil man således kunne opnå, at der på hvert møde kun behandles sager fra i kreds. En sådan udvidelse vil imidlertid ikke kunne gennemføres med det nuværende antal medlemmer, idet disse herigennem vil få en alt for stor arbejdsbyrde. På den anden side viser erfaringen, at man bør tilstræbe, at antallet af medlemmer i det enkelte møde ikke bliver for omfattende, idet forældre, der tilsiges til møderne, ofte føler sig hæmmede over for en større forsamling og formålet med tilsigelsen herved delvis forflygtiges, jfr. bemærkningerne ovenfor vedrørende børneværnsudvalgene.

Det bør normalt ikke pålægges næstformanden at deltage i mere end 2 ugentlige møder, og der bør derfor af magistraten kunne beskikkes en stedfortræder for næstformanden. Medens man hidtil for næstformandens vedkommende kun har krævet, at han skal være juridisk uddannet, bør det, jfr. det foran afførte om betydningen af dommerens medvirken ved børneværnsudvalgenes afgørelser, kræves, at såvel næstformanden som dennes stedfortræder skal opfylde betingelserne for at kunne blive dommer, jfr. retsplejelovens § 42, stk. 3.

Administrationsudvalget anser det for vigtigt, at den hidtidige ordning, hvorefter borgmesteren for den afdeling, under hvilken børneværnet hører, er formand for forretningsudvalget for særdeles betydningsfuld, selv om borgmesteren kun vil kunne deltage i et fåtal af udvalgets møder, idet man herved opnår en ønskelig kontakt med magistraten.

For at muliggøre en deling af sagerne i 4 grupper, er det endvidere nødvendigt at

skabe hjemmel for at forhøje antallet af forretningsudvalgsmedlemmer, der vælges af borgerrepræsentationen, til 8, således at der foruden næstformanden eller dennes stedfortræder normalt vil kunne deltage 2 medlemmer af forretningsudvalget i hvert møde. For at opnå, at borgerrepræsentationen vil være repræsenteret med mindst i medlem 1 hvert møde, vil det være tilstrækkeligt, at halvdelen af medlemmerne vælges blandt borgerrepræsentationens medlemmer.

Med hensyn til kredsvargerne er det i praksis således, at kun den kredsværge, der har undersøgt sagen, deltager i drøftelserne vedrørende denne. For så vidt kunne det derfor anses for tilstrækkeligt, at der ved den enkelte sags behandling kun deltager den pågældende kredsværge. Da man imidlertid må anse kredsværgernes deltagelse i sagernes behandling for en meget central del af denne, bør det være hovedreglen, at der i hvert møde deltager 2 kredsværger, hvoraf den ene bør have undersøgt sagen.

Ved den foreslåede ændring vil der herefter i det enkelte møde normalt deltage næstformanden eller dennes stedfortræder, 2 af de af borgerrepræsentationen valgte medlemmer samt 2 kredsværger, ialt 5 medlemmer, hvilket svarer til mindsteantallet af medlemmer af børneværnsudvalgene. For at nævnet kan være beslutningsdygtigt, må mindst 3 medlemmer af forretningsudvalget (herunder enten formanden, næstformanden eller dennes stedfortræder) samt en af kredsværgerne være til stede, d. v. s. ialt 4 medlemmer. For så vidt sagen drejer sig om anbringelse af et barn uden for hjemmet mod forældrenes vilje, bør dog begge kredsværger være til stede, og den hidtidige regel om, at $\frac{2}{3}$ af de tilstedeværende skal stemme derfor, bibeholdes.

C. Fremgangsmåden i børneværnsager.

Administrationsudvalget har ikke fundet grundlag for at fremkomme med forslag om ændringer i reglerne om tilsigelse og forkyndelse, om protokollering og offentlighed, om adgang til at optage forklaringer etc., i det hele de formelle regler vedrørende fremgangsmåden i børneværnsager, bortset fra at reglerne om forkyndelse af udvalgets beslutninger, der efter gældende ret omfatter

beslutninger om, at et barn ikke må fjernes fra sit plejehjem, jfr. § 114, stk. 2, om iværksættelse af forebyggende foranstaltninger og om fjernelse af et barn udvides til også at omfatte udvalgenes afslag på andragender om ophør af forebyggende foranstaltninger eller om hjemgivelse af et barn anbragt uden for hjemmet.

Administrationsudvalget foreslår derimod reglerne om udvalgenes undersøgelser suppleret således, at betydningen af at anvende sagkyndig bistand på specielle områder understreges.

Udvalget foreslår, at der til de nødvendige undersøgelser, herunder besøg i hjemmet og samtaler med barnet eller den unge og forældrene, så vidt muligt benyttes personer, der har en uddannelse, der gør dem særligt egnede til at foretage undersøgelserne. Der er herved bl. a. tænkt på socialrådgivere, uddannet: på Den sociale Skole. Udvalget har overvejet ungdomskommissionens forslag om på skolerne at indføre kartotekskort for samtlige elever, men mener under hensyn til, at ordningen kun vil få betydning for en ringe del af eleverne, ikke at kunne stille forslag herom. Administrationsudvalget vil derimod anse det for rigtigst, at børneværnsudvalget tilkalder vedkommende lærer til at udtale sig for udvalget, når barnet er skole-søgende eller udskrevet af skolen for kortere tid siden. En sådan tilkaldelse bør normalt ske på sagens forberedende stadium og ikke i det møde, hvortil forældrene tilsiges.

Endelig finder man, at det udtrykkelig bør fastslås i loven, at børneværnsudvalget, hvor det skønnes nødvendigt, bør søge bistand til psykiatrisk, psykologisk eller pædagogisk undersøgelse af barnet. I tilfælde af, at barnet lider af udprægede sjælelige mangler eller har udvist alvorlige tilpasningsvanskeligheder, bør udvalget være forpligtet til at søge den fornødne sagkundskab.

Da det: for børneværnsudvalgets medlemmer dels kan være vanskeligt at afgøre, hvorvidt en sagkyndig undersøgelse i det enkelte tilfælde må anses for nødvendig, dels kan være vanskeligt at vurdere den foretagne undersøgelse, har man ment, at der bør være mulighed for, at udvalgene kan tiltrædes af en lægelig sagkyndig, der uden nødvendigvis selv at foretage de omhandlede undersøgelser vil kunne vejlede

udvalgene. Administrationsudvalget skal i så henseende pege på, at det vil være naturligt, at denne vejledning ydes af den stedlige embedslæge, der i kraft af sin uddannelse og sit øvrige arbejde må anses for egnet hertil, og som i øvrigt i kraft af sit embede har et samarbejde med kommunalbestyrelsen. Det bør dog overlades til udvalget selv, hvornår det ønsker embedslægens bistand til den lægelige bedømmelse af sagen, men fremsætter udvalget anmodning herom, bør embedslægen have pligt til at deltage i udvalgets møder. Embedslægen bør på samme måde som dommeren deltage i møderne uden stemmeret. For at sikre, at embedslægen indkaldes i det fornødne omfang, bør dog dommeren have opmærksomheden henvendt på denne adgang og henstille til udvalget, at han indkaldes, og såfremt dette ikke tages til følge, tilføre børneværnsprotokollen bemærkning herom.

Om embedslægeforeningens stilling til forslaget henvises til den som bilag 2 optrykte skrivelse af 12. december 1956 fra embedslægeforeningen til sundhedsstyrelsen.

Administrationsudvalget har endvidere overvejet, hvorledes man skal tilføre børneværnsudvalgene navnlig i mindre kommuner, som kun har få sager, den fornødne erfaring. Der er enighed om, at der bør være en mulighed for udvalgene for at få vejledning med hensyn til selve sagernes behandling, og man har drøftet spørgsmålet om udvidelse af den for de fynske amter etablerede ordning med en børneværnskonsulent til den øvrige del af landet. Dette spørgsmål vil blive gjort til genstand for nærmere behandling i 2. del af udvalgets betænkning.

D. Adgangen til at iværksætte foreløbige foranstaltninger.

Efter gældende ret kan børneværnsudvalgets formand eller i hans fravær næstformanden - i København forretningsudvalgets formand eller næstformand - iværksætte sådanne foreløbige foranstaltninger, der ikke kan udsættes uden fare for barnets vel. En sådan beslutning skal snarest muligt forelægges for det samlede børneværnsudvalg, men der er ikke i loven fastsat nogen bestemt frist for denne forelæggelse, ligesom den i § 155 foreskrevne indberetning til landsnævnet først skal indsendes, når børneværnsudvalgets godkendelse foreligger. Administrationsudvalget vil anse det for rigtigst, at der sættes en frist på 1 måned, inden hvilken sagen skal forelægges det samlede udvalg, men vil på den anden side mene, at dette bør have en tilsvarende adgang til at træffe beslutninger om foreløbige foranstaltninger.

Administrationsudvalget er klar over, at en frist på 1 måned i adskillige tilfælde vil være for kort, idet de nødvendige oplysninger ikke vil kunne fremskaffes i løbet af dette tidsrum, men da en fjernelse fra hjemmet af et barn er et alvorligt indgreb i forholdet mellem forældre og børn, må det kræves, at der ikke går for lang tid, inden den endelige beslutning træffes på den i loven foreskrevne måde. På den anden side bør det som nævnt ikke være udelukket, at formandens beslutning om en foreløbig anbringelse uden for hjemmet afløses af en tilsvarende beslutning fra det samlede udvalg, således at fristen i enkelte tilfælde kan udstrækkes i indtil 2 måneder.

III.

Adgangen til anke af børneværnsudvalgenes afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet m. v.

i. Retstilstanden før og nu.

Som i foregående afsnit nævnt blev ved *børneloven af 1905* spørgsmålet om anbringelse uden for hjemmet eventuelt mod forældrenes ønske af børn og unge under 18 år på grund af børnenes eller de unges uheldige, eventuelt kriminelle handlinger eller vanskelige karakter eller på grund af uheldige forhold i hjemmet henlagt til et særligt ved loven for hver kommune oprettet organ, værgerådet. Værgerådernes beslutninger om børns anbringelse uden for hjemmet skulle godkendes af overværgerådet, der bestod af overinspektøren for opdragelsesanstalterne som formand og 2 henholdsvis af justitsministeren og kirke- og undervisningsministeren valgte medlemmer. Overværgerådets afgørelser var endelige. Afgørelserne var således rent administrative og var med forset holdt uden for domstolene ud fra den erkendelse, at de straffeforanstaltninger, der efter den hidtidige lovgivning havde været de eneste mulige sanktioner over for kriminelle børn og unge, ikke havde vist sig hensigtsmæssige i kampen mod den stadig stigende kriminalitet mellem disse. Det var formålet med de nye lovbestemmelser, at der skulle sikres børn og unge en forsvarlig opdragelse og oplæring, og for at dette kunne gennemføres, måtte der være mulighed for at iværksætte de fornødne foranstaltninger, også i tilfælde hvor forældrene af uforstand eller uvilje ville modsætte sig disse.

Ved *værgerådsloven af 1922* udvidedes værgerådernes kompetence. Afgørelserne om et barns anbringelse uden for hjemmet skulle således ikke længere godkendes af overværgerådet, der herefter i hovedsagen skulle virke som en appelinstans, for hvilken de af værgerådene truffene afgørelser kunne ind-

ankes. Overværgerådets afgørelser var også efter 1922-loven endelige, men dets sammensætning blev ændret således, at rådet kom til at bestå af en af Kongen udnævnt formand, overinspektøren for opdragelseshjemmene, et af justitsministeren (senere socialministeren) og 2 af rigsdagen valgte medlemmer. De 3 sidste beskikkedes for et tidsrum af 4 år. Der var såvel i udvalget, der udarbejdede forslaget til værgerådsloven, som under rigsdagsforhandlingerne fuld enighed om at fastholde værgerådstanken, idet man mente, at det store flertal i befolkningen ville foretrække, at afgørelserne af disse vigtige sager blev truffet af et organ, der på den ene eller anden måde fremgik af befolkningens eget valg og ikke af en administrativ myndighed med mange andre opgaver eller af en domstol. På dette punkt var der overensstemmelse med synspunkterne i de andre nordiske lande; såvel den besluttende myndighed som appelinstansen var i alle de nordiske lande en administrativ myndighed.

Ved *socialreformen af 1933* omdannedes overværgerådet til landsnævnet for børneforsorg, uden at dets sammensætning dog ændredes. Efter socialreformen, som denne blev vedtaget i 1933, kunne børneværnsudvalgenes beslutninger om børns anbringelse uden for hjemmet indankes for landsnævnet for børneforsorg, hvis afgørelser på samme måde som overværgerådets var endelige, således at de kun inden for meget snævre rammer kunne komme til pådømmelse ved domstolene, jfr. Haarløv: Administrative Opdragelsessanktioner, (1952) side 269.

I § 71, stk. 6, i grundloven af 1953 udtales det, at uden for strafferetsplejen skal lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke

er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse. Det bestemmes endvidere, at nærmere regler herom skal fastsættes ved lov. Ud fra den forudsætning, at den nævnte grundlovsbestemmelse omfatter børneværnsudvalgenes afgørelser om børns anbringelse uden for hjemmet, har man herefter *ved lov nr. ij af n. juni 1954 om midlertidige ændringer i lov om offentlig forsorg (om adgang til domstolsprøvelse af beslutninger om inddragelse under børneforsorg m. v.)* ophævet reglen om endeligheden af landsnævnets afgørelser.

Den gældende ordning er herefter, at beslutninger om børns anbringelse uden for hjemmet (forsorgslovens §§ 130, stk. 1, og 131) træffes af de administrative organer, børneværnsudvalgene, hvis afgørelser efter § 90, jfr. § 132, kan indankes for landsnævnet for børneforsorg, der ligeledes er en administrativ myndighed. I visse tilfælde kan landsnævnet dog træffe selvstændig beslutning om fjernelse af et barn fra dets hjem, jfr. § 153, stk. 1. Såfremt landsnævnet tiltræder et børneværnsudvalgs beslutning, kan sagen af forældrene eller den, der faktisk udøver forældremyndigheden, indbringes for domstolene i overensstemmelse

med reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a. Samme regel gælder for landsnævnets selvstændige afgørelser i henhold til § 153, stk. 1, og for afgørelser, hvorved landsnævnet tiltræder et børneværnsudvalgs beslutning om nægtelse af hjemgivelse af et barn, anbragt uden for hjemmet i medfør af de nævnte bestemmelser. I sidstnævnte tilfælde kan tillige den unge selv, hvis han er fyldt 18 år, indbringe sagen for domstolene. Sagerne skal normalt forelægges for underretten på det sted, hvor forældrene bor. Underrettsdommen kan indankes for landsretten, medens anke til Højesteret kun kan ske, når justitsministeriet tillader det.

Ordnningen er midlertidig, idet loven af 11. juni 1954 på samme måde som en række love af samme dato vedrørende domstolsprøvelse af administrativ frihedsberøvelse inden for forskellige områder skal forelægges folketinget til revision i folketingsåret 1957-58.

2. Statistiske oplysninger vedrørende antallet af anker.

Der er af landsnævnet udarbejdet nedenstående tabeller vedrørende antallet af ankesager indbragt henholdsvis for landsnævnet og domstolene i tiden fra 25. juni 1954, da loven af 11. juni 1954 trådte i kraft, og til 24. juni 1957:

Tabel I. Oversigt over ankesager indbragt for landsnævnet for børneforsorg i tiden 25. juni 1954 til 24. juni 1957.

	Fjernelser i henhold til §§ 130, stk. 1, og 131		Indankninger for landsnævnet for børneforsorg:			Ankesagens resultat			Antal tilfælde, hvor landsnævnets afgørelser indbragt for domstol.
	Antal fjernede børn	Antal børn, fjernet uden forældrenes tilslutning	vedr. fjernelser	vedr. nægtet hjemgivelse	I alt	Anke trukket tilbage	Børneværnsudvalgets afgørelse omstødt	Børneværnsudvalgets afgørelse stadfæstet	
25. juni–31. december 1954	640 ¹⁾	130 ¹⁾	60 ¹⁾	50 ¹⁾	110 ¹⁾	36 ¹⁾	4	70	13
1955	1 198	218	60 ¹⁾	125 ¹⁾	185 ¹⁾	66 ¹⁾	6	113	22
1956	1 211	240 ¹⁾	77	92	169	58	4	107	15
1. januar–24. juni 1957	575 ¹⁾	115 ¹⁾	72	59	131	35	3	93	13
I alt	3 624 ¹⁾	703 ¹⁾	269 ¹⁾	326 ¹⁾	595 ¹⁾	195 ¹⁾	17	383	63

¹⁾ Beregnede tal.

Medens ca. 20 pct. af forældrene var uenige med børneværnsudvalgene med hensyn til fjernelsen, blev der dog kun i 269 eller ca. 7 $\frac{1}{2}$ pct. af tilfældene indgivet klage til landsnævnet. Med hensyn til udfaldet af disse klager samt af de af forældrene indbragte klager over børneværnsudvalgenes afslag på andragender om hjemgivelse af fjernede børn bemærkes, at de 64 pct. af de indbragte klager er resulteret i, at børneværnsudvalgets afgørelse blev stadfæstet, medens ca. 33 pct. af klagerne blev trukket tilbage — heraf $\frac{3}{4}$ enten uden eller med mindre væsentlige indrømmelser fra børne-

værnsudvalgenes side og $\frac{1}{4}$ fordi klagen har medført, at vedkommende børneværnsudvalget har hjemgivet barnet.

Som det endvidere fremgår af tabellen blev i 63 tilfælde landsnævnets afslag indbragt for domstolene. Det må dog herved bemærkes, at disse sidste tilfælde som følge af, at nogle af børnene var søskende, kun har resulteret i 49 retssager, hvoraf 1 af formelle grunde blev afvist af underretten.

Resultatet af underretternes behandling af disse sager fremgår nærmere af nedenstående tabel II.

Tabel II. Oversigt over ankesager, indbragt for underretterne i tiden 25. juni 1954 til 24. juni 1957.

	Antal underretts-sager	Underretssagens udfald		
		Hævet af klageren	Børneværnsudvalgets afgørelse stadfæstet	Børneværnsudvalgets afgørelse omstødt
25. juni–31. december 1954	8	1	5	2
1955	17	7	8	2
1956	13	5	7	1
1. januar–24. juni 1957	10 ¹⁾	1	6	—
I alt	48	14	26	5

Af de 26 underrettsdomme, der har givet børneværnet medhold, er 10 indanket for landsretterne; heraf er 1 endnu ikke afgjort og 2 hævet af klagerne, medens landsretten i 7 tilfælde har stadfæstet underrettsdommen. Af de 5 underrettsdomme, der er gået børneværnet imod, er 4 appelleret. Heraf er 1 hævet, idet forældremyndigheden ved landsretsdom var overgået fra faderen (klageren) til moderen, til hvem børnene blev hjemgivet, 2 er omstødt af landsretten, medens kun 1 er gået børneværnet imod.

3. Rækkevidden af grundlovens § 71, stk. 6.

Ved udvalgets kommissorium er det pålagt udvalget at undersøge, hvorvidt der bør etableres en central dømmende myndighed, for hvilken børneværnsudvalgenes afgørelser

vil kunne forelægges, idet det er forudsat, at grundlovsbestemmelsen kan omfatte inddragelse under børneforsorg, og at der derfor ved lov må fremsættes nærmere regler om adgang til domstolsprøvelse af børneværnsudvalgenes beslutninger om anbringelse uden for hjemmet af børn og unge.

Det fremgår endvidere af motiverne til den midlertidige lov af 11. juni 1954, at denne er givet for at bringe forsorgslovens børneværnsafsnit i overensstemmelse med grundlovens § 71, stk. 6, idet man har forudsat, at beslutninger om børns og unges anbringelse uden for deres hjem efter forarbejderne til grundlovsforslaget samt forhandlingerne på rigsdagen må betragtes som frihedsberøvelse i grundlovens forstand.

Som nævnt i indledningen er forslaget til loven, der er af rent midlertidig karakter, fremsat på grundlag af en indstilling fra

¹⁾ 3 sager er endnu ikke afgjort.

administrationsudvalget, der imidlertid ikke på daværende tidspunkt havde taget endelig stilling til spørgsmålet om, hvorvidt udtrykket frihedsberøvelse i grundlovens § 71, stk. 6, overhovedet omfatter børns anbringelse uden for hjemmet.

Da det i loven er fastsat, at den skal optages til revision i 1957-58, og da udvalget forudsætter, at denne revision nødvendiggør en afklaring af spørgsmålet om rækkevidden af grundlovens § 71, stk. 6, har udvalget fortsat sine drøftelser herom.

a° En fraktion inden for udvalget bestående af medlemmerne *Buchardt, Frederiksen, Grathe, Haarløv, Horsten, Møllenbach* og *Gerda Møller* har om problemet udtalt følgende:

Foruden de indskrænkninger i anvendelsesområdet for grundlovens § 71, stk. 6, som er en følge af de i bestemmelsen udtrykkeligt nævnte undtagelser, er bestemmelsens virkning begrænset af dens benyttelse af selve ordet: frihedsberøvelse.

Man må for det første undersøge beskaffenheden af den *frihed*, hvori der gøres indgreb.

Forarbejderne til grundloven viser, at det er indgreb i individets ret til at bestemme, hvor han vil opholde sig (lokalfriheden), som § 71, stk. 6, tager sigte på.

Det er naturligvis en forudsætning for indgreb i lokalfriheden, at der — bortset fra indgrebet — består en sådan frihed. Da personer over 18 år normalt som rådgive over deres person kan træffe bestemmelse om deres opholdssted, er det uden videre klart, at børneforsorg, forlænget ud over det 18. år, er et indgreb i lokalfriheden (jfr. lektor Erik Christensen, *Ugeskrift for Retsvæsen* 1953, side 210).

Om børneforsorgens indgreb over for personer under 18 år er undergivet forskriften i grundlovens § 71, stk. 6, eller om disse indgreb på grund af det anvendte udtryk: frihedsberøvelse, falder uden for grundlovsbestemmelsen, således at lovgivningsmagten kan vælge frit, om den vil indføre juridisk kontrol i disse tilfælde eller ikke, er derimod gjort til genstand for tvivl.

Som professor, dr. jur. O. A. Borum har

fremhævet og dokumenteret (Personret, side 170, n. 4.), har det været rigsdagens standpunkt,¹⁾ at grundlovsbestemmelsen omfattede denne form for frihedsberøvelse. Både professor Borum (1. c.), lektor Erik Christensen (U. f. R. 1953, side 210) og professor, dr. jur. Erwin Munch-Petersen (Juristen 1954, side 97) fortolker bestemmelsen i overensstemmelse med rigsdagens opfattelse, hvorimod professor, dr. jur. Poul Andersen i et foredrag i Nordisk administrativt Forbund og Juridisk Forening den 17. februar 1954 har holdt børns anbringelse uden for hjemmet uden for grundlovens § 71, stk. 6, således at folketinget står frit over for en reform på dette specielle område. Denne opfattelse har også fundet udtryk i Poul Andersens Statsforfatningsret 1954, side 612.

Det har været anført, at udtrykket frihedsberøvelse, når man ser bort fra rigsdagsforhandlingerne, ikke omfatter fjernelse af et barn fra hjemmet og dets anbringelse under børneforsorg under en eller anden form. Rådigheden over barnets person tilkommer forældremyndighedens indehaver, og det er forældrene, der kan foretage frihedsberøvelse over for deres barn ved at bestemme dets anbringelsessted. En fjernelsesbeslutning bevirker naturligvis, at forældrene ikke længere har den frihed til at råde over barnets person, som de hidtil har haft, men en sådan indskrænkning i forældrenes personlige frihed ligger uden for de indgreb i lokalfriheden, som ordet frihedsberøvelse efter gængs terminologi dækker. Det barn, om hvis fjernelse fra hjemmet der er tale, er før fjernelsesbeslutningen undergivet forældrenes myndighed, en myndighed der i princippet ikke er forskellig fra den, som udøves af børneforsorgens organer. Efter denne opfattelse har barnet ingen frihed, hvori indgreb kan gøres.

Heroverfor bemærkes, at det efter vor mening er i overensstemmelse med grundlovsbestemmelsens tilblivelse og formål, at den omfatter beslutninger vedrørende børns anbringelse under forsorg uden for deres hjem. Udtalelserne herom i forbindelse med lovens forelæggelse er så utvetydige, at de efter vor mening må anses for bindende ved

¹⁾ Jfr. udtalelser af daværende statsminister Erik Eriksen (Rigsdagstidende 1952-53, folketingets forhandlinger spalte 2018), af fhv. statsminister Hans Hedtoft (spalte 2222-23) og af folketingsmand Aksel Larsen (spalte 2276).

bestemmelsens fortolkning. Ordet »frihedsberøvelse« har af rigsdagen fået tildelt en betydning, i forhold til hvilken de resultater, en isoleret sproglig analyse fører til, ikke kan være afgørende.

Anvendelsen af ordet »frihedsberøvelse« i denne udvidede betydning har i øvrigt en parallel i straffeloven af 1866. I lovens kapitel 20, der har overskriften: »Om krænkelser af andres frihed«, fandtes (som § 213) en bestemmelse om »barnerov«. Goos (Strafferettens sp. del I. (1916), side 125—28, jfr. Haarløv: Administrative Opdragelses-sanktioner (1952), side 17, n. 4) fremhæver, at der er tale om et indgreb i den ret til at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, der er tillagt forældrene som et supplement til barnets egen begrænsede handlefrihed, og betegner derfor frihedsberøvelsen som »uegentlig« (nemlig i forhold til barnet). Professor Borum definerer denne del af frihedsberøvelsen som et »indgreb i barnets ret til at være hos forældrene, når disse ikke bestemmer anderledes« (Personret, side 170). Man kunne måske også tale om middelbar eller indirekte frihedsberøvelse over for barnet, idet fjernelse betyder, at det offentlige tilegner sig den ret, forældrene har til at træffe bestemmelse om barnets opholdssted, og dermed får mulighed for at anordne egentlig frihedsberøvelse. Ordet »frihedsberøvelse« i grundloven skulle herefter omfatte såvel direkte som indirekte frihedsberøvelse.

Udover disse fortolkningsbidrag af mere formel karakter ønsker vi at anføre, at der også er afgørende reale grunde, der taler for at inddrage fjernelsesbeslutningerne under § 71, stk. 6; beslutninger om børns fjernelse fra deres naturlige forældre er af en sådan karakter, at de i alvor og betydning må sidestilles med frihedsberøvelse for voksne; der er derfor også det samme behov for domstolskontrol, som ved de forskellige former for frihedsberøvelse, der kan iværksættes over for voksne. Hertil kommer, at den omstændighed, at beslutninger om fjernelse m. v. er undergivet domstolsprøvelse efter vor opfattelse er egnet til i befolkningen at skabe tillid omkring børneforsorgens arbejde.

Man må dernæst undersøge, om der må anerkendes en indskrænkning i grundlovsbestemmelsens område, fordi indgrebet betegnes som *frihedsberøvelse*.

Det er uden videre klart, at frihedsberøvelse sker i alle de tilfælde, hvor en person er tvangsanbragt i fængsel, på et hospital, hvad enten det er på grund af sindssygdom eller smitsom sygdom, en anstalt, herunder åndssvageforsorgens og den øvrige offentlige forsorgs anstalter eller hjem, eller hvor han på grund af smitte tvangsisoleres i sin bolig. Men efter den efter vor mening mest nærliggende opfattelse af grundlovsbestemmelsens formål mener vi, at den også må omfatte tilfælde, hvor tvangen er mindre vidtgående. Anbringelsen på hospitaler, anstalter eller hjem behøver jo ikke at være ensbetydende med en fuldtud gennemført indespærring de pågældende steder. I fortsættelse af denne tankegang vil vi hævde, at sådanne anbringelser som familiepleje for åndssvage, sindssyge eller børn heller ikke kan holdes uden for bestemmelsen. Det må herved tages i betragtning, at åndssvageforsorgens myndigheder under for sorgen kan flytte patienten frem og tilbage mellem anstalt og kontrolleret familiepleje, at familiepleje under sindssygehospitalerne betragtes som en afdeling af hospitalet og dækket af udtrykket »hospital« i loven af 1938, og endelig at børneværnsudvalget på tilsvarende måde kan graduere anbringelsesformerne efter det til enhver tid givne behov, jfr. forsorgslovens § 134.

Vi mener ikke, at man skal føle sig bundet af den kriminalretlige opfattelse af begrebet frihedsberøvelse, jfr. straffelovens § 261, og følgelig lægge vægt på den måde, hvorpå frihedsberøvelsen rent faktisk manifesterer sig. Det afgørende og tilstrækkelige må efter vor mening være, at der fra administrationens side er truffet en beslutning, hvorefter det ikke længere er personen eller hans forældre, men myndighederne, der bestemmer, hvor han skal opholde sig, og at denne bestemmelsesret vil kunne medføre indespærring i visse — ganske vist sjældne — tilfælde.

Det er anført, at sagernes behandling ved en domstol medfører et brud på den tavshedspligt, der er gældende i børneværns sager. Der er i denne forbindelse peget på bestemmelsen i forsorgslovens § 172, der siger, at enhver borger er forpligtet til under visse forhold at gøre anmeldelse til børneværnsudvalget. Det er en bestemmelse, som skal være garanti for, at børn ikke fortsat kan være genstand for mishandling eller vanrøgt. De, som har erfaring i børneværns sager, ved,

at når folk kommer for at gøre anmeldelse efter § 172, så stiller de som regel den betingelse, at deres navn ikke kommer frem i sagen. Denne garanti kan nu ikke mere gives, når sagen kan ende for retten, og resultatet vil let blive, at folk undlader at gøre anmeldelse og lader barnet i stikken.

Denne betragtning kan efter vor opfattelse ikke være afgørende. Adgangen til domstolsprøvelse vil næppe medføre brud på den medlemmerne af børneværnsudvalget påhvilende tavshedspligt, idet det normalt heller ikke under en eventuel retssag vil kunne pålægges medlemmerne at afgive forklaring om forhold, der er omfattet af tavshedspligten, jfr. retsplejelovens § 169, stk. 3. Derimod må det erkendes, at muligheden for, at sagen indbringes for retten, vil kunne afholde nogle fra at gøre anmeldelse eller i øvrigt give oplysninger til børneværnet. Det bemærkes herved, at man ikke kommer uden om denne vanskelighed ved at henlægge sagerne til en specialdomstol, idet det er et grundelement i al domstolsbehandling, at hver af parterne skal have adgang til at blive bekendt med og til at udtale sig om, hvad modparten har anført, og at dommeren ikke må tage hensyn til noget faktisk moment eller bevis, medmindre det har været forelagt parterne, og der er givet disse lejlighed til at ytre sig derom (det kontradiktoriske princip), jfr. Horsten i Børnesagens Tidende, 1956, side 70. Det må imidlertid fremhæves, at børneværnet også under den ved loven af 11. juni 1954 indførte ordning i hvert fald i et vist omfang vil kunne bevare sine oplysningskilders anonymitet. Også under politiets arbejde med straffesager forekommer det jævnlige, at en person, hvis navn hemmeligholdes, er anledning til en undersøgelses iværksættelse, og at politiet modtager værdifulde oplysninger fra tilsvarende kilder. Det særlige ved domstolsbehandlingen er, at kun de beviser, som forelægges domstolene, således at modparten kan tage stilling til dem, kan få betydning for sagens afgørelse. For børneforsorgens vedkommende vil dette i praksis betyde, at børneværnsmyndigheder, der modtager oplysninger fra personer, der ønsker deres navne hemmeligholdt, må søge disse oplysninger verificeret ved beviser, der kan forelægges vedkommende domstol. Der er næppe grund til at befrygte, at muligheden for sagens indbringelse for retten i

almindelighed skulle medføre større tilbageholdenhed med hensyn til at give oplysninger til børneværnet. En sådan virkning vil muligt kunne spores i enkelte tilfælde, men dette er efter vor opfattelse den pris, der må betales for at opnå den større retsbeskyttelse, som består i, at forældrene får adgang til at blive bekendt med det materiale, på grundlag af hvilket børneværnets afgørelse er truffet, og til at gendrive og berigtige eventuelle fejlagtige oplysninger.

Ud fra de anførte betragtninger er vi af den opfattelse, at børneværnsudvalgenes beslutninger om børns og unges anbringelse uden for deres hjem er omfattet af bestemmelsen i grundlovens § 71, stk. 6, og derfor må være undergivet domstolskontrol.

b° En anden fraktion inden for udvalget bestående af medlemmerne *Black, Espersen, Garde, Leuning, Munk* og *Skjerbæk* har heroverfor udtalt følgende:

Inddragelse af et barn under børneforsorg mod forældrenes ønske kan efter vor mening ikke betegnes som frihedsberøvelse, således som dette begreb traditionelt er forudsat i lovgivningen. Til begrundelse herfor skal vi i overensstemmelse med udtalelser fremsat af professor, dr. jur. Poul Andersen over for udvalget i et af udvalgets møder anføre, at frihedsberøvelse må forudsætte et indgreb i en persons ret til at bestemme, hvor han vil opholde sig, altså et indgreb i en persons lokalfrihed, ligesom man ved frihedsberøvelse altid har forstået en vis indespærring. Herom er der slet ikke tale i børneforsorgen. I forhold til forældre er fratagelse af forældremyndigheden vel et føleligt indgreb i forældrenes ret til at opdrage deres børn, men ikke frihedsberøvelse. I forhold til børnene vil inddragelse under børneforsorg heller ikke kunne anses for frihedsberøvelse. For så vidt angår børn under 18 år, undergives disse blot ny forældremyndighed, og de naturlige forældre ville i øvrigt som indehavere af forældremyndigheden have kunnet anbringe barnet uden for hjemmet, f. eks. i pleje, kostskole eller på anden måde til oplæring, uddannelse eller f. eks. i tjenesteplads.

For personer over 18 år vil forældremyndigheden normalt falde bort, men såfremt de pågældende er undergivet børneforsorg, er der mulighed for at forlænge forældremyndigheden til det 21. år, jfr. forsorgslovens

§ 168. Hvis man i almindelighed udstrakte forældremyndigheden til det 21. år, ville der ikke være nogen forskel i retsstillingen for personer under 18 år og personer mellem 18 og 21 år. Det må dog erkendes, at der opstår en sådan forskel, når man forlænger forældremyndigheden for ganske bestemte kategorier af unge mellem 18 og 21 år, men et sådant indgreb i den unges frihed kan som foran nævnt ikke betegnes som frihedsberøvelse. Vi må endvidere henvise til, at det synes en unaturlig betragtning at betegne børns og unge personers anbringelse uden for hjemmet sigtende på at udruste dem til deres fremtidige livsgerning som »frihedsberøvelse«, selv om anbringelsen medfører, at den pågældende ikke kan vælge sit opholdssted selv, og navnlig findes det unaturligt at tale om »frihedsberøvelse«, når fjernelse fra hjemmet finder sted, fordi barnet i hjemmet er genstand for mishandling eller behandles således, at dets sjælelige eller legemlige sundhed eller udvikling er udsat for alvorlig fare, eller fordi barnet på grund af forældrenes lastefuldhed eller forsømmelighed er udsat for vanrøgt eller fordærvelse.

Ved behandlingen i folketinget af grundlovsforslaget blev det ganske vist fra flere sider som påpeget af den anden fraktion klart udtalt, at forslaget om domstolskontrol med administrativ frihedsberøvelse bl. a. tog sigte på børn, der var inddraget under børneforsorg, og lovgivningsmagten synes yderligere at have forudsat, at forholdet falder ind under grundlovens § 71, stk. 6, ved enstemmigt at vedtage loven af 11. juni 1954.

Vi er imidlertid af den opfattelse, at man ikke kan anse disse udtalelser og den senere gennemførte lovgivning for afgørende ved den fremtidige fortolkning af den pågældende grundlovsbestemmelse. Den omstændighed, at en rigsdagsmand eller en gruppe af rigsdagsmænd anbefaler en lovregel eller omvendt bekæmper en lovregel ud fra den antagelse, at loven har et nærmere angivet indhold, kan ikke i almindelighed medføre, at loven får dette indhold, hvis det ikke kan omfattes af lovens ord, men kan kun tillægges afgørende betydning i tvivlstilfælde. Domstolene synes heller ikke, bortset fra sådanne tilfælde, at lægge afgørende vægt på rigsdagsudtalelser. Der kan således henvises til højesteretsdom af 19. maj 1952 (U.f.R. 1952, side 735), hvor Højesteret antog, at ordene

»ferien skal gives i sammenhæng i tiden mellem 2. maj og 30. september« i § 4, stk. 1, i ferieloven af 13. april 1938 måtte forstås således, at en ferieberettiget ikke skulle være afskåret fra at træffe aftale med sin arbejdsgiver om at lægge ferien uden for dette tidsrum, idet der måtte kræves en klar og utvetydig lovhjemmel for at antage det modsatte. Dette resultat nåede Højesteret til, uanset at såvel tilhængere som modstandere af reglen ved lovens behandling i rigsdagen var gået ud fra, at reglen indeholdt et påbud om, at ferien også skulle *holdes* i det nævnte tidsrum, og at reglen således ikke kunne tilsidesættes ved aftale mellem arbejdsgivere og arbejdere, og uanset at denne forståelse var lagt til grund for lovens administration i den forløbne periode. 2 dommere afgav dog dissens blandt andet under henvisning til lovens forarbejder. Vi må derhos henvise til, at lovgivningsmagts standpunkt med hensyn til forståelsen af begrebet frihedsberøvelse næppe er så entydigt som udtalelserne ved grundlovsforslagets behandling kunne forlede til at tro, jfr. at ordføreren for folketingsudvalget vedrørende lovkomplekset om administrativ frihedsberøvelse ved 2. behandling i folketinget af dette kompleks udtalte, at det hovedproblem, hvis behandling tog længst tid i udvalget, var dette: »Hvad omfatter egentlig ordet: frihedsberøvelse? I hvilken udstrækning kan man sige, at en person frihedsberøves, når der bliver givet vedkommende et pålæg eller et forbud? Er kun den personlige korporlige indespærring frihedsberøvelse eller er også en forpligtelse til at holde sig væk fra visse steder eller til at opholde sig på visse steder frihedsberøvelse?« (Folketingstidende 1953-54, folketingets forhandlinger spalte 5091).

Vi mener derfor i princippet at måtte fastslå, at inddragelse under børneforsorg mod forældrenes ønske ikke kan anses for frihedsberøvelse i den af grundloven i § 71, stk. 6, forudsatte forstand, og at det derfor ikke er nødvendigt for at opfylde grundlovens krav at etablere en adgang til at indbringe børneværnsudvalgenes afgørelser for domstolene.

Vi er endvidere af den opfattelse, at reale grunde ikke taler for at indbringe disse sager for domstolene, tværtimod vil dette medføre, at børneforsorg over for befolkningen vil få karakter af straf, hvilket man netop ville undgå, da man i 1905 indførte værgeråds-

institutionen. En sådan opfattelse af børneforsorg som en straf vil virke overordentlig skadeligt på børneforsorgsarbejdet, idet det for at opnå positive resultater af det opdragende arbejde er særdeles betydningsfuldt at have nøjagtig kontakt og samarbejde med forældrene. Hertil kommer, at der i den forløbne tid ikke er rettet angreb på landsnævnets indtil 1954 endelige afgørelser, men at der i befolkningen synes at have været fuld tillid til disse.

Den i 1905 og 1930 ved ændringer i den gældende straffelovgivning skete forhøjelse af den kriminelle lavalder til henholdsvis 14 og 15 år og den i en lang årrække fulgte praksis, hvorefter man næsten i alle tilfælde, hvor et barn eller en ung har begået en for en voksen person strafbar handling, har prøvet opdragende foranstaltninger iværksat ved værgerådets (børneværnsudvalgets) foranstaltning, uden at der er krævet nogen medvirken fra en domstols side eller givet adgang til anke til nogen domstol, må også tages som udtryk for, at man har ønsket børne- og ungdomsforsorgen helt adskilt fra kriminalforsorgen på grundlag af en domstolsafgørelse, og der synes ikke på afgørende måde at være argumenteret for at forlade denne linje eller at være sket ændringer i forholdene, der kunne begrunde dette.

Endelig vidden omstændighed, at børneværnssagerne skal kunne ende i retssalen gøre den i forsorgslovens § 91, stk. 3, forordnede tavshedspligt illusorisk, ligesom der er fare for, at man borttager værdien af den meget betydningsfulde bestemmelse i samme lovs § 172, der gør det til en pligt for enhver borger under visse forhold at gøre anmeldelse til børneværnsudvalget. Denne bestemmelse skal være en garanti for, at et barn ikke fortsat kan være genstand for mishandling eller vanrøgt; erfaringen viser imidlertid, at folk som hovedregel kun foretager anmeldelse til børneværnet på betingelse af, at deres navn ikke kommer frem i sagen. Anmeldelse vil jo som oftest komme fra nære slægtninge, naboer eller andre, der har nær tilknytning til barnet eller dets forældre. Kan der derfor ikke gives løfte om, at deres anonymitet bevares, vil resultatet let blive, at anmeldelsen undlades til skade for børnene.

Vi er således af den opfattelse, at man bør bevare den indtil lov af 11. juni 1954 gældende administrative rekurs til lands-

nævnet for børneforsorg med dettes afgørelse som endelig, idet der dog bør foretages visse ændringer i de gældende regler med det formål at tilføre landsnævnet yderligere sagskundskab samt sikre, at forældrenes og børnenes synspunkter kommer frem for landsnævnet. Vi skal herved pege på følgende:

Medens den nuværende sammensætning af landsnævnet ikke bør ændres, bør der være adgang for landsnævnet til at rådspørge eller tilkalde til deltagelse i nævnets møder specielt sagkyndige på flere felter. Der må endvidere lægges vægt på landsnævnets vejledende og mæglende virksomhed i tilfælde, hvor forældre er misfornøjede med det stedlige børneværns udvalgs beslutning, eller hvor en tidligere påbegyndt forsorg ønskes ophævet.

Med hensyn til landsnævnets arbejdsmåde foreslås, at der gives mulighed for, at forældre i større omfang end hidtil kan give møde i landsnævnet, ligesom landsnævnet bør være berettiget **til**, når det skønnes påkrævet, at afholde møde andetsteds i landet end i København. Landsnævnet bør også kunne indkalde personer, der har særligt kendskab til barnets forhold, og i sager om hjemgivelse også de personer, der har forestået barnets eller den unges opdragelse eller oplæring uden for hjemmet.

c° En tredje fraktion (*Munch-Petersen*) er enig med den anden fraktion i, at det må anses for kunstigt at tale om frihedsberøvelse, når det drejer sig om anbringelse af børn og unge under 18 år under børneforsorg uden for hjemmet, idet sådanne børn og unge ikke på forhånd har frihed til at bestemme deres opholdssted. Han er ligeledes enig med den anden fraktion i, at der ikke er dokumenteret nogen nødvendighed for at give adgang til domstolsprøvelse af de børneværnsudvalgene truffene, af landsnævnet tiltrådte beslutninger om fjernelse eller nægtet hjemgivelse.

Bestemmelserne om anbringelse under børneforsorg uden for hjemmet omfatter imidlertid også personer, der er fyldt 18 år og derfor som personligt myndige selv havde kunnet træffe bestemmelse om deres opholdssted, såfremt de ikke var forblevet under forsorg. Sådanne tilfælde, hvor forsorgen er forlænget ud over det fyldte 18. år, vil han anse det for overvejende betænkeligt at holde uden for den ved grundloven af

1953 indførte domstolsprøvelse. Da det næppe kan anses for hensigtsmæssigt at have forskellige regler for unge under og over 18 år, og da det synes overvejende sandsynligt, at man fra lovgivningsmagtens side har ønsket at indføre domstolsprøvelse for hele området for at sikre størst mulig tillid i befolkningen til de truffe afgørelser, finder han ikke, at man - trods de alvorlige ulemper, der som ovenfor anført knytter sig hertil - fra børneforsorgens side bør modarbejde et sådant ønske.

Der er således i administrationsudvalget ikke enighed om rækkevidden af grundlovens § 71, stk. 6, idet 8 af udvalgets medlemmer (den første og tredje fraktion) mener, at grundlovsbestemmelsen må medføre, at børneværnsudvalgenes afgørelser om tvangsmæssig anbringelse uden for hjemmet skal kunne forelægges domstolene til prøvelse, medens 6 medlemmer (den anden fraktion) mener, at børneværnsudvalgenes anbringelse af børn uden for hjemmet mod forældrenes ønske falder uden for grundlovsbestemmelsen.

4. Ordningen af en eventuel domstolsprøvelse af børneværnsudvalgenes afgørelser.

Der har, uanset uenigheden med hensyn til, om grundloven overhovedet påbyder domstolsprøvelse af børneværnsudvalgenes afgørelser, været enighed i udvalget om i realiteten at drøfte, hvilken ordning man under forudsætning af, at spørgsmålet er omfattet af grundlovens § 71, stk. 6, bør indføre for børneforsorgen, herunder om sagerne bør forelægges de almindelige domstole, eller hvorvidt der, således som grundloven udtrykkelig hjemler, bør oprettes en anden dømmende myndighed (en specialdomstol) for dette område.

Der er endvidere enighed om, at domstolsprøvelsen foruden afgørelser om børns inddragelse under børneforsorg i henhold til de nugældende §§ 130, stk. 1, og 131 må omfatte afgørelser vedrørende nægtet hjemgivelse og afgørelser, hvorved et børne-

værnsudvalg i henhold til § 114, stk. 2, har nedlagt forbud mod, at et barn fjernes fra et plejehjem for at anbringes i forældrenes eller en af disses hjem.

a° En fraktion inden for udvalget bestående af medlemmerne *Buchardt, Frederiksen, Grathe, Haarløv, Horsten, Møllenhach* og *Gerda Møller* har om spørgsmålet i øvrigt udtalt følgende:

Efter vor mening må udgangspunktet for en overvejelse af, hvilken løsning man skal vælge, være den betragtning, at det i Danmark som regel *tilkommer de almindelige domstole at tage stilling til retskonflikter mellem det offentlige og borgerne og mellem disse indbyrdes, og at indførelse af en specialdomstol derfor må kræve en særlig begrundelse.*

Tilhængere af en specialdomstol henviser til, at den domstol, der skal tage stilling til børneværnsudvalgets afgørelser, må være udstyret: med særlig sagkundskab.

Heroverfor bemærkes, at det navnlig gælder om at udstyre børneværnsudvalgene med den størst mulige sagkundskab, jfr. forslagene herom side 12 ff., under hensyn til, at det er her, afgørelserne træffes, medens kun en forholdsvis lille del af afgørelserne når frem til overinstansen, samt til, at en eventuel fejlagtig fjernelse af barnet normalt vil være sket på det tidspunkt, sagen når frem til overinstansen. Det må i øvrigt vedrørende disse sagers behandling for en domstol *betvivles, om det ud fra hensynet til virkelig at få sagerne belyst til bunds er hensigtsmæssigt, at sagkundskaben sidder i dommersædet og ikke optræder foran skranken med den mulighed for kritik og endelig justering af sagkundskabens erklæringer, som den kontradiktoriske retsforhandling frembyder.* Ved at have specialisten i dommersædet risikerer man for det første en vis ensidighed i bedømmelsen, idet specialisten ofte vil have en bestemt grundindstilling til problemerne, og dernæst, at sagkundskabens røst først lader sig høre i votersværelset, hvor den måske ikke vil blive imødegået af anden sagkundskab, og hvor i hvert fald sagens parter ikke får lejlighed til at gribe ind.

Det kan yderligere nævnes, at den person, der ud fra ønsket om specialister i dommersædet mest ville være brug for, nemlig overinspektøren for børneforsorgen, ikke vil opfylde kravene til en uafhængig dommer og

derfor næppe - heller ikke som tilforordnet uden stemmeret - kan tage sæde i en eventuel specialdomstol.

Det anføres dernæst, at en behandling ved de almindelige domstole skulle kaste et skær af *straf over børneførsorgen*, medens det, der er det afgørende i forholdet, er en pædagogisk-psykologisk behandling af barnet. Hertil bemærkes, at det ikke ses, at de almindelige domstoles behandling af fjernelsessager vil medføre, at der skulle komme et skær af straf over de foranstaltninger, som børneførsorgen træffer. Der er allerede truffet en afgørelse af børneværnsudvalget, og der er kun tale om at tage stilling til berettigelsen af denne afgørelse. Denne dom er noget ganske andet end en dom, der udmåler straf, idet sagen behandles i den civile retsplejes former, og dommen ikke er en dom over den fjernede person, men alene en prøvelse af den administrative myndigheds afgørelse; den må snarere sidestilles med de domme, der afsiges på familierettens område. Det må i øvrigt erindres, at det vil være forældrene eller de unge selv, der ønsker sagen prøvet for domstolene.

Herudover kan nævnes en række hensyn, der taler for at anvende de almindelige domstole. Det må for den rette afgørelse af sagerne være af den største betydning, at forældrene og børnene får en snæver kontakt med den domstol, der skal træffe afgørelse i sagen, at med andre ord det almindelige *umiddelbarhedsprincip* ved domstolene finder anvendelse. Det må formentlig anses for meget tvivlsomt, om en centralret (specialdomstol) vil have mulighed for at opnå den fornødne forbindelse med forældre og børn, medens de almindelige domstole, hvis sagerne henlægges hertil, må antages at kunne skabe denne forbindelse. Ved en specialret vil det let blive hovedreglen, at sagerne vil blive skriftligt behandlet, såfremt der blot åbnes mulighed herfor, hvad der formentlig vil være nødvendigt, og sagernes behandling vil herefter ikke komme til at adskille sig meget fra den hidtidige administrative behandling i landsnævnet for børneførsorg, selvom behandlingen rent formelt betegnes som en domstolsbehandling. Vi vil særlig fremhæve, at en fortsættelse af den hidtidige i og for sig værdifulde praksis, hvorefter landsnævnet gennem udsendte medarbejdere optager forklaringer på stedet,

ikke vil være forenelig med principperne for domstolsbehandling.

Endvidere kan anføres, at de almindelige domstole har en større mulighed end en centraldomstol, for at skabe den rette *tillid* i befolkningen til børneførsorgens arbejde. Dette hænger ikke mindst sammen med, at en specialdomstol med overvægt af særligt sagkyndige inden for børneførsorgen umiddelbart vil blive opfattet som et led i administrationen på linie med det nuværende landsnævn. Lader man på den anden side de særligt sagkyndige udgå af retten, vil en væsentlig del af begrundelsen for overhovedet at skabe en sådan specialdomstol falde bort.

Yderligere kan det anføres, at der, selv om sagerne henlægges til en specialret, dog vil være adgang til at indanke denne rets afgørelser for en domstol, der ikke er sagkyndig i spørgsmålet om børneførsorg. En specialdomstol, hvis opgave bliver at påkende øvrighedsmyndighedens grænser på dette område, må utvivlsomt betegnes som en forvaltningsdomstol, således at rettens afgørelser i medfør af grundlovens § 63, stk. 2, kan indankes for Højesteret uden særlig tilladelse.

Som et sidste argument imod landsnævnets omdannelse til en specialdomstol vil vi endelig fremhæve det ønskelige i under en eller anden form at *bevare landsnævnets aktive støtte og vejledning til børneværnsudvalgene under deres behandling af sager om fjernelse eller hjemgivelse*. Denne indsats fra landsnævnets side forudsætter nemlig, at landsnævnet er et administrativt organ, hvorimod den ville være uforenelig med landsnævnets stilling som specialdomstol = dømmende myndighed i grundlovens forstand.

Afsluttende bemærkes, at det forslag, som fremsættes af nærværende fraktion, harmonerer med ønsket om at bevare og udvikle den nordiske værgerådsinstitution. Vi foreslår nemlig landsnævnet — det tidligere overværgeråd — opretholdt som en administrativ overinstans, idet vi af den nye grundlovsbestemmelse alene drager den konklusion, at landsnævnets afgørelser skal kunne kontrolleres af de almindelige domstole; det har vist sig, at denne kontrolmulighed kun benyttes i beskedent omfang. Heroverfor står den anden fraktions subsidiære forslag, hvorefter landsnævnet som administrativ overinstans forsvinder og erstattes af en specialdomstol, jfr.

neden for. Denne domstol kan efter vor opfattelse dårligt karakteriseres som andet end en børne- og ungdomsdomstol og vil derfor betegne et skridt bort fra den traditionelle værgerådsinstitution over imod det fra udlandet kendte system med børnedomstole.

Af de foran anførte grunde er det vor opfattelse, at man også i fremtiden *bør oprettholde den allerede indførte adgang til at lade afgørelser om fjernelse af et barn fra hjemmet og om afslag på hjemgivelse prøve ved de almindelige domstole.*

b° En anden fraktion inden for udvalget bestående af medlemmerne *Black, Espersen, Garde, Leuning, Munch-Petersen, Munk og Skjærbæk* har udtalt følgende:

Såfremt den før loven af n. juni 1954 gældende ordning med landsnævnet som endelig ankeinstans for børneværnsudvalgenes afgørelser vedrørende anbringelse af børn uden for hjemmet m. v. ikke kan genindføres, bør der efter vor mening skabes en specialdomstol, d. v. s. en anden dømmende myndighed sammensat af juridisk uddannede dommere og dommere med særlig sagkundskab inden for børneforsorgen. Man skal herved navnlig pege på, at grundlovens § 71, stk. 6, udtrykkelig åbner adgang til at anvende anden dømmende myndighed i stedet for de almindelige domstole og nævner anden dømmende myndighed sideordnet med disse. Den omstændighed, at der i bemærkningerne til grundlovsforslaget er angivet en bestemt begrundelse for at anvende anden dømmende myndighed, nemlig, at en ordning som den foreslåede vil kunne medføre en væsentlig forøgelse af de almindelige domstoles arbejde, kan efter vor opfattelse ikke binde anvendelsen af anden dømmende myndighed til denne særlige forudsætning. Der er da også under rigsdagsforhandlingerne givet udtryk for, at bestemmelsen, hvis erfaringerne taler derfor, yderligere vil kunne anvendes til at skabe domstole med særligt kendskab til det pågældende område (fhv. statsminister Hedtoft, rigsdagstidende 1952-53, folketingets forhandlinger spalte 2222-23). Endelig har professor, dr. jur. Poul Andersen, der har deltaget i forfatningskommissionens forhandlinger, i et møde i udvalget udtalt, at det næppe har været forfatningskommissionens tanke, at anvendelsen af anden dømmende myndighed skulle være nogen ren undtagelse, og at hovedårsagen til, at man havde med-

taget bestemmelsen, netop var, at man ville give adgang til at optage særligt sagkyndige i vedkommende domstol. Specialdomstole sammensat af jurister og sagkyndige inden for det pågældende felt er da heller ikke ukendte efter den gældende lovgivning, jfr. således sø- og handelsretten i København og den faste voldgiftsret. Med hensyn til sø- og handelsretten har professor, dr. jur. Erwin Munch-Petersen ganske vist i en artikel i Juristen i 1954, side 97 udtalt, at denne ret ikke kan anføres som forbillede for en eventuel specialdomstol inden for børneforsorgen, idet sø- og handelsretten ifølge retsplejelovens § 9, stk. 10, direkte og selvstændigt behandler sager, hvori kendskab til søforhold eller handelsforhold skønnes at være af betydning, medens der her alene er tale om en domstol, der skal efterprøve lovligheden af en administrativ frihedsberøvelse. Denne betragtning mener vi imidlertid ikke at kunne tilslutte os, idet det netop efter vor opfattelse må påhvile domstolene at foretage en selvstændig og fuldstændig bedømmelse af de sager om børns inddragelse under børneforsorg, der indankes for vedkommende ret.

Efter vor mening bør man derfor *ikke være bundet af en forhåndsformodning for de almindelige domstole*, men kan tage stilling til problemet ud fra en afvejelse af, hvilken ordning der bedst tjener de børns tarv, det drejer sig om.

Afgørende hensyn taler efter vor opfattelse i så henseende for at henlægge de omhandlede sager til en specialdomstol. Efter grundlovens § 71, stk. 6, er det domstolenes opgave at prøve lovligheden af de domstolene forelagte afgørelser om administrativ frihedsberøvelse. Denne prøvelse kan, hvis formålet med grundlovsbestemmelsen — at sikre borgerne mod uberettiget tvangsmæssig tilbageholdelse — skal opnås, ikke være begrænset til en undersøgelse af, om de formelle betingelser for afgørelserne har været til stede, men må gå videre og omfatte en prøvelse af sagens realitet i alle dens enkeltheder. Dette gælder måske navnlig ved sager om børns inddragelse under børneforsorg, idet en domstolsprøvelse, der ikke tager sigte på kernen i spørgsmålet — barnets opdragelse — ikke synes at være af nogen værdi. Afgørelsen af, om et barn bør fjernes fra sit hjem, og ikke mindre afgørelsen af,

om et barn bør tilbagegives til sit hjem, må derfor forudsætte en tilbunds gående viden om de muligheder, børneførsorgen frembyder for barnets opdragelse og oplæring — en viden, som en udenforstående dommer ikke i almindelighed kan have. Hertil kommer, at det afgørende i de sager, det her drejer sig om, er hensynet til barnets opdragelse og dets forhold til forældrehjemmet. Disse hensyn egner sig ikke til en rent juridisk bedømmelse, men kræver, at domstolene er i besiddelse af erfaring i bedømmelse af opdragelsesvanskeligheder hos børn og unge. Uden indsigt i børneførsorgens særlige forhold og uden erfaring i bedømmelsen af sager vedrørende børn og unge vil domstolene ikke have mulighed for at trænge til bunds i disse sager og træffe den afgørelse, der bedst stemmer med barnets tarv, men vil ved sin afgørelse kunne skabe store vanskeligheder for børneførsorgen. En rent juridisk sammensat domstol vil i almindelighed ikke opfylde disse forudsætninger, og efter vor opfattelse vil det ikke være tilstrækkeligt at lade sagkyndige udtale sig for retten. Der vil herved blive bibragt domstolene en viden om, hvordan de pågældende sagkyndige ser på det konkrete spørgsmål, men netop for at domstolen kan få den rette baggrund for at bedømme bl. a. de sagkyndiges erklæringer eller udtalelser, anser vi det for nødvendigt, at der i selve retten ved siden af den eller de juridiske dommere sidder dommere med indsigt og erfaring i børneførsorg.

Af afgørende betydning er endvidere hensynet til at fastholde over for befolkningen og over for vedkommende barn og dets forældre, at formålet med børneførsorgen er at opdrage barnet og give det en ny livsretning og ikke at udøve straffemyndighed. En behandling ved de almindelige domstole vil, selv om sagen ikke foregår i strafferetsplejens form, i højere grad end en behandling ved en specialdomstol kaste et skær af straf over forholdet, hvad der vil være til største skade for det opdragende arbejde, der udføres inden for børneførsorgen.

Heroverfor har de indvendinger, der er fremsat mod oprettelsen af en specialdomstol efter vor mening ikke afgørende vægt.

Vanskelighederne med hensyn til umiddelbarheden må således kunne overvindes ved, at man giver hjemmel til, at retten kan

sættes uden for sit hjemsted. Denne hjemmel vil retten kunne anvende i sager, hvor der foreligger reel tvivl, eller hvor forholdene i øvrigt måtte tilsige det. Adgang til skriftlighed bør endvidere have så snævre grænser, at faren for, at skriftligheden skulle blive reglen, må bortfalde. Adgangen bør i alt fald kun benyttes, hvor parterne ønsker det, og hvor retten selv anser det for ubetænkeligt. Vi anser heller ikke faren for, at de sagkyndige meddommere på forhånd skulle være hildet i bestemte opfattelser, for særlig stor, idet man netop ikke ønsker snævre specialister som meddommere, men folk med en almindelig erfaring og uddannelse inden for området. Endelig mener vi heller ikke, at befolkningen i almindelighed vil vise en specialdomstol mindre tillid end de almindelige domstole og skal herved henvise til, at den kritik, der har været rejst mod børneførsorgen, som tidligere nævnt ikke har været rettet mod den hidtidige centrale administrative ankeinstans, landsnævnet for børneførsorg. For så vidt angår spørgsmålet om adgangen til at indanke en specialdomstols afgørelser for Højesteret, skal vi yderligere henvise til, at professor, dr. jur. Poul Andersen i et møde i udvalget har udtalt, at man ikke i forfatningskommissionen ved forvaltningsdomstole har tænkt på specialdomstole som den her omhandlede. Der skulle derfor ikke være nogen grundlovsmæssig nødvendighed for at tillade anke til Højesteret i alle tilfælde.

Efter vor mening vil en specialdomstol ej heller som nævnt af den anden fraktion i højere grad end de almindelige domstole kunne karakteriseres som en børne- og ungdomsdomstol, idet der ved specialdomstolen på samme måde som ved de almindelige domstole kun vil blive tale om en efterprøvelse af de beslutninger, der er truffet af det administrative organ børneværnsudvalget.

Da grundloven stiller lovgivningsmagten frit, da afgørende hensyn taler for tanken, medens der på den anden side ikke efter vor mening på overbevisende måde er argumenteret mod den, mener vi - under forudsætning af, at adgang til domstolsprøvelse i disse sager overhovedet anses for påkrævet efter grundloven - at måtte foreslå prøvelse af børneværnsudvalgenes afgørelser henlagt til en anden dømmende myndighed, en

specialdomstol for hele landet, sammensat af juridisk uddannede dommere og dommere med særlig sagkundskab inden for børneforsorgen.

Vi foreslår specialdomstolen sammensat af en af Kongen udnævnt formand, der opfylder betingelserne for at kunne blive landsdommer, et af socialministeren beskikket medlem med pædagogisk-psykologisk uddannelse, en af socialministeren beskikket psykiatrisk kyndig læge samt to af socialministeren beskikkede medlemmer, der i kraft af deres virksomhed og erfaring er i besiddelse af et omfattende kendskab til børneforsorgen, og således at nævnets medlemmer kun skal kunne afsættes mod deres ønske efter samme regler, som gælder for dommerne ved de almindelige domstole, jfr. retsplejelovens kap. 4.

Endvidere foreslår vi, at overinspektøren for børneforsorgen deltager i rettens møder, herunder ved voteringen, som tilforordnet, samt at socialministeren efter forhandling med retten for fire år ad gangen udpeger en kreds af sagkyndige, der kan tilkaldes til rettens møder, når en sags beskaffenhed gør det ønskeligt. Den nærmere ordning af domstolsprøvelsen må ligge nær op ad ordningen efter retsplejelovens kapitel 43 a, således at der gives adgang til at lade sagerne skriftlig behandle, hvis parterne ønsker det og retten skønner det forsvarligt, ligesom man under hensyn til sagernes ømtålelige karakter bør tilstræbe en så formløs og utvungen forhandling med parterne som muligt. For at opnå dette foreslås det at give noget udvidet adgang til at lukke dørene.

Der er således ej heller i udvalget enighed om arten af den dømmende myndighed, der i tilfælde af, at det antages, at børneværnsudvalgenes afgørelser om anbringelse af børn uden for hjemmet m. v. må betragtes som frihedsberøvelse i grundlovens forstand, skal prøve disse afgørelser.

c°. Såfremt lovgivningsmagten imidlertid skulle ønske, at de omhandlede afgørelser af børneværnsudvalgene skal kunne prøves ved domstolene, og at prøvelsen skal foregå ved de almindelige domstole fremfor ved en specialdomstol, er der derimod i udvalget fuld enighed om, at afgørelserne i så fald må forelægges for *landsretterne* og ikke som

efter den gældende ordning for underretterne, idet en sådan ordning vanskeligt vil kunne forenes med den medvirken af underretsdommerne ved børneværnsudvalgenes behandling af f jernselsager, som udvalget lægger afgørende vægt på at bevare, jfr. foran side 13.

En ordning, hvorefter sagerne indbringes direkte for landsretten, vil tillige indebære den fordel, at de 2 landsretter efterhånden vil få en vis indsigt i disse specielle sager og have mulighed for at opbygge en ensartet praksis.

I overensstemmelse såvel med retsplejelovens almindelige ordning som med de af grundlovsændringen affødte love angående domstolsprøvelse af administrativ bestemt frihedsberøvelse over for sindssyge, åndssvage m. v. bør der imidlertid være adgang til at føre enhver af de pågældende sager gennem 2 judicielle instanser, d. v. s. at der bør være fri adgang til at indanke landsrettens afgørelse for Højesteret.

5. Lands nævnets fremtidige stilling som ankeinstans.

Såfremt inddragelse under børneforsorg som hævdet af en fraktion inden for udvalget ikke kan anses for administrativ frihedsberøvelse, og man dermed vil kunne bortse fra adgangen til at forelægge børneværnenes afgørelser om etablering af børneforsorg for domstolene, vil landsnævnet kunne fortsætte som administrativ overinstans, således at dens afgørelser i overensstemmelse med den indtil 1954 gældende ordning er endelig, jfr. foran side 24.

Såfremt børneværnenes afgørelser om børneforsorg skal kunne forelægges en i dette øjemed oprettet specialdomstol, således som en fraktion af udvalget har foreslået under forudsætning af, at grundlovens § 71, stk. 6, overhovedet omfatter inddragelse under børneforsorg, jfr. ovenfor under 4 b°, vil landsnævnet falde bort, idet dog en begrænset del af landsnævnets personale vil kunne overføres til den nye domstol.

Udvalget har herefter drøftet spørgsmålet om landsnævnets stilling under forudsætning af, at man vælger den ovenfor under 4 c° nævnte ordning, hvorefter børneværnsudvalgenes afgørelser skal kunne indbringes

for landsretterne. Der er i udvalget fuld enighed om, at det for en sådan ordning må være en afgørende forudsætning, at man *bevarer en administrativ overinstans på området*. Erfaringen har nemlig vist, at børneværnsudvalgenes afgørelser, uanset at de i betydeligt omfang indankes for landsnævnet for børneforsorg, kun i ringe omfang derefter indbringes for domstolene, jfr. tabel i foran side 18. Dette må antages at skyldes dels landsnævnets forligende virksomhed, idet forældrene frafalder anken efter at have forhandlet med landsnævnet, eller børneværnsudvalget som følge af landsnævnets indflydelse ændrer sin afgørelse, hvorved retssagen undgås, dels at landsnævnet med samme virkning omstøder afgørelsen, og endelig at denne, når den tiltrædes af landsnævnet, bliver forlenet med større autoritet, således at barnets forældre giver afkald på videre forfølgning.

Hertil kommer, at børneværnsudvalgenes afgørelser ikke altid foreligger i en sådan form, at de er egnede til en direkte forelæggelse for landsretterne. Børneværnsudvalgenes afgørelser er vel i de fleste tilfælde rigtige i resultatet, men ofte er dog grundlaget for den trufne afgørelse alt for utilstrækkeligt uddybet, og det må derfor anses for værdifuldt, at en særlig sagkyndig instans som landsnævnet har mulighed for at gennemgå ankesagerne og eventuelt foranledige foretaget dyberegående undersøgelser, således at sagerne er fuldt gennearbejdede, når de forelægges for vedkommende landsret.

Endelig må det anses for betænkeligt helt at afskrive den støtte og vejledning for børneværnsudvalgene, som hidtil er blevet formidlet gennem landsnævnet for børneforsorg, og som sikrer, at der arbejdes efter ensartede retningslinjer i de forskellige børneværnsudvalg.

Udvalget vil derfor foreslå, at landsnævnet opretholdes som en administrativ overinstans, således at denne ligesom det nuværende landsnævn fremtræder som et kollegialt organ.

Udvalget finder ikke anledning til at stille forslag om en ændret sammensætning af landsnævnet, men der bør efter udvalgets opfattelse skabes hjemmel for landsnævnet til, når det skønnes nødvendigt, at tilkalde den fornødne lægelige, psykologiske og pædagogiske sagkundskab.

Udvalget har endvidere drøftet, hvorvidt man, såfremt landsnævnet bevares som ad-

ministrativ ankeinstans, hvis afgørelse kan indbringes for domstolene, bør bevare den i 1954 i forsorgslovens § 151, stk. 3, indføjede bestemmelse om, at *landsnævnets afgørelse i en for dette indanket sag skal foreligge i løbet af højst 1 måned*.

Et mindretal inden for udvalget (*Garde, Horsten og Munch-Petersen*) har herom anført, at det må anses for tvingende nødvendigt, at denne frist forlænges. De har herved henvist til den som bilag 3 til betænkningen optrykte skrivelse af 15. april 1957 fra landsnævnet, hvori samtlige medlemmer af landsnævnet på grundlag af landsnævnets erfaringer er gået ind for nødvendigheden af en sådan forlængelse. Ved fastsættelsen af en frist bør det tages i betragtning, at der skal gives børneværnsudvalgene tid til at udtale sig og fremsende de fornødne oplysninger til bedømmelse af sagerne, og at landsnævnet - hvis disse oplysninger ikke er fyldestgørende - må have den fornødne tid til at foretage selvstændige undersøgelser og indhente erklæringer fra anden side. Endvidere må det anses for nødvendigt, at der bliver mulighed for at afholde møde i landsnævnet, hvortil forældrene tilsiges, og at samtlige medlemmer af landsnævnet normalt får lejlighed til forud for deres stillingtagen at gennemse akterne.

Efter mindretallets formening må det veje stærkt, at erfaringerne har vist, at forældrene kun i knap $\frac{1}{6}$ af de tilfælde, hvor dette ville være muligt, indbringer sagerne for domstolene; det kan ikke anses for at være i befolkningens interesse, at man af hensyn til en så lidt benyttet adgang til at indbringe sagerne for retten ubetinget fastholder månedsfristen og herved tvinger landsnævnet til at træffe en i de fleste tilfælde endelig afgørelse på et utilstrækkeligt oplyst grundlag.

Endelig har mindretallet henvist til, at erfaringerne har vist, at ca. $\frac{1}{3}$ af de for landsnævnet indankede sager forliges ved landsnævnets mellemkomst, som regel fordi forældrene frafalder anken. En ubetinget fastholdelse af månedsfristen vil utvivlsomt vanskeliggøre landsnævnets arbejde for at bringe en forligsmæssig ordning i stand og vil således stemme dårligt med de bestræbelser, der i øvrigt i udvalget er enighed om bør udfoldes for at skabe grundlag for et samarbejde mellem forældrene og børneværnsudvalgene.

Mindretallet har derfor foreslået, enten at

månedstristen forlænges generelt til 2 måneder, eller at der i alt fald tilvejebringes mulighed for at forlænge fristen for landsnævnets behandling af en for dette indbragt sag til 2 måneder i de ankesager, hvor det på grund af særlige omstændigheder har været udelukket at overholde den normale frist på 1 måned, således at der pålægges landsnævnet en pligt til i sådanne tilfælde at meddele forældrene grunden til, at månedstristen ikke har kunnet overholdes i den foreliggende sag.

Udvalgets øvrige medlemmer har imidlertid fundet, at det af hensyn til ønskeligheden af at få en hurtig afgørelse, der eventuelt vil kunne indbringes for domstolene, vil være nødvendigt at bevare månedstristen for landsnævnets afgørelse i de sager, hvor lands-

nævnets afgørelse efter udvalgets forslag vil kunne indbringes for retten. Disse medlemmer har endvidere henvist til, at en opgivelse af månedstristen inden for børneforsorgen nemt ville få konsekvenser for andre områder, hvor der som følge af grundlovens § 71, stk. 6, er indført en adgang til at efterprøve administrationens afgørelser ved domstolene.

Udvalgets flertal foreslår derfor månedstristen bevaret.

Der vil i betænkningens 2. del blive redegjort for udvalgets stilling til spørgsmålet, om hvorvidt de øvrige efter den gældende lovgivning til landsnævnet henlagte opgaver fortsat bør varetages af landsnævnet.

IV.

Forebyggende børneværn.

i. Gældende ret.

Allerede efter børneloven af 1905 var der adgang for værgerådene til at iværksætte en forsorg uden fjernelse fra hjemmet (tildeling af advarsel, beskikkelse af tilsynsværge, meddelelse af pålæg med hensyn til barnets opdragelse m. v.).

I følge forsorgslovens § 123 kan børneværnsudvalget dels i tilfælde, hvor betingelserne for en fjernelse af barnet foreligger, men hvor det dog under hensyn til barnets velfærd skønnes forsvarligt at undlade denne, dels i tilfælde hvor barnets velfærd i øvrigt kræver, at forebyggende foranstaltninger iværksættes, beslutte anvendelse af følgende foranstaltninger:

Tildeling af advarsel til barnet og dets forældre eller andre opdragere (§ 123, stk. 1, nr. 1).

Beskikkelse af en tilsynsværge for barnet (§ 123, stk. 1, nr. 2).

Meddelelse af pålæg over for forældrene eller andre opdragere med hensyn til barnets pleje, opdragelse, oplæring eller arbejde, herunder pålæg om at besøge en institution for forebyggende børneforsorg (vuggestue, børnehave, fritidshjem, heldagsskole, fritidsklub), en forts ættelsesskole, aftenskole, teknisk skole eller lignende (§ 123, stk. 1, nr. 3).

Særlig når en fjernelse fra hjemmet herved kan undgås, kan børneværnsudvalgene i trangstilfælde som særhjælp yde forældre eller opdragere økonomisk hjælp til afholdelse af de udgifter, der direkte forårsages af de givne pålæg, såsom udredelse af skolepenge og betaling for anbringelsen på de nævnte forebyggende institutioner (§ 123, stk. 2). Denne bestemmelse fortolkes i praksis snævert og giver således ikke hjemmel til at yde hjælp af mere almindelig forsørgelsesmæssig karakter, såsom anskaffelse af beklædning

eller sengetøj. En sådan hjælp vil kun kunne ydes efter reglerne om kommunehjælp (§ 292 f, jfr. §312, stk. 2).

Den i henhold til § 123, stk. 2, ydede særhjælp afholdes som børneværnsudgift, d. v. s. at opholdskommunen bærer $\frac{3}{10}$ og den fælleskommunale udligningsfond $\frac{3}{10}$, medens $\frac{4}{10}$ af udgifterne er genstand for mellemkommunal refusion.

Udover den her nævnte bestemmelse er der ikke mulighed for som en forebyggende foranstaltning at yde økonomisk hjælp til børn. Den i værgerådsloven (§ 55) hjemlede adgang til for værgerådet at yde en øjeblikkelig økonomisk éngangshjælp, hvis fjernelse fra hjemmet af et barn kunne undgås, er således bortfaldet ved forsorgsloven.

Der er ikke i loven givet nærmere regler for, hvorledes en advarsel skal gives. Den kan tildeles både barnet og forældrene og vil normalt bestå i, at barnet sammen med forældrene, eller hvis det er forældrenes forhold, der har givet anledning til påtale, disse alene må møde for udvalget, der i højtidelige former advarer og formaner barnet eller forældrene og foreholder dem det forkerte i deres handlemåde.

Beskikkelse af tilsynsværge skal ske til børneværnsudvalgets protokol. Tilsynsværgeren skal jævnlig tilse barnet og skal bistå hjemmet med råd og vejledning vedrørende omsorgen for og opdragelsen af barnet og skal påse, at opdragerne gør deres pligt over for det. Er der givet hjemmet et særligt pålæg med hensyn til barnets pleje, opdragelse, oplæring eller arbejde, jfr. § 123, stk. 1, nr. 3, eller pålæg med hensyn til anvendelsen af børnebidrag, der udbetales forskudsvis af det offentlige i henhold til forsorgslovens afsnit III, skal tilsynsværgeren påse, at disse pålæg efterkommes. Det kan endvidere af børneværnsudvalget bestemmes, at bi-

draget eller den løn, der tjenes af barnet, skal udbetales til tilsynsværgen, der skal anvende den til bedste for barnet. Tilsynsværgen skal, så ofte han finder anledning dertil, og mindst 2 gange årlig afgive indberetning til børneværnsudvalget om barnets og hjemmets forhold og skal, såfremt disse giver anledning til iværksættelse af yderligere foranstaltninger, omgående gøre indstilling herom til børneværnsudvalget.

Om tilsynsværgens pligter har socialministeriet udarbejdet en instruks af 23. juni 1941.

Som tilsynsværge kan beskikkes et af udvalgets medlemmer, en af udvalgets frivillige eller lønnede medhjælpere eller en anden dertil villig og egnet person. For børn under 1 år skal om muligt beskikkes en kvinde med særligt kendskab til plejen af spæde børn. For piger og drenge under 7 år skal normalt beskikkes en kvinde. Hvervet er ikke noget borgerligt ombud.

Institutioner for forebyggende børneforsorg, til hvilke børn henvises i medfør af § 123, skal have offentlig anerkendelse, der meddeles af socialministeriet efter indstilling af overinspektionen for børneforsorgen og fornyes ved lederskifte eller flytning til nye lokaler, jfr. § 126. Institutionerne oppebærer offentligt tilskud. Om de nærmere regler herom henvises til afsnit VI nedenfor vedrørende tilskudsordningen for børneforsorgsinstitutionerne. Det er en betingelse for anerkendelsen, at institutionen opkræver en passende af socialministeren godkendt betaling for børnenes benyttelse af institutionen. Institutionerne er dog berettiget til efter en undersøgelse i det enkelte tilfælde at tilstå hel eller delvis friplads, såfremt et barns forældre ikke kan udrede den fastsatte betaling uden at komme til at mangle det fornødne til familiens forsørgelse. Der er endvidere adgang for børneværnsudvalget til efter andragende fra forældre eller institutionen efter en undersøgelse i det enkelte tilfælde som særhjælp helt eller delvis at betale for børn af trængende forældre, jfr. § 126, stk. 7. Endelig kan børneværnsudvalget, som foran nævnt, i medfør af § 123, stk. 2, betale for børn, der er henvist til institutionen.

De anerkendte institutioner besøges i stort omfang af børn, der ikke har modtaget noget pålæg. Bortset fra de to heldagskoler i Københavns kommune findes der ikke insti-

tutioner, hvor der kun optages børn efter derom givet pålæg.

Beslutning om iværksættelse af en forebyggende foranstaltning skal træffes inden den unges fyldte 18. år, og den pågældende foranstaltning vil normalt ophøre ved det fyldte 18. år. Når omstændighederne taler for det, kan udvalget dog med amtets - for København og Frederiksberg kommuners vedkommende socialministeriets - godkendelse udstrække forsorgen i et nærmere bestemt tidsrum, dog længst til det 21. år.

I følge en af overinspektionen for børneforsorgen foretagen opgørelse over anvendelsen af forebyggende foranstaltninger i 1956 har der i nævnte år været tildelt 834 advarsler, været beskikket tilsynsværge i 1 355 tilfælde og meddelt pålæg i 201 tilfælde. Antallet af børn under tilsynsværgemål har pr. 31. december 1956 været 3 650. Til sammenligning kan anføres, at der i 1956 blev fjernet 1 211 børn fra hjemmet, og at der pr. 31. december 1956 var anbragt 7 234 børn uden for hjemmet i henhold til forsorgslovens §§ 130 og 131. Der er ydet særhjælp i henhold til forsorgslovens § 123, stk. 2, i 188 tilfælde, og i 3 465 tilfælde er der ydet særhjælp i henhold til forsorgslovens § 126, stk. 7. I i alt 16 tilfælde er der ydet kommunehjælp i henhold til forsorgslovens § 312, stk. 2.

Der fandtes pr. 1. april 1957 116 anerkendte vuggestuer med 4 075 pladser, 557 anerkendte børnehaver med 26 478 pladser og 140 anerkendte fritidshjem med 7 908 pladser. Af fritidsklubber, der er anerkendt efter forsorgsloven, fandtes 141 og af andre fritidsvirksomheder 14.

2. Ungdomskommissionens betænkning vedrørende den tilpasningsvanskelige ungdom.

Kommissionen har udførligt gennemgået de forskellige former for forebyggende foranstaltninger og fremhævet, at disse er udtryk for den tankegang, at man længst muligt bør undgå den - midlertidige eller længerevarende - opløsning af det naturlige hjem, som en fjernelse fra hjemmet vil medføre. Erfaringen har nemlig vist, at en opdragelse i en familiekreds hos barnets egne forældre

indebærer store fordele frem for en anbringelse uden for det naturlige hjem.

Da det for det tilsyn, der beskikkes som en forebyggende foranstaltning, er af største vigtighed, at den tilsynsførende er i stand til at komme i kontakt med såvel barnet som dets forældre og blive en virkelig støtte for familien, har kommissionen understreget vigtigheden af, at børneværnene benytter sig af den givne adgang til at ansætte lønede velkvalificerede tilsynsværger, der eventuelt kan være deltidsbeskæftigede.

Vedrørende børneværnets muligheder for at give forældre pålæg med hensyn til barnets opdragelse, pleje m. v., anser kommissionen det for ønskeligt, om denne adgang blev udvidet, således at børneværnet om fornødent kunne pålægge forældrene at lade barnet undersøge af en psykiatrisk klinik eller af en læge eller psykolog, ligesom der bør være mulighed for, at børneværnet i tilfælde af en frivillig indlæggelse af barnet til observation i en psykiatrisk hospitalsafdeling i trangstilfælde kan yde økonomisk støtte uden retsvirkning for forældrene. I forbindelse hermed har kommissionen foretaget en undersøgelse af de foreliggende muligheder for specialundersøgelse og behandling af tilpavningsvanskeligheder og har herunder fundet, at mulighederne for rådgivning i de vanskelige tilfælde, der kræver samarbejde mellem læger, herunder erfarne psykiatere, og psykologer samt socialrådgivere, er meget få. Bortset fra Århus findes der således slet ingen muligheder af denne art uden for København, og i København kan de få børnepsykiatriske afdelinger, Universitetets børnepsykologiske Klinik og de private rådgivningsinstitutioner langt fra overkomme dette arbejde. Kommissionen anser derfor en udbygning for absolut nødvendig, hvis børneforsorgen skal gøres tidssvarende med hensyn til anvendelse af psykiatrisk og psykologisk sagkundskab, og hvis man skal opnå det fulde udbytte af det store forebyggende arbejde, der udføres af læger gennem de profylaktiske børneundersøgelser og af psykologer inden for den skolepsykologiske virksomhed. En sådan udbygning må efter kommissionens opfattelse bestå dels i en udbygning af de hospitalsafdelinger, der har med børn at gøre, og i oprettelse af flere børnepsykiatriske afdelinger, dels i udvidelse af den skolepsykologiske virksomhed og endelig

i oprettelsen af børnepsykiatriske konsultationer baseret på ambulant virksomhed.

Det centrale i denne opbygning er de psykiatrisk-psykologiske klinikker, idet det i det store antal tilfælde vil blive disse klinikker, der foretager de indledende specialkyndige undersøgelser og derefter, hvis ambulant behandling ikke kan gennemføres, anbringer barnet på en børneafdeling eller børnepsykiatrisk afdeling eller på et pædagogisk-psykologisk behandlingshjem.

Efter kommissionens opfattelse bør den børnepsykiatriske klinik opfattes som et centrum med et eller to behandlingshjem i nærheden, men med forbindelse til andre opdragelseshjem inden for dens landområde og i nær kontakt med de henvisende læger og offentlige institutioner. Til enkelte af klinikkerne bør der knyttes en børnepsykiatrisk afdeling, som skal dække et større landområde.

Kommissionen anser det for sandsynligt, at de tættest befolkede amter hver vil have brug for sin ambulante konsultation, medens de mere tyndt befolkede amter muligvis kan slå sig sammen to og to. Med hensyn til børnepsykiatriske afdelinger vil behovet sandsynligvis være dækket af 2 afdelinger i Jylland, 1 på Fyn, 1 på Sjælland og yderligere 1 i København. Personalet bør være specielt uddannede børnepsykiatere, klinisk uddannede børnepsykologer og socialrådgivere.

Der har i kommissionen været almindelig enighed om, at behandlingshjemmene bør ligge under børneforsorgen og de børnepsykiatriske afdelinger under sindssygevesenet, medens kommissionen ikke har taget endelig stilling til de børnepsykiatriske klinikker. Kommissionen har dog peget på, at forholdene i København, hvor der i det skolepsykologiske kontor i forvejen er indbygget en skolepsykiaterinstitution, måske ville gøre det naturligt yderligere at udbygge denne, medens arbejdet uden for København principielt kan tænkes knyttet til børneværnet eller skolevesenet, ligesom også specielt oprettede fritstående institutioner er en mulighed. Det anses dog for mere nærliggende, at opgaverne normalt henlægges til hospitalsvesenet enten amtskommunalt til centralsygehusene eller til statens sindssygehospitaller.

Kommissionen anfører endelig, at det bl. a. på grund af manglen på det tilstrækkelige antal psykiatere, der specielt er uddannet til

dette arbejde, ikke vil være muligt på én gang at udbygge et net af klinikker over hele landet, men at det vil være nødvendigt at begynde med nogle få klinikker, der bør lægges uden for København på steder, hvor der er nogen mulighed for at få special-assistance.

Med hensyn til mulighederne for efter børneværnets skøn at yde økonomisk hjælp til familier med børn uden retsvirkning til afhjælpning af en øjeblikkelig trang anser kommissionen det for ønskeligt, at børneværnsudvalgene får en tilsvarende adgang, som værgerådene efter værgerådslovens § 55 havde til at yde hjælp én gang for alle, hvor det skønnedes, at fjernelse af et barn fra hjemmet burde kunne undgås. I adskillige tilfælde vil en undersøgelse af familiesituationen nemlig vise, at en sådan hjælp én gang for alle selv af ret beskedent omfang vil være i stand til at hjælpe familien ud af et dødvande, når man eventuelt samtidig etablerer tilsyn, der kan være familien til støtte og kontrollere, at hjælpen anvendes til det forudsatte formål. Kommissionen anser det for heldigt, at hjælpen ydes af en rådighedssum, der sorterer under børneværnet, der ved en undersøgelse af baggrunden for barnets tilpasningsvanskeligheder har bedst mulighed for at bedømme, om ydelsen af hjælpen er nødvendig. En sådan ordning vil tillige medføre den fordel, at børneværnene ikke er bundet af de trans-betingelser, der ellers skal være opfyldt ved udbetaling af hjælp fra det offentlige gennem socialkontoret.

3. Betænkningen vedrørende forsorgen for børn og unge, som har særlige tilpasningsvanskeligheder (1953).

I denne betænkning, der er afgivet i 1953 af et af arbejds- og socialministeriet under 7. december 1951 nedsat udvalg, udtales det, at de af ungdomskommissionen foreslåede psykiatrisk-psykologiske klinikker for ambulante behandling ved siden af de børnepsykiatriske afdelinger vil kunne være af den største betydning som rådgivere for børneværnsudvalgene og på samme måde som afdelingerne kunne bidrage til, at udvalgene undgår at fjerne børn og unge fra deres hjem. I be-

tænkningen stilles endvidere forslag om oprettelse af de i ungdomskommissionens betænkning nævnte særlige pædagogisk-psykologiske behandlingshjem.

4. Administrationsudvalgets forslag.

Som også fremhævet af ungdomskommissionen er lovens regler om forebyggende foranstaltninger udtryk for den tankegang, at man længst muligt bør undgå at fjerne et barn fra dets hjem. Dette understreges ved, at reglerne om forebyggende børneværn i loven er placeret foran reglerne om anbringelse uden for hjemmet, og i lovens § 130, stk. 1, om fjernelse fra hjemmet udtales det klart, at fjernelse ikke må finde sted, hvis forebyggende foranstaltninger skønnes tilstrækkelige.

Administrationsudvalget er enig i denne understregning af det forebyggende arbejdes betydning. Det er først og fremmest af menneskelige grunde, men også af økonomiske grunde af største betydning, at et barns vanskeligheder kan overvindes, samtidig med at barnet bliver i sit hjem.

Udvalget er med ungdomskommissionen enig i, at såfremt børneværnet på effektiv måde skal kunne løse denne opgave, er det nødvendigt at udbygge de forebyggende foranstaltninger på adskillige punkter. Udvalget lægger herved vægt på, at børneværnets virksomhed i så vidt omfang som muligt får karakter af et tilbud til forældrene om bistand. Man foreslår derfor ordet »pålæg« i § 123 ændret til »henstilling eller råd, eventuelt pålæg«, og de konkrete forslag, udvalget stiller, tjener til at give børneværnene mulighed netop for at tilbyde bistand.

a. Henvisning til psykologisk og psykiatrisk undersøgelse.

Skal tilpasningsvanskelighederne hos et barn imødegås på effektiv måde, er det af største betydning, at årsagerne til vanskelighederne konstateres på et så tidligt tidspunkt som muligt.

Udvalget skal derfor foreslå, at der ved en tilføjelse til § 123, stk. 1, nr. 3, skabes hjemmel for børneværnsudvalget til under samme betingelser, som i øvrigt er gældende efter § 123, som en forebyggende foranstaltning at

lade et barn underkaste en ambulant psykiatrisk eller anden speciallægeundersøgelse eller en psykologisk undersøgelse, og hvis det efter undersøgelsen viser sig nødvendigt, at lade iværksætte den fornødne behandling.

Udgifterne til en sådan undersøgelse og eventuel behandling foreslås, for så vidt de ikke kan afholdes af vedkommende sygekasse, afholdt som børneværnsudgifter.

Da det for resultatet af en eventuel behandling er af afgørende betydning, at der kan etableres et samarbejde med forældrene, bør børneværnsudvalget kun kunne benytte sig af denne adgang, såfremt forældrenes tilslutning foreligger.

b. Rådgivningsklinikker for børn.

I den foran side 35 nævnte betænkning vedrørende forsynen for børn og unge, som har særlige tilpasningsvanskeligheder, er der givet en oversigt over de bestående muligheder for undersøgelse og behandling af børn med særlige tilpasningsvanskeligheder (de offentlige børnepsykiatriske afdelinger og klinikker, børneafdelingerne på de almindelige hospitaler, de skolepsykologiske kontorer, Universitetets børnepsykologiske Klinik, »Red Barnet«s rådgivningsvirksomhed samt børneforsorgens institutionsforsorg).

Den ovenfor under a. foreslåede ambulante specialundersøgelse eller -behandling vil imidlertid normalt i dag kun kunne finde sted følgende steder:

1. *Rigshospitalets børnepsykiatriske ambulatorium*, hvortil der er knyttet en dagobservation med plads til 8 børn samt en børnepsykiatrisk afdeling med 20 pladser. I 1956 undersøgtes og behandlede på ambulatoriet 148 nye børn og i dagobservation 30 nye børn. På ambulatoriet arbejdes principielt ikke med venteliste, men de børn, der ikke kan modtages til omgående undersøgelse eller behandling, afvises. I 1956 er der i alt på afdelingen og ambulatoriet afvist ca. 140 børn.
2. *Bispebjerg hospitals børnepsykiatriske afdeling og ambulatorium*.

Til ambulatoriet er knyttet en dagobservation med plads til 6-10 børn i børnehvealderen og 6-10 børn i skolealderen. I 1956 undersøgtes og behandlede på ambulatoriet ca. 200 nye børn,

herunder i dagobservation ca. 40 børn. Ventetiden er for tiden $\frac{1}{2}$ til 1 år.

3. *De børnepsykiatriske konsultationer ved sindssygehospitalet ved Århus*. Klinikken, der foruden i Århus 2 gange månedlig afholder konsultationer i Horsens, Silkeborg og Randers, har i 1956 undersøgt og behandlet ca. 300 børn. Ventetiden udgør for tiden ca. $1\frac{1}{2}$ år.
4. *Universitetets børnepsykologiske Klinik*.

Klinikken, der først og fremmest er beregnet på at give universitetsuddannede psykologer en klinisk uddannelse i vurdering og behandling af tilpasningsvanskeligheder hos børn og at udøve en videnskabelig indsats på dette område, har i 1956 behandlet 84 nye børn. Når ventetiden for de på ventelisten optagne børn må antages at overstige 1 år, lukkes for tilgang, idet der sker meddelelse herom til de henvisende læger og institutioner.

5. *»Red Barnens mentalhygiejniske klinik*.

Klinikken, der kun modtager børn i børnehvealderen, har i 1956-57 undersøgt og behandlet ca. 80 børn. Ventetiden er for tiden $\frac{1}{2}$ år.

Som det fremgår af foranstående, har de nævnte klinikker alle en ventetid på $\frac{1}{2}$ til 1 år eller mere. Behovet må dog anses for langt større, end ventelisterne giver udtryk for, idet der i mangfoldige tilfælde ikke sker henvendelse til klinikkerne, fordi det på forhånd anses for håbløst på grund af den lange ventetid.

Der er således ikke i dag tilstrækkelige muligheder for, at den foreslåede specialundersøgelse eller -behandling kan finde sted. For at udvalgets forslag derfor skal have nogen praktisk betydning, må der skabes hjemmel for oprettelse af særlige rådgivningsklinikker som foreslået af ungdomskommissionen. Efter udvalgets opfattelse er dette en opgave, der naturligt hører ind under børneforsorgen, og som bør løses af denne. Udvalget skal derfor foreslå, at der i en ny paragraf i forsorsloven fastsættes nærmere regler for oprettelsen af sådanne klinikker samt skabes hjemmel for at yde offentlig tilskud til driften af disse.

På samme måde, som det er tilfældet med institutioner for forebyggende børneforsorg,

der skal kunne modtage børn, der har fået pålæg om at søge en sådan institution, og med opdragelseshjem, der skal modtage børn, der er fjernet fra hjemmet, bør rådgivningsklinikker, til hvilke børneværnsudvalgene skal kunne henviser børn, have offentlig anerkendelse, der bør meddeles af socialministeriet efter indstilling af overinspektionen for børneforsorgen. Anerkendelsen bør gives med en bestemt person som leder og bør fornyes ved lederskifte.

Udvalget skal endvidere foreslå, at der ydes anerkendte rådgivningsklinikker et offentligt tilskud, der bør fastsættes efter samme principper, som gælder for de øvrige anerkendte institutioner for forebyggende børneforsorg, jfr. herom nedenfor under afsnit VI. Som det fremgår heraf, ydes der til vuggestuer og børnehaver et offentlig tilskud på 70 pct. af de godkendte driftsudgifter, hvoraf staten betaler de 40 pct. og den kommune, hvori institutionen er beliggende, for så vidt den ikke selv driver institutionen, betaler de 30 pct. Til fritidshjem og ungdomsklubber ydes der et offentligt tilskud på 80 pct., der fordeles med 45 pct. til staten og 35 pct. til vedkommende kommune. Det er imidlertid ved fastsættelsen af disse tilskud forudsat, at den resterende del af driftsudgifterne, henholdsvis 30 og 20 pct., tilvejebringes gennem den takst, der afkræves forældrene, og begrundelsen for det højere tilskud til fritidshjem er netop den, at man ikke har anset det for muligt at opkræve en så høj takst, at 30 pct. vil kunne dækkes. Dels drejer det sig her om børn, der er så store, at de i og for sig kan klare sig selv uden at blive passet af nogen voksen, og hvor der derfor er en risiko for, at de, såfremt begge forældrene har arbejde, vil blive henvist til at opholde sig på gaden o. lign., dels må man regne med, at mange af forældrene ikke har tilstrækkelig forståelse af fritidsvirksomhedernes forebyggende betydning, således at de, hvis de synes betalingen er for høj, blot lader børnene udeblive fra institutionen.

Noget tilsvarende gør sig i endnu højere grad gældende ved de her foreslåede rådgivningsklinikker. Der vil ikke, som hvor det drejer sig om anbringelse af et mindre barn, være tale om en situation, hvis omgående løsning af forældrene føles som påtrængende nødvendig, og dertil kommer, at man sikkert må forvente en vis skepsis fra forældrenes

side over for denne nydannelse inden for børneforsorgen, således at man også af disse grunde bør gøre adgangen til at søge de foreslåede rådgivningsklinikker så let som mulig. Endelig vil der her på grund af personalets sammensætning blive tale om højere lønninger end ved de øvrige forebyggende institutioner, hvortil kommer, at der på grund af det individuelle arbejde med det enkelte barn selvsagt må blive færre børn pr. ansat end ved de øvrige forebyggende institutioner.

Udvalget skal derfor foreslå, at der ydes anerkendte rådgivningsklinikker et samlet offentligt tilskud på 90 pct. af de godkendte driftsudgifter, således at staten udreder 60 pct. og den eller de kommuner, for hvilken klinikken er bestemt, for så vidt den eller de ikke selv driver institutionen, yder et tilskud på 30 pct. Da rådgivningsklinikkerne tillige forventes at kunne aflaste opdragelseshjemmene, bør de 60 pct., som staten skal afholde, dog udredes på samme måde som tilskuddet til de anerkendte opdragelseshjem, jfr. forsorgslovens § 65, stk. 11, d. v. s. at staten forskudsvis udreder beløbet, men får halvdelen refunderet med $\frac{7}{10}$ af den fælleskommunale udligningsfond, medens $\frac{3}{10}$ fordeles på landets kommuner i overensstemmelse med reglerne om mellemkommunal refusion.

Af hensyn til den stedlige kommunes deltagelse i udgifterne bør der forud for en rådgivningsklinik første anerkendelse indhentes en erklæring fra vedkommende børneværnsudvalg; hvis klinikken er bestemt for en amtsrådsreds eller en del af denne, bør erklæringen for landkommunernes vedkommende dog indhentes fra amtsrådet.

Om ejerforholdet bør gælde de samme regler som for de øvrige større institutioner for forebyggende børneforsorg, d. v. s. at anerkendelse kun bør meddeles rådgivningsklinikker, der drives som selvejende institutioner, af staten, af en eller flere kommuner eller en anerkendt forening for børneforsorg. Om bestyrelsesforholdene bør gælde tilsvarende regler som for de andre forebyggende institutioner.

Det er hensigten, at disse klinikker, der antagelig fortrinsvis vil få de lettere tilfælde af tilpasningsvanskeligheder til behandling, skal kunne samarbejde med de psykiatriske hospitalsafdelinger eller de klinikker, der er eller vil blive oprettet af hospitalsvæsenet

herunder statens sindssygehospitaller, og det er ikke tanken, at disse afdelinger eller klinikker skal have anerkendelse eller oppebære tilskud efter de her nævnte regler.

Med hensyn til antallet af klinikker er udvalget med ungdomskommissionen enig i, at det bør tilstræbes, at der inden for hvert amt eventuelt hver 2 amter gives mulighed for at yde den heromhandlede ambulante undersøgelse og eventuelle behandling, og at der herefter må antages at være behov for 10-12 klinikker. For så vidt angår størrelsen af udgiften, vil denne navnlig afhænge af, hvilket personale der knyttes til en klinik. Udvalget er med ungdomskommissionen enig i, at der til klinikkerne bør være knyttet såvel psykiatriske som pædiatriske speciallæger samt psykologer og socialrådgivere, hvortil kommer den nødvendige kontormedhjælp. Det vil dog næppe være nødvendigt, at de pågældende ansættes som heltidsbeskæftigede. Som vejledning med hensyn til udgifternes størrelse kan henvises til »Red Barnet«s rådgivningskontor i København, hvis personale består af 1 deltidsansat børnelæge, der tillige er klinikkens leder, 2 deltidsansatte psykiatere (2 timer ugentlig), 3 halvdagsansatte psykologer, og 1 heltidsansat kontormedhjælper. For 1957-58 er klinikens driftsudgifter budgetteret til i alt 54 000 kr. Klinikken kan behandle 70-80 børn årligt.

c. *Ydelse af økonomisk hjælp.*

Udvalget er med ungdomskommissionen

enigt i, at den nuværende adgang til som en forebyggende foranstaltning i trangstiltælde at yde særhjælp til forældre er alt for snæver, og skal derfor foreslå, at der indføres en regel, hvorefter der, som det var tilfældet efter værgerådsloven, skabes adgang til at yde forældre og opdragere en øjeblikkelig økonomisk hjælp til afhjælpning af forbigående vanskeligheder. Udvalget er i og for sig med ungdomskommissionen enig i, at det ville være af værdi, om børneværnsudvalgene selv kunne yde denne hjælp. De grunde, der førte til afskaffelsen af værgerådslovens § 55, nemlig at der kun bør være ét forsørgelses væsen, vejer imidlertid fortsat så tungt, at udvalget ikke mener at kunne gå ind for en sådan bestemmelse, men vil foreslå, at hjælpen ydes af det sociale udvalg efter indstilling af børneværnsudvalget. Da det er tanken, at det sociale udvalg ikke skal være bundet af de almindelige trangsregler, og da det sociale udvalgs formand skal være medlem af børneværnsudvalget, vil administrationen af reglen formentlig ikke volde vanskeligheder.

Udvalget har endnu ikke afsluttet sine overvejelser om tilsynsværgernes opgaver m. v. Udvalget vil overveje dette spørgsmål i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt det almindelige tilsyn med børn trænger til en effektivisering, og eventuelt fremsætte forslag til ændrede regler i betænkningens 2. del.

V.

Børns og unges anbringelse uden for hjemmet.

i. Gældende ret.

Reglerne om børns anbringelse uden for deres naturlige hjem indeholdes i forsørgslovens kapitel IX, hvorefter der, uanset om forældrenes samtykke foreligger, kan træffes beslutning om et barns *endelige fjernelse fra hjemmet* (§ 130, stk. 1) eller om et barns *midlertidige fjernelse fra hjemmet* (§ 131) samt på forældrenes begæring kan træffes beslutning om *anbringelse uden for hjemmet* af et barn *afforsørgelsesmæssige grunde* (§ 130, stk. 2).

Endelig fjernelse fra hjemmet, jfr. § 130, stk. 1.

I medfør af § 130, stk. 1, skal børneværnsudvalget, når hensynet til barnets velfærd kræver det og forebyggende foranstaltninger, d. v. s. advarsel, beskikkelse af tilsynsværge eller meddelelse af pålæg med hensyn til barnets pleje, opdragelse m.v., ikke skønnes tilstrækkelige, beslutte fjernelse af et barn under 18 år fra hjemmet, når følgende betingelser foreligger:

1) når barnet har en særlig vanskelig karakter eller har udvist meget slet opførsel, og barnets forældre eller andre opdragere ikke skønnes at kunne magte dets opdragelse,

2) når barnet på grund af forældres eller andre opdrageres lastefuldhed, grove forsømmelighed eller mangel på vilje til at forsørge barnet eller på evne til at opdrage det, findes at være udsat for vanrøgt eller for-dærvelse,

3) når barnet af forældre eller andre opdragere mishandles eller behandles således, at dets sjælelige eller legemlige sundhed eller udvikling udsættes for alvorlig fare,

4) og endelig når barnet på grund af

legemlige eller sjælelige mangler er trængende til særforborg, der ikke kan iværksættes i hjemmet, såsom når barnet er åndssvagt, sindssygt, epileptisk, døvt, talemiddende, blindt, vanført eller tuberkuløst, og forældre eller andre opdragere ikke sørger for, at barnet undergives den fornødne særforborg.

Efter denne formulering er det således overladt: til børneværnsudvalgets skøn, om hensynet til barnets velfærd gør en anbringelse uden for hjemmet påkrævet, idet udvalget dog i udøvelsen af sit skøn er bundet af de under nr. 1 til 4 nævnte betingelser. Særlig for så vidt angår barnets forhold (§ 130, stk. 1, nr. 1), vil en enkeltstående handling isoleret set sjældent kunne medføre en anbringelse uden for hjemmet, men det må ud fra en samlet vurdering af hele situationen afgøres, om en sådan foranstaltning er nødvendig. Dette gælder også, hvis barnet er over 15 år og har begået en strafbar handling. Efter straffelovens § 30 vil der i disse tilfælde normalt blive givet tiltalefrafald mod inddragelse under børneforborg, eventuelt mod anbringelse uden for hjemmet. Børneværnsudvalget må her selvstændigt tage stilling til, om den unges forhold i det hele gør en anbringelse uden for hjemmet påkrævet.

Anser børneværnsudvalget en anbringelse uden for hjemmet for nødvendig i henhold til § 130, stk. 1, skal beslutning herom træffes, uanset om forældrene er enige heri eller ej.

Om den nærmere fremgangsmåde ved en anbringelse uden for hjemmet (udvalgets undersøgelser, dommerens medvirken, forældrenes tilsigelse etc.) henvises til fremstillingen ovenfor under afsnit II.

Anbringelsen uden for hjemmet skal op-høre, når formålet med anbringelsen er nået, men må dog normalt ikke udstrækkes ud over barnets 18. år. Når omstændighederne

taler derfor, kan børneværnsudvalget dog beslutte, at forsorgen skal udstrækkes i et nærmere bestemt tidsrum dog højst til det fyldte 21. år. Børneværnsudvalgets beslutning herom skal godkendes af landsnævnet for børneforsorg. Normalt vil forsorgen blive forlænget for et år ad gangen. For elever, der er eller har været endeligt anbragt i ungdomshjem, d. v. s. hjem for særligt vanskelige elever over den undervisningspligtige alder, vedvarer forsorgen til det 21. år, uden at det er nødvendigt at træffe særlig beslutning herom.

Børneværnsudvalget kan beslutte, at et barn forsøgsvis hjemgives til forældrene, således at forsorgen straks genoptages, hvis det skønnes nødvendigt. En sådan genoptagelse kan ske, uden at de særlige forskrifter, der gælder for fjernelsen, som f. eks. dommerens medvirken, kravet om kvalificeret flertal, forældrenes tilsigelse etc., er opfyldt. Der kan ved den forsøgsvisse hjemgivelse stilles særlige vilkår med hensyn til barnets anbringelse eller opdragelse. Normalt vil der blive beskikket en tilsynsværge efter reglerne i kapitel VIII. Der er ikke efter gældende ret nogen særlig frist for, hvor længe en forsøgsvis hjemgivelse kan vare.

Udvalget kan ikke beslutte et barns udgang af forsorgen eller dets forsøgsvisse hjemgivelse til forældrene, medmindre der foreligger tilslutning fra forstanderen på det hjem, - bortset fra optagelseshjem og iagttagelses hjem - hvor barnet er anbragt, eller forstanderen for en særfororgsinstitution, i hvilken barnet er anbragt, eller fra hvilken barnet er udskrevet under tilsyn. Har barnet været anbragt gennem en anerkendt forening for børneforsorg, skal tilslutning ligeledes gives af foreningen. Såfremt den fornødne tilslutning ikke foreligger, kan udgang af forsorg eller forsøgsvis hjemgivelse dog finde sted, såfremt landsnævnet godkender udvalgets beslutning. Nægter landsnævnet at godkende udvalgets beslutning, kan udvalget indanke sagen for socialministeren. Godkender landsnævnet udvalgets beslutning, kan forstanderen for vedkommende særfororgsinstitution ligeledes indanke sagen for socialministeren. En tilsvarende ankeadgang gælder derimod ikke forstanderen for opdragelseshjemmet eller den anerkendte forening for børneforsorg.

Forsorgen kan endvidere ophøre, såfremt

formålet med anbringelsen uden for hjemmet ikke kan ventes opnået, fordi barnet skønnes at være uimodtagelig for opdragelse. Et sådant ophør kan kun ske efter landsnævnets beslutning på grundlag af en indstilling fra vedkommende børneværnsudvalg eller forstander. Nægter landsnævnet at følge forstanderens eller udvalgets indstilling, kan sagen af enhver af disse indankes for socialministeren.

Om reglerne for anke af udvalgets beslutninger om fjernelse af et barn fra hjemmet i medfør af § 130, stk. 1, henvises til fremstillingen ovenfor under afsnit III.

Den midlertidige fjernelse, jfr. § 131.

Hvor betingelserne for at fjerne et barn fra hjemmet i henhold til § 130, stk. 1, foreligger, men hvor det må anses for sandsynligt, at de forhold, der giver anledning til fjernelsen, vil ændres i løbet af korteretid, kan udvalget i henhold til § 131 beslutte barnets anbringelse uden for hjemmet for et bestemt tidsrum, der højst kan andrage 3 måneder, men af udvalget ved ny beslutning kan forlænges med yderligere 3 måneder. En sådan midlertidig fjernelse kan endvidere bringes i anvendelse over for et undervisningspligtigt barn, der har gjort sig skyldig i oftere gentagen skulken fra skolen, fortsat betydelig dovenskab eller meget slet opførsel i skolen, samt over for et barn, der har gjort sig skyldig i betydelige skoleforførelser, som skyldes forældres eller andre opdrageres forhold. I sidstnævnte tilfælde kan bestemmelsen dog kun anvendes, når skolemulkter har været anvendt, uden at forførelserne derved er ophørt.

Til en gyldig beslutning om fjernelse på bestemt tid kræves det samme flertal som ved en fjernelse efter § 130, stk. 1, men det er ikke nødvendigt, at dommeren har været til stede.

Om anke af en fjernelse fra hjemmet på bestemt tid, gælder de samme regler som ved en fjernelse i henhold til § 130, stk. 1.

Anbringelse uden for hjemmet i henhold til § 130, stk. 2.

En anbringelse uden for hjemmet kan i henhold til § 130, stk. 2, finde sted, når et barn står uden forsørger, eller hvis forældrene midlertidigt eller vedvarende er ude af stand til at sørge forsvarligt for det. I sidstnævnte

tilfælde kan anbringelse kun finde sted, såfremt forældrene begærer det, og barnet må straks hjemgives til forældrene, såfremt disse anmoder derom. Hvis betingelserne for en fjernelse efter § 130, stk. 1, er til stede, skal beslutning herom træffes, selv om forholdet tillige kan henføres til § 130, stk. 2.

I henhold til forsorgslovens § 133 tilkommer forældremyndigheden børneværnsudvalget, så længe barnet er under forsorg i henhold til en af de fornævnte bestemmelser. Dette gælder således også for sorgen efter § 130, stk. 2, uanset at forældrene til enhver tid kan kræve barnet hjemgivet til sig, og det gælder ligeledes over for et barn, der er hjemgivet på prøve efter at være fjernet fra hjemmet i henhold til § 130, stk. 1, eller § 131.

Medens forældremyndigheden i følge myndighedslovens § 18 normalt ophører ved barnets 18. år, er unge, der er inddraget under børneforsorg, undergivet børneværnsudvalgets forældremyndighed, så længe for sorgen varer, d. v. s., at forældremyndigheden i disse tilfælde kan udstrækkes helt til det 21. år. Børneværnsudvalget kan bemyndige en person, en institution eller en anerkendt forening for børneforsorg til på udvalgets vegne at udøve forældremyndigheden. Er barnet anbragt i et opdragelseshjem eller i en institution for særforborg eller udskrevet under tilsyn herfra, udøves forældremyndigheden dog altid af vedkommende forstander på udvalgets vegne.

Børneværnsudvalget tager selvstændigt stilling til, hvor børnene skal anbringes, dog at overinspektionens samtykke - forudgående eller efterfølgende - kræves i visse tilfælde, jfr. §§ 141 og 159. Da forældremyndigheden ligger hos børneværnsudvalget, har forældrene ikke noget egentligt krav på at få besked om barnets anbringelsessted, men i almindelighed bør der straks gives dem besked herom, jfr. herved de almindelige regler af 1938 for de forskellige typer af opdragelseshjem, hvori det gennem bestemmelsen om forstanderens eventuelle adgang til at forbyde forældrene at aflægge besøg i hjemmet, er forudsat, at forældrene er bekendt med barnets opholdssted. I arbejds- og socialministeriets vejledning af 2. december 1952

om opdragelsesmæssige metoder i opdragelseshjemmene er det da også udtrykkeligt fremhævet, at opdragelseshjemmet ikke må forsømme at etablere eller vedligeholde forbindelse mellem barnet og dets forældrehjem. Barnet bør derfor i rimeligt omfang have lejlighed til at aflægge besøg hos forældrene, og omvendt bør disse kunne aflægge besøg i opdragelseshjemmet. Kun hvis forældrenes besøg i hjemmet i det enkelte tilfælde vil volde særlige ulemper, kan hjemmets forstander nedlægge forbud herimod. Et sådant forbud kan nedlægges uden børneværnsudvalgets samtykke, men meddelelse herom må tillige med en begrundelse herfor straks gives børneværnsudvalget. Da børneværnsudvalget har forældremyndigheden over barnet, har børneværnsudvalget endvidere en selvstændig adgang til at forbyde forældrene at aflægge barnet besøg, og overtræder forældrene dette forbud, kan de straffes med bøde eller under skærpene omstændigheder med hæfte i indtil 3 måneder (§ 179, stk. 2).

2. Statistiske oplysninger vedrørende børns og unges anbringelse uden for hjemmet.

§§ 130, stk. 1, og 131.

Nedenstående tabel er udarbejdet af landsnævnet for børneforsorg og viser antallet af børn under forsorg i henhold til §§ 130, stk. 1, og 131 i årene 1939-56.

(Se øverst på næste side).

Der var således pr. 31. december 1956 i alt 7 234 børn under forsorg i henhold til §§ 130, stk. 1, og 131 eller 0,52 pct. af samtlige børn i Danmark. Under krigen fandt der en betydelig stigning sted af antallet af børn inddraget under børneforsorg i henhold til disse bestemmelser. Medens således 6°/₁₀₀ af det samlede antal børn under 18 år i Danmark var under forsorg ved udgangen af 1939, var der ved udgangen af 1945 8,4^o/₁₀₀. Herefter faldt antallet, målt i forhold til det samlede antal børn på grund af de store fødselsårsgange, medens det absolutte tal vedblev at stige indtil 1948, hvorefter det absolutte tal også er gået ned.

Der er i løbet af 1956 foretaget 1 211 fjer-

§ 130, stk. i, og § 131 i årene 1939-56.

År	Under forsorg ved årets begyndelse		Tilgang i året		Afgang i året		Under forsorg ved årets slutning	
	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.
1939	6 802	0,60	1 073	0,10	1 133	0,10	6 742	0,60
1940	6 742	0,60	1 135	0,10	1 101	0,10	6 776	0,60
1941	6 776	0,60	1 753	0,16	1 166	0,10	7 363	0,66
1942	7 363	0,66	1 958	0,18	1 231	0,11	8 090	0,73
1943	8 090	0,73	1 957	0,18	1 365	0,12	8 682	0,79
1944	8 682	0,79	2 057	0,19	1 524	0,15	9 215	0,83
1945	9 215	0,83	1 892	0,17	1 816	0,16	9 291	0,84
1946	9 291	0,84	1 676	0,14	1 604	0,13	9 363	0,78
1947	9 363	0,78	1 610	0,13	1 749	0,14	9 224	0,75
1948	9 224	0,75	1 768	0,14	1 597	0,13	9 395	0,75
1949	9 395	0,75	1 562	0,12	1 588	0,12	9 369	0,73
1950	9 369	0,73	1 390	0,11	1 610	0,13	9 149	0,71
1951	9 149	0,71	1 492	0,11	1 600	0,12	9 041	0,69
1952	9 041	0,69	1 440	0,11	1 674	0,13	8 807	0,66
1953	8 807	0,66	1 377	0,10	1 639	0,12	8 545	0,64
1954	8 545	0,64	1 274	0,09	1 695	0,12	8 124	0,60
1955	8 124	0,60	1 198	0,09	1 699	0,12	7 623	0,55
1956	7 623	0,55	1 211	0,09	1 600	0,12	7 234	0,52

nelser mod 1 198 i 1955. Af landsnævnets beretning for 1955 fremgår, at i godt halvdelen (53 pct.) af de i 1955¹⁾ foretagne fjernelser er fjernelserne sket alene på grund af barnets egne forhold (§ 130, stk. 1, nr. 1). I godt $\frac{1}{5}$ (20,8 pct.) var grunden såvel barnets som hjemmets forhold (§ 130, stk. 1, nr. 1, 2 og 3) og i godt $\frac{1}{5}$ (22,3 pct.) var grunden alene hjemmets forhold (§ 130, stk. 1, nr. 2 og 3). Kun i 3,9 pct. af tilfældene skete fjernelserne, fordi barnet var trængende til særforsorg og for-

ældrene ikke ønskede at medvirke ved etableringen af denne forsorg (§ 130, stk. 1, nr. 4).

Om forældrenes stilling til fjernelserne henvises til tabel 1 foran side 18.

Af de børn, der pr. 1. januar 1955²⁾ var under forsorg - i alt 8 124 børn - var 1 395 eller 17,2 pct. hjemgivet på prøve. Antallet af forsorgsforlængelser i 1956 udgjorde 762.

Nedenstående tabel viser antallet af børn, der i 1956 er udgået af forsorg fordelt efter udgangsmåde:

Antal børn udgået af forsorg i 1956 efter fjernelse i henhold til § 130, stk. 1 eller § 131.

	I alt	pct.
Tilbagegivet hjemmet før det 18. år	467	29,2
Ved det fyldte 18. år	327	20,4
Over 18 år efter forlængelse af forsorgen	478	29,9
Over 18 år efter ophold i ungdomshjem	98	6,1
Som uopdragelig	67	4,2
Indgået ægteskab	58	3,6
Adopteret	47	3,0
Døde	2	0,1
På anden måde	56	3,5
	1600	100,0

¹⁾ En tilsvarende opdeling af antallet af fjernelser i 1956 foreligger endnu ikke.

²⁾ Det tilsvarende tal for 1956 foreligger endnu ikke.

§ 130, Stk. 2.

Nedenstående tabel, der ligeledes er udarbejdet af landsnævnet for børneforsorg, viser omfanget af forsorg i medfør af § 130, stk. 2, i årene 1939-56:

§ 130, stk. 2, i årene 1939-56.

	Antal børn under forsorg ved årets afslutning	I pct. af samtlige børn under 18 år i vedkommende år
1939.....	4 100	0,37
1940.....	4 195	0,38
1941.....	4 267	0,39
1942.....	4 553	0,42
1943.....	4 747	0,42
1944.....	4 875	0,43
1945.....	5 080	0,44
1946.....	4 895	0,41
1947.....	4 762	0,39
1948.....	4 700	0,38
1949.....	4 842	0,38
1950.....	4 830	0,38
1951.....	4 647	0,36
1952.....	4 583	0,35
1953.....	4 369	0,33
1954.....	4 422	0,32
1955.....	4 458	0,32
1956.....	4 369	0,32

Der var således pr. 31. december 1956 i alt 4 369 børn anbragt uden for hjemmet i henhold til § 130, stk. 2. Med hensyn til antallet af børn under forsorg i henhold til denne bestemmelse har udviklingen under og efter krigen fulgt: en tilsvarende linje som ovenfor omtalt med hensyn til børn fjernet i henhold til §§ 130, stk. 1, og 131, idet udviklingen dog har været mindre stærk.

Karakteristisk for omfanget af denne forsorg er, at antallet af børn under forsorg samt den årlige tilgang og afgang er af nogenlunde samme størrelse, således at forsorgen efter § 130, stk. 2, gennemsnitligt kun varer ca. 1 år. Det er dog kun gennemsnitligt, at forsorgen kun varer ca. 1 år, idet børn anbragt uden for hjemmet i henhold til denne bestemmelse stort set består af to grupper, nemlig dels de helt eller delvis forsørgerløse, der gennemgående er under forsorg i mange år, og dels de børn, for hvem forsorgen som oftest er nødvendiggjort af moderens hospitalsindlæggelse el. lign. og i almindelighed kun varer fra nogle uger til få måneder.

Nedenstående tabel viser antallet af børn, der i 1956 er udgået af forsorgen efter at have været anbragt uden for hjemmet i henhold til § 130, stk. 2:

Antal børn udgået af forsorg i 1956 efter at have været under forsorg i henhold til § 130, stk. 2.

	I alt	pct.
Som fyldt 18 år.....	86	1,8
Over 18 år efter forlængelse af forsorgen.....	100	2,1
Tilbage til hjemmet før det 18. år.....	4 359	90,6
Indgået ægteskab.....	11	0,2
Adopterede.....	143	3,0
Døde.....	5	0,1
Overgået til forsorg efter § 130, stk. 1.....	60	1,3
Overgået til særforborsorg.....	34	0,7
På anden måde.....	11	0,2
I alt.....	4 809	100,0

3. Kritik mod den bestående ordning.

Ungdomskommissionen har i sin betænkning om den tilpasningsvanskelige ungdom om spørgsmålet vedrørende børns anbringelse uden for hjemmet navnlig beskæftiget sig med forsorgen for de unge mellem 18 og 21 år og har herunder stillet forslag om, at betegnelsen børneforsorg ændres til børne- og ungdomsforsorg. Kommissionen har end-

videre anset det for ønskeligt, at der bliver muligheder for at beholde de unge, der har vist særlige vanskeligheder ved at genindpasse sig i samfundet, under børne- og ungdomsforsorgen længere, end tilfældet er i øjeblikket. Det anses derfor for ønskeligt, at der dels bliver indført en adgang til i visse tilfælde at inddrage unge mennesker mellem 18 og 21 år under forsorg, dels bliver indført en adgang til at beholde de unge mennesker

under forsorg længere end i øjeblikket. Der bør endvidere være mulighed for under børne- og ungdomsforsorgen at inddrage svagt begavede unge mellem 18 og 21 år, der ikke har kunnet klare sig på det almindelige arbejdsmarked, men som dog ikke har trang til institutionsanbringelse under åndssvageforsorgen.

Gennem de sidste år er det endvidere fra forskellig side stærkt blevet fremhævet, at den omstændighed, at forældrene skal afgive forældremyndigheden til børneværnsudvalget, selv om de selv ønsker, at barnet skal anbringes uden for hjemmet, i adskillige tilfælde medfører, at forældrene ikke retter henvendelse til børneværnet, og at tidspunktet for behandlingen af tilpasningsvanskeligheder herved bliver forpasset.

4. Administrationsudvalgets forslag.

Som det fremgår af afsnit IV foran, har det ved udvalgets udformning af reglerne om det forebyggende børneværn været et ledende synspunkt, at børneværnets virksomhed i så vidt omfang som muligt bør have karakter af et tilbud til forældrene om bistand ved opdragelsen af deres børn.

Dette synspunkt gør sig med samme styrke gældende, når det drejer sig om reglerne for anbringelse af et barn uden for hjemmet.

Der er for administrationsudvalget ingen tvivl om, at mange forældre undlader at rette henvendelse til børneværnet vedrørende deres børns vanskeligheder, fordi en anbringelse uden for hjemmet efter de gældende regler altid medfører, at forældremyndigheden over et barn overgår til børneværnet, og at forældrene ved forsorg efter §§ 130, stk. 1, og 131 ganske mister adgangen til at træffe bestemmelser vedrørende barnet. I mange tilfælde vil børneværnet forholdsvis sent komme i forbindelse med et sådant barn, f. eks. når forældrene forgæves har prøvet andre muligheder, eller vanskelighederne er vokset dem over hovedet, eller når barnet begår handlinger, der medfører indgriben fra politiets side, men netop den omstændighed, at børneværnet på et for sent tidspunkt får forbindelse med et barn, vil ofte betyde, at det gunstigste tidspunkt for at hjælpe barnet er forpasset.

Man bør derfor efter udvalgets opfattelse udforme reglerne på en sådan måde, at for-

ældrene får mulighed for at bevare forældremyndigheden under et barns anbringelse under børneforsorg uden for hjemmet. Man vil herved opnå, at forældrene henvender sig til børneværnet på et tidligere tidspunkt, end det nu er tilfældet, således at mulighederne for at imødegå tilpasningsvanskeligheder hos barnet forbedres. Endvidere vil der under en sådan forsorg være langt bedre forudsætninger for et samarbejde mellem forældrene på den ene side og børneværnet og det eventuelle opdragelseshjem på den anden side - et samarbejde, der er nødvendigt for at muliggøre barnets tilbagevenden til dets naturlige hjem, uden at de resultater, der er opnået under forsorgen, forspildes.

Der kan henvises til, at der i øjeblikket finder anbringelse sted af børn på flere rekreationshjem og hjem for børn fra tuberkulosetruet miljø uden om børneværnene, uanset at det i mange tilfælde drejer sig om børn med tilpasningsvanskeligheder af en karakter, der i virkeligheden er så alvorlig, at der foreligger trang til den særlige pædagogiske behandling, der kan gives på de anerkendte opdragelseshjem. Denne anbringelse skyldes utvivlsomt i mange tilfælde, at forældrene ikke ønsker at gå til børneværnet, fordi de ikke vil risikere, at udvalget, hvis betingelserne herfor foreligger, træffer beslutning om barnets anbringelse uden for hjemmet.

Udvalget skal derfor foreslå, at der skabes hjemmel for børneværnsudvalget til at foretage en *frivillig anbringelse* af et barn uden for hjemmet, når hensynet til barnets velfærd kræver det, og forebyggende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige. En sådan frivillig anbringelse skal f. eks. kunne ske over for børn, der på grund af adfærdsvanskeligheder eller på grund af de forhold, hvorunder de lever, eller af helbredsmæssige grunde trænger til en forsorg, der ikke kan iværksættes i hjemmet eller ikke med rimelighed kan kræves iværksat der. Bestemmelsen kan kun anvendes, hvor forældrene begærer det eller giver deres tilslutning hertil. Forældremyndigheden bør forblive hos forældrene, men udøves af børneværnsudvalget, og barnet må til enhver tid af forældrene kunne forlanges hjemgivet til disse.

Da man fortsat må regne med, at nogle forældre vil modsætte sig en anbringelse

uden for hjemmet, må den nuværende adgang til at fjerne et barn fra hjemmet mod forældrenes vilje dog bevares. Forældremyndigheden må i disse tilfælde som efter gældende ret overgå til børneværnsudvalget med den virkning, at forældrene ikke har krav på at få barnet hjem, førend børneværnsudvalget anser det for stemmende med barnets tarv.

Udvalget finder for så vidt ingen grund til at ændre den nuværende bestemmelse i § 130, stk. 1, der med sine klart formulerede betingelser sætter en grænse for udvalgets skøn, men vil dog stille forslag om, at der sker en modernisering af de anvendte udtryk. Om den nærmere formulering skal man henvise til det som bilag 1 til betænkningen optrykte udkast til lovforslag, hvor reglerne om den frivillige anbringelse uden for hjemmet findes i § 130, stk. 1, og den nuværende § 130, stk. 1, findes i § 131, stk. 1.

Den tvangsmæssige anbringelse uden for hjemmet skal kun anvendes, når betingelserne for den frivillige anbringelse ikke foreligger. Det vil ikke altid være tilstrækkeligt, at forældrene selv begærer eller erklærer sig enige i en anbringelse uden for hjemmet, men udvalget må tillige skønne over, om der er sandsynlighed for, at forældrene fortsat vil være enige i anbringelsen, således at man ikke risikerer, at forældrene forlanger barnet hjem, førend opholdet uden for hjemmet har haft mulighed for at give en varig bedring i barnets tilstand. Ganske vist vil udvalget, såfremt forældrene forlanger barnet hjem i utide, hvis betingelserne for en tvangsmæssig fjernelse foreligger, kunne træffe beslutning om en sådan. En sådan fremgangsmåde bør imidlertid kun anvendes i sjældne tilfælde, idet formålet med den frivillige anbringelse uden for hjemmet jo netop er at skabe grundlag for et samarbejde mellem børneværnet og forældrene, og dette formål vil ganske forflygtiges, hvis forældrene ikke kan være sikre på at få barnet hjem, når de ønsker det.

Som nævnt overgår forældremyndigheden efter gældende ret til børneværnsudvalget også i tilfælde af anbringelse uden for hjemmet i henhold til § 130, stk. 2, uanset at forældrene til enhver tid kan forlange barnet hjemgivet. Udvalget vil foreslå, at forældremyndigheden også i disse tilfælde forbliver hos forældrene og udøves af udvalget, så længe for sorgen består.

Udvalget skal endelig stille forslag om, at bestemmelsen i § 131, stk. 1, om midlertidig fjernelse, ophæves. Da en anbringelse uden for hjemmet såvel efter gældende ret som efter de foreslåede bestemmelser altid skal ophøre, når formålet med anbringelsen er nået, synes en bestemmelse om en fjernelse på bestemt tid uden betydning. Udvalget finder ej heller grund til at beholde den nuværende bestemmelse i § 131, stk. 2, hvor efter der er hjemlet en særlig adgang til midlertidig fjernelse af et barn, der har gjort sig skyldig i oftere gentagen skulken fra skolen, fortsat betydelig dovenskab eller meget slet opførsel i skolen, idet dette forhold må være omfattet af de foreslåede bestemmelser om henholdsvis frivillig og tvangsmæssig anbringelse uden for hjemmet. Udvalget har derimod ment at måtte bibeholde bestemmelsen i § 131, stk. 2, om anbringelse uden for hjemmet af et barn, der har gjort sig skyldig i betydelige skoleforsømmelser, som skyldes forældrenes eller andre opdrageres forhold, når anvendelsen af skolemulkter ikke har formået at bringe forsømmelserne til ophør, idet dette forhold formentlig ikke kan henføres til den almindelige bestemmelse om tvangsmæssig anbringelse af børn. Udvalget vil dog mene, at en situation som den omhandlede først og fremmest bør løses af skolen og ikke henvises til børnefor sorgen, og skal derfor henstille, at der sker en forhøjelse af skolemulkterne.

Med hensyn til det af ungdomskommissionen rejste spørgsmål om inddragelse under forsorg af unge mellem 18 og 21 år og en eventuel forlængelse af for sorgen ud over det 21. år, er udvalget for så vidt enigt med kommissionen i, at sådanne foranstaltninger i det enkelte tilfælde vil kunne virke gavnlige, men udvalget vil dog mene, at børne- og ungdomsforsorgen kun bør kunne etableres til det 18. år, hvor forældremyndigheden normalt ophører, og at man højst bør udstrække for sorgen til det 21. år, der er den normale myndighedsalder. Udvalget vil derimod foreslå, at der i lighed med, hvad der gælder for elever, der er eller har været endeligt anbragt i ungdomshjem, sker automatisk forsorgsforlængelse til det 21. år for elever, der er eller har været endeligt anbragt i fredshjem, der er beregnet på unge, hvis legemlige eller åndelige udvikling ikke står mål med det sædvanlige, men som dog ikke er trængende til særfor sorg.

Tilskudsordningen for børneforsorgsinstitutioner.

i. De gældende regler for tilskud til børneforsorgsinstitutionerne.

a. *Opdragelseshjemmene.*

De gældende regler for ydelse af statstilskud til anerkendte opdragelseshjem indeholdes i forsorgslovens § 65, således som denne er affattet ved lov nr. 92 af 14. marts 1951 om ændringer i forsorgsloven vedrørende forøget offentlig støtte til institutioner for børneforsorg.

Udgifterne ved *de af staten drevne opdragelseshjem*, for tiden 6, afholdes fuldt ud af staten på grundlag af bevillinger på de årlige finanslove. For børn under 15 år yder kommunerne dog sædvanlige pleje penge.

Til *de private anerkendte opdragelseshjem* yder staten, jfr. § 65, stk. 2, *fuld refusion af a)* udgifter til forrentning og afdrag af lån i fast ejendom, for så vidt lånet er godkendt af socialministeren, til skatter, afgifter og forsikring af fast ejendom, samt endvidere til vedligeholdelse af hjemmenes bygninger inden for et beløb af 2 pct. af bygningernes brandforsikringssum. Denne i loven fastsatte procentsats har som led i statens sparebestrebelse siden finansåret 1954-55 været nedsat til gennemsnitlig $1\frac{1}{2}$ pct. I medfør af § 65, stk. 2, ydes der tillige *fuld refusion af b)* udgifter til læge- og tandlægetilsyn samt læge-, tandlæge- og sygehusbehandling efter nærmere af socialministeren fastsatte regler, der findes i socialministeriets cirkulære af 26. august 1955.

Endvidere ydes der i medfør af forsorgslovens § 65, stk. 3, *fuld refusion af de øvrige driftsudgifter* efter fradrag af driftsindtægterne, herunder pleje penge, *til en kreds af hjem*, der har særlige opgaver inden for børneforsorgen, som gør, at disse hjems drift er mere bekostelig end andres hjem, og som gør det vanskeligt på forhånd at fast-

sætte bestemte regler for beregningen af driftstilskuddet til disse hjem. Til denne gruppe hører i følge loven skolehjem, ungdomshjem, fredshjem, oplæringshjem samt børnehjem, der fortrinsvis er beregnet for svagt begavede børn i undervisningspligtig alder eller for børn, som har særlige tilpasningsvanskeligheder. Med finansministeriets tilslutning kan til denne tilskudsordning endvidere henføres enkelte andre hjem, der på forhånd må anses for at være således stillet økonomisk, at man ikke kan vente, at de ved de nedenfor angivne tilskudsregler skal kunne klare sig økonomisk. Som en særlig gruppe hjem, der alle er henført til denne ordning, kan nævnes de i de senere år oprettede ventetidshjem, for tiden 5, for åndssvage børn, der på grund af pladsmanglen på åndssvageanstalterne ikke har kunnet overføres til disse. De hjem, der falder ind under de her nævnte regler, må ikke være lederejede eller kommunale og skal have et af socialministeriet beskikket tilsynsråd. Alle de angivne hjem er pligtige at udarbejde og forelægge et driftsbudget, der skal følges, og som kun med tilladelse fra socialministeriet eller overinspektionen for børneforsorgen må overskrides. For tiden hører i alt 69 opdragelseshjem under denne tilskudsordning.

Til *de øvrige opdragelseshjem* ydes i medfør af forsorgslovens § 65, stk. 4, - ud over den ovenfor nævnte fulde refusion af udgifter til fast ejendom og til læge- og tandlægetilsyn m. v. - statstilskud med *en årlig fastsat procent* af hjemmenes godkendte driftsudgifter efter fradrag af hjemmenes egne driftsindtægter, hvorved der bortses fra pleje penge, og af de ovenfor nævnte refusionsbeløb i henhold til § 65, stk. 2; tilskuddet beregnes på grundlag af driftsudgifterne i det sidst forløbne regnskabsår.

Størrelsen af det nævnte procenttilskud fra staten samt størrelsen af normale pleje penge

fastsættes af socialministeren for et finansår ad gangen inden udgangen af februar måned på grundlag af normalbudgetter for de forskellige arter af hjem og efter indstilling fra overinspektionen for børneforsorgen. Om fastsættelse af disse procentsatser og af normale plejpenge forhandles der hvert 4. år med finansministeren og folketingets finansudvalg og i de øvrige år alene med finansministeren. De således fastsatte procenttilskud og plejpenge offentliggøres hvert år ved et cirkulære fra socialministeriet og findes for finansåret 1957-58 i socialministeriets cirkulære af 28. februar 1957.

Fremkommer der, efter at hjemmet har oppebåret de nævnte tilskud, et *underskud*, der ikke kan dækkes ved hjemmets egne midler, har socialministeren i § 65, stk. 5, hjemmel til at yde *supplerende tilskud* af en særlig rådighedssum, når dette efter en stedfunden gennemgang af hjemmets regnskaber skønnes rimeligt. Den nævnte rådighedssum udgør i finansåret 1957-58 750 000 kr. Andragender om supplerende tilskud af denne rådighedssum gennemgås af overinspektionen og forelægges af denne socialministeriet og det i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 12, nedsatte økonomiudvalg. For tiden hører ca. 250 opdragelseshjem - væsentligst almindelige børnehjem, spædbørnehjem samt optagelses- og iagttagelseshjem - under denne tilskudsordning.

I medfør af § 65, stk. 4, har socialministeriet ved bekendtgørelse af 10. juli 1951 efter forhandling med finansministeren fastsat nærmere regler om anvendelsen af overskud, der måtte fremkomme i de opdragelseshjem, der modtager tilskud fra staten med en fast årlig procent. Herefter kan sådanne driftsoverskud efter socialministerens bestemmelse anvendes til tilvejebringelse af fornøden driftskapital, til ekstraordinære afdrag på lån, til gennemførelse af nødvendige forbedringer eller til nedsættelse af betalingen for privat anbragte børn. Hvis anvendelsen af overskuddet til sådanne formål ikke kan anses for påkrævet, sker der afkortning i driftstilskuddene i det følgende regnskabsår.

Overinspektionens forudgående samtykke kræves til anbringelse af et barn i opdragelseshjem, der er oprettet af staten eller drives for statskassens regning, jfr. § 159, stk. 3. Dette gælder kun denne gruppe hjem og forudgående samtykke kræves således ikke til

anbringelse af et barn i hjem, der i henhold til § 65, stk. 3 modtager tilskud til fuld dækning af deres udgifter efter fradrag af indtægter, eller hjem, der modtager procenttilskud i henhold til § 65, stk. 4, medmindre vedkommende hjem er oprettet for statens midler.

Til endelig anbringelse af et barn i et skolehjem, ungdomshjem, fredeshjem, oplæringshjem eller et børnehjem, der fortrinsvis er beregnet for svagt begavede børn i undervisningspligtig alder eller for børn, som har særlige tilpasningsvanskeligheder, skal - efterfølgende - samtykke dog indhentes fra overinspektionen, jfr. § 141, medmindre hjemmet ejes eller drives af den kommune, hvis børneværnsudvalg har forsorgen for barnet. Efterfølgende samtykke kræves således for de hjem, der under hensyn til selve hjemmets art oppebærer tilskud i henhold til § 65, stk. 3, men ikke for hjem, der er henført hertil, eller for hjem, der modtager procenttilskud i henhold til § 65, stk. 4, bortset fra de enkelte fredeshjem, oplæringshjem m. v., der er omfattet af denne bestemmelse.

b. Institutioner for forebyggende børneforsorg.

De gældende regler om tilskud fra det offentlige til anerkendte institutioner for forebyggende børneforsorg indeholdes i forsorgslovens § 127, således som denne blev affattet ved lov nr. 92 af 14. marts 1951.

Reglerne om driftstilskuddene indeholdes i paragraffens stk. 1-4.

Til institutioner for børn under den undervisningspligtige alder (vuggestuer og børnehaver) ydes statstilskud med 40 pct. af de af socialministeren godkendte udgifter ved institutionens drift, herunder udgifter til lokale og inventar, til forrentning og afdrag af godkendte lån samt til lønninger, der ikke overstiger de i lønningsplanen fastsatte. For så vidt den kommune, hvori institutionen er beliggende, ikke selv driver institutionen, udreder den et tilskud af 30 pct. af ovennævnte driftsudgifter.

Til børnehaver, der ikke udelukkende eller dog væsentligst modtager børn af mindre-bemidlede forældre, og som har forpligtet sig til også at modtage børn af ubemidlede forældre for en betaling, der ikke må overstige $\frac{2}{3}$ af den for bemidlede fastsatte betaling, ydes statstilskud med 20 pct., medens

kommunen, for så vidt den ikke selv driver institutionen, yder et tilskud på 15 pct.

Endelig udgør statstilskuddet til institutioner for børn i og over den undervisningspligtige alder (fritidshjem, heldagsskoler, fritidsklubber m. m.) 45 pct. af de foran- omhandlede driftsudgifter, medens kommunen, såfremt den ikke selv driver institutionen, yder et tilskud på 35 pct.

Statens og kommunens tilskud beregnes på grundlag af driftsudgifterne i det sidst forløbne regnskabsår. Ved loven af 14. marts 1951 indførtes imidlertid den regel, at der til nyoprettede institutioner ydes tilskud til udgifter i tiden fra institutionens anerkendelse indtil udgangen af det første fulde regnskabsår, således at der i periodens løb kan ydes forskud på tilskuddet på grundlag af et forelagt budget, medens endelig afregning finder sted efter pågældende regnskabsårs udløb.

Med hensyn til anvendelsen af eventuelt driftsoverskud gælder tilsvarende regler som for de anerkendte opdragelseshjem, jfr. ovenfor side 47.

I medfør af § 127, stk. 4, har socialministeren hjemmel til at yde supplerende tilskud af en særlig rådighedssum til institutioner for forebyggende børneforsorg, der trods modtagelsen af de ordinære driftstilskud har underskud på driften.

I lighed med den for opdragelseshjemmene gældende regel i § 65, stk. 2 b, yder staten i medfør af forsorgslovens § 127, stk. 3, de forebyggende institutioner fuld dækning af udgifterne til det faste lægetilsyn og til tandpleje for børn i de forebyggende institutioner. Derimod ydes der ikke fuld refusion af udgifterne til skatter, afgifter og forsikringer m. v. af faste ejendomme eller til leje af lokaler, men disse omkostningsbeløb henregnes til de udgifter, på grundlag af hvilke der ydes procenttilskud.

2. De af spareudvalget af 28. november 1952 fremsatte forslag om ændring af de gældende tilskudsregler.

I sin i marts 1955 afgivne betænkning om spæremulighederne inden for børneforsorgen har spareudvalget af 28. november 1952 behandlet en række spørgsmål i forbindelse med børneforsorgsinstitutionernes økonomi og fremsat forskellige bemærkninger til den

fornævnte ved lov nr. 92 af 14. marts 1951 indførte tilskudsordning for børneforsorgsinstitutionerne.

a. Forslag vedrørende tilskud til opdragelseshjemmene.

Spareudvalget udtaler tvivl om, hvorvidt de gældende tilskudsregler for opdragelseshjemmene i tilstrækkeligt omfang ansporer hjemmenes ledere og tilsynsråd eller bestyrelser til at iværksætte forholdsregler, der kan medvirke til at billiggøre driften. Der peges herved på, at der er grund til at befrygte, at den i forsorgslovens § 65, stk. 4 og 5, hjemlede adgang til at få afholdte udgifter dækket gennem tilskud, der er beregnet som procentdele af afholdte udgifter, og til herudover at få eventuelt underskud dækket af den særlige rådighedssum i forbindelse med den omstændighed, at det ikke på forhånd vides, om et eventuelt overskud kommer hjemmet til gode, ikke i tilstrækkelig grad tilskynder hjemmet til sparsommelighed.

Spareudvalget anser det for rimeligt, at de i forsorgslovens § 65, stk. 2, anførte regler, hvorefter ejendomsudgifter samt læge- og sygehusudgifter, som hjemmets ledelse ikke har større indflydelse på, refunderes fuldt ud af staten, udvides til også at omfatte lønninger til det normerede personale med fradrag af de beløb, som udredes for benyttelse af tjenestebolig m. v. De øvrige driftsudgifter forudsættes dækket - som hidtil - dels gennem plejepenge, dels gennem særlige statstilskud, men reglerne for disse tilskud henstilles ændret således, at statstilskuddet ydes med faste beløb pr. barn pr. dag, dog at det varieres for hjem af forskellige typer og underkastes regulering efter et udgiftsindeks. For at skabe yderligere incitament til at udvise god økonomi henstilles det, at der indrømmes hjem, der ved økonomisk drift opnår overskud, større adgang til selv at disponere over dette til hjemmets bedste, samtidig med at adgangen til at opnå ekstraordinært tilskud til dækning af eventuelt underskud begrænses væsentligt.

Spareudvalget har endvidere drøftet den i forsorgslovens § 65, stk. 2 a, indeholdte regel om, at det er brandforsikringssummens størrelse, der er bestemmende for størrelsen af statstilskuddet til vedligeholdelsesudgifterne, og påpeger herved, at brandforsikrings-

summen er et dårligt beregningsgrundlag for vedligeholdelsesudgifterne, idet gamle bygninger ofte har en lavere brandforsikringssum end nye bygninger, men større udgifter til vedligeholdelse. Spareudvalget har under hensyn hertil overvejet muligheden af at anvende en lignende regel som den, der gælder for højskolerne, hvor der foretages en selvstændig vurdering med henblik på at få fastslået størrelsen af vedligeholdelsesudgifterne, men har under hensyn til det betydelige merarbejde, der må antages at være forbundet med en sådan selvstændig vurdering, ikke ment at burde fremsætte forslag herom. Af samme grund har spareudvalget frafaldet et forslag om en differentiering af procentsatsen for refusion af vedligeholdelsesudgifterne efter hjemmets alder og bygningsmæssige standard og begrænset sig til at henstille, at det ved overinspektionens revision påses, at der i henhold til § 65, stk. 2 a, kun ydes refusion af egentlige vedligeholdelsesudgifter.

b. *Forslag vedrørende tilskud til institutioner for forebyggende børneforsorg.*

Spareudvalget har peget på muligheden af i forbindelse med en decentralisation af det offentlige tilsynsvirksomhed med de forebyggende institutioner at ændre tilskudsordningen, således at staten forlods yder fuld refusion af udgifter, som institutionen ingen indflydelse har på, som f. eks. godkendte ejendomsudgifter, eventuelt husleje, medens statstilskuddet i øvrigt beregnes *enten* med et fast beløb pr. barn pr. år, forskelligt for de enkelte institutionstyper, *eller* således at der refunderes en vis procentdel af de godkendte lønningsudgifter til normeret personale. Kommunernes tilskud til de private institutioner skulle herefter principielt udgøre forskellen mellem de samlede årlige driftsudgifter - med fradrag af forældrenes betaling - og statens refusion, idet det dog bør tilstræbes, at også kommunernes tilskud ydes efter faste kriterier.

I forbindelse med gennemgangen af de forebyggende institutioners økonomiske forhold kommer spareudvalget også ind på spørgsmålet om forældrenes betaling for børns ophold i disse institutioner. Spareudvalget anfører herved, at der blandt de forebyggende institutioners klientel er en del

familier, der er således stillet i økonomisk henseende, at deres brug af institutionerne ikke kan betragtes ud fra et socialt synspunkt, men snarere må forklares ud fra pædagogiske eller andre grunde, og at de pædagogiske hensyn ikke bør belaste de sociale udgifter. Det udtales endvidere, at den gældende regel, jfr. afsnit II D, i socialministeriets bekendtgørelse af 28. februar 1952, om at der af forældre, der ikke kan anses for ubemidlede, i almindelighed bør opkræves en betaling, der er 50 pct. højere end den normale takst, efter udvalgets opfattelse ikke har været tilstrækkelig til at sikre, at kun sociale hensyn er afgørende for, om familier lader deres børn søge en forebyggende institution.

Under hensyn hertil foreslår udvalget side 72, at der inden for gruppen bemidlede forældre foretages en deling, f. eks. *ved indtægter ¹/₃ højere end sygekassegrænsen*, således at forsørgere, hvis indtægt ligger mellem sygekassegrænsen og dette beløb, afkræves en betaling, der er 50 pct. højere end institutionens normale takst, medens forældre med indtægter over denne grænse bør afkræves en betaling, der svarer til vedkommende institutions gennemsnitsudgifter pr. barn i det sidst forløbne regnskabsår, f. eks. ved en forhøjelse af den normale betaling med 200 pct.

I sin betænkning peger spareudvalget endelig på, at en del af presset på de forebyggende institutioners pladser vil kunne aflastes ved en videreudvikling af de mere primitive og derfor mindre bekostelige former for forebyggende institutioner, såsom legestuer og legesteder, og med henvisning til, at der i kollektivudvalgets betænkning er stillet forslag om, at der skabes hjemmel til at anerkende sådanne institutioner i henhold til forsorgsloven, anbefales det, at dette spørgsmål gøres til genstand for nærmere undersøgelse.

3. Administrationsudvalgets forslag til ændringer af de gældende tilskudsregler.

a. *Spørgsmålet om ændring af de i forsorgslovens § 65 fastsatte tilskudsregler for opdragelseshjemmene.*

Efter 1951-loven falder de anerkendte opdragelseshjem - bortset fra statshjemmene -

som foran nævnt tilskudsmæssigt i 2 grupper. En gruppe, den største, får et tilskud, der beregnes som en vis procent af de i det foregående år afholdte udgifter, har mulighed for supplerende tilskud til dækning af underskud og må eventuelt finde sig i afkorting af overskud, jfr. § 65, stk. 4 og 5. En mindre gruppe får fuld dækning af alle godkendte udgifter efter fradrag af indtægter, jfr. § 65, stk. 3.

Spareudvalgets bemærkninger tager særlig sigte på procenttilskudsordningen efter § 65, stk. 4 og 5. Det må også erkendes, at denne ordning ikke er tilfredsstillende i alle henseender, men de erfaringer vedrørende tilskudsordningen, man har indhostet i tiden siden lovens vedtagelse i 1951, tyder dog ikke på, at ordningen indebærer de følger med hensyn til manglende sparsommelighed fra hjemmenes side, som spareudvalget peger på. De dyrere drevne hjem har under den nuværende ordning været nødsaget til at vise sparsommelighed, og administrationen har i praksis stillet sig yderst liberalt med hensyn til anvendelse af eventuelt overskud til hjemmets eget bedste. Overinspektionen for børneforsorgen kontrollerer gennem sin økonomiafdeling de enkelte hjem, og de hjem, som i særlig grad har gjort brug af rådighedssummen, er gennemgået meget nøje, uden at det har været muligt at finde forhold, der kan give anledning til kritik.

På den anden side forekommer det ikke sandsynligt, at den af spareudvalget foreslåede tilskudsordning, hvorefter lønningerne til det normerede personale - ligesom ejendomsudgifter og læge- og sygehusudgifter - refunderes fuldt ud af staten, medens de øvrige udgifter dækkes dels ved indkomne plejpenge, dels ved et fast tilskud pr. barn pr. dag, skulle kunne medføre nogen væsentlig ændring i hjemmenes udgifter og skabe bedre muligheder for balance mellem indtægter og udgifter.

Inden for samme type af opdragelseshjem er antallet af normerede medarbejdere af en række forskellige grunde ret varierende, og indførelse af en regel om fuld refusion af udgifterne til aflønning af disse, men ikke af unormerede medarbejdere vil derfor kunne skabe økonomiske vanskeligheder for adskillige opdragelseshjem, der ledes på fuldt ansvarlig måde. Hertil kommer, at de øvrige driftsudgifter varierer en del fra hjem til

hjem, af hængende af faktorer, som hjemmenes ledelse ingen indflydelse har på, såsom hjemmenes beliggenhed, størrelse og bygningsmæssige indretning. Udgifterne til medhjælpere og fødevarer m. v. er således større i hovedstadsområdet end i provinsbyer og landdistrikter, og hjemmenes størrelse, alder og bygningsmæssige indretning og standard har ikke alene betydning for tilrettelæggelse af arbejdsgangen på de enkelte hjem og dermed på medhjælperudgifternes størrelse, men påvirker også de øvrige driftsudgifter, herunder udgifter til vask og opvarmning.

Hverken de nugældende tilskudsregler eller den af spareudvalget foreslåede tilskudsordning kan fuldt ud tage hensyn til disse forskellige økonomiske vilkår på de enkelte hjem. Men medens de gældende tilskudsregler netop i kraft af bestemmelsen om, at der ydes et statstilskud svarende til en bestemt procentdel af driftsudgifterne efter fradrag af hjemmenes egne driftsindtægter - bortset fra plejpenge - og de i henhold til forsorslovens § 65, stk. 2, refunderede ejendomsudgifter og læge- og sygehusudgifter, medfører, at disse forskelligheder i et vist omfang udjævnes, vil anvendelsen af et fast tilskud pr. barn, som af spareudvalget foreslået, have til følge, at hjem, hvis udgifter af de foran anførte grunde overstiger normaludgiften, ikke gennem de ordinære tilskud får støtte til dækning af merudgifterne, men må søge ekstraordinært tilskud til dækning af det fremkomne underskud, jfr. § 65, stk. 5. Den af spareudvalget foreslåede ordning indebærer endvidere den fare, at hjemmene, såfremt tilskuddet skal beregnes pr. belægningsdag vil få en økonomisk interesse i at presse belægningen op, eventuelt udsætte udskrivning længst muligt, hvilket man netop på grundlag af erfaringerne fra før den nuværende tilskudsordning har tilstræbt at undgå.

Det kan i denne forbindelse oplyses, at det af en af overinspektionen i anledning af spareudvalgets forslag foretagen beregning fremgår, at anvendelse af den af spareudvalget foreslåede tilskudsordning vil medføre en betydelig større spredning i driftsresultaterne end den nugældende tilskudsordning. Medens således ca. % af de undersøgte opdragelseshjem efter de gældende tilskudsregler viser et driftsoverskud eller driftsunderskud på indtil 5 000 kr., vil kun

omkring $\frac{1}{3}$ af hjemmene falde inden for dette spillerum, såfremt den af spareudvalget skitserede tilskudsordning gennemføres.

Der er således ikke grundlag for at antage, at den af spareudvalget foreslåede tilskudsordning vil kunne nedbringe opdragelseshjemmenes udgifter, og ordningen vil ikke uden en alvorlig forringelse af vilkårene for børneforsorgsarbejdet kunne muliggøre en begrænsning af ekstraordinære tilskud til dækning af opstået underskud.

Nogle af vanskelighederne ved tilskudsordningen efter 1951-loven hænger sammen med de siden 1951 stedfundne løn- og pristigninger. Dels har man ikke i fornødent omfang haft mulighed for at indregne disse stigninger ved fastsættelse af plejepengene, dels beregnes tilskuddet efter § 65, stk. 4, på grundlag af foregående års udgift og kan således heller ikke tage hensyn til stigningerne.

Som følge af disse forhold har det været nødvendigt at søge rådighedsbeløbet efter § 65, stk. 5, forhøjet på tillægsbevillingslovene for at kunne imødekomme de fremsatte ønsker om dækning af opståede underskud. Denne ulempe vil kunne afhjælpes, hvis man ændrer reglerne således, at tilskuddet skal beregnes på grundlag af udgifterne i det løbende regnskabsår. Denne tilskudsbe-
regning forudsætter, at administrationen forud godkender de for de enkelte opdragelseshjem udarbejdede budgetter, og at den tilsynsførende myndighed ved anvisning af tilskud løbende fører kontrol med, at bevil-
lingerne ikke overskrides. En sådan ordning skønnes ikke at ville medføre et væsentligt, administrativt merarbejde og vil tillige ind-
bære den fordel, at hjemmene ikke i samme omfang som nu bliver henvist til at anvende forholdsvis dyre kassekreditter for at kunne bestride de løbende udgifter.

Under henvisning til det foran anførte finder administrationsudvalget ikke at kunne stille forslag om principielle ændringer i den efter § 65, stk. 4, og 5, gældende tilskudsordning, hvorefter der normalt ydes opdragelseshjem tilskud med en procent af de årlige udgifter, idet man dog i overensstemmelse med det anførte vil foreslå, at man fremtidig anvender det løbende års og ikke foregående års udgifter som grundlag for beregningen af tilskuddet.

Udvalget finder heller ikke at kunne stille

forslag om ændring af tilskudsordningen efter § 65, stk. 3, hvorefter der ydes en snævrere kreds af opdragelseshjem fuld refusion af samtlige godkendte udgifter med fradrag af indtægter herunder tilskud efter § 65, stk. 2. Disse hjem er af en så speciel art, at det ikke vil være muligt at bringe dem ind under et fast tilskudssystem. Udvalget vil dog finde det rimeligt, at den gældende regel i § 159, hvorefter en anbringelse i de af staten drevne eller oprettede hjem kræver et forudgående samtykke fra overinspektio-
nen, udvides til at gælde alle hjem, der er omfattet af tilskudsordningen i henhold til § 65, stk. 3, dels på grund af statens økonomiske forpligtelser med hensyn til tilskud til disse hjem, dels fordi staten i henhold til § 64, stk. 1, nr. 4 d, efter de pågældendes 15. år fuldt ud afholder udgifterne ved for-
sorgen for børn, der er eller har været endeligt anbragt i de omhandlede hjem. Hertil kommer, at de hjem, det her drejer sig om, næsten alle er hjem for børn og unge med særlige vanskeligheder og det også af hensyn til at sikre, at anbringelsen finder sted i det rette hjem er vigtigt, at overinspektionens forud-
gående samtykke indhentes. Man finder ikke tilstrækkelig anledning til at stille krav om forudgående samtykke fra overinspektø-
ren, hvor det drejer sig om spædbørnehjem.

Udvalget finder endelig heller ikke grundlag for at stille forslag om ændring af reglen i § 65, stk. 2 a) og b), om fuld refusion til anerkendte opdragelseshjem af alle kategorier af udgifter vedrørende ejendomme (skatter, forsikring, vedligeholdelse m. v.) og læge- og sygeudgifter.

Det må ganske vist erkendes, at reglen i § 65, stk. 2 a, hvorefter vedligeholdelsesudgifter refunderes vedkommende institution fuldt ud inden for et beløb af 2 pct. af brandforsikringssummen for bygningerne, ikke virker helt tilfredsstillende for opdragelseshjem med gamle bygninger, men administrationsudvalget mener ligesom spareudvalget, at det administrativt vil virke meget tungt at fastsætte en særlig procent for hver enkelt institution og vil derfor som nævnt ikke stille forslag om ændring af reglen.

Det har i øvrigt, ikke mindst efter at der administrativt er blevet gennemført den ændring, at tilskuddet beregnes med indtil $1\frac{1}{2}$ pct. af brandforsikringssummen i stedet for med indtil 2 pct., som loven giver mulig-

hed for, voldt vanskeligheder at holde bygninger i tilfredsstillende stand. Administrationsudvalget skal derfor indtrængende henstille, at der påny tilvejebringes mulighed for at fastsætte vedligeholdelsesudgifterne til 2 pct. af brandforsikringssummen.

Administrationsudvalget indstiller herefter, at den i 1951 indførte tilskudsordning for de anerkendte opdragelseshjem opretholdes indtil videre med den foran nævnte ændring vedrørende beregning af procenttilskuddet. Under hensyn til, at man foreløbig kun har 6 års erfaring, og til at man til stadighed bør have opmærksomheden henvendt på spørgsmålet om tilskudsordningens hensigtsmæssighed, foreslås det dog, at forslag til ordningens revision skal forelægges folketinget i folketingsåret 1962-63.

b. *Spørgsmålet om ændring af de i forsorgslovens § 127 fastsatte tilskudsregler for institutioner for forebyggende børneforsorg.*

1. Tilskudsordningen.

Med hensyn til den af spareudvalget foreslåede ændring af tilskudsordningen i forbindelse med en decentralisation af tilsynet bemærkes, at det må anses for tvivlsomt, hvorvidt der ved sådanne ændringer kan opnås væsentlige besparelser.

Princippet om - ud over fuldt tilskud fra staten til dækning af godkendte ejendomsudgifter - at yde statstilskud med et fast beløb indebærer den ulempe, at det i praksis vil være overordentlig vanskeligt at fastsætte sådanne faste beløb under tilstrækkeligt hensyn til de forskellige forhold på de enkelte institutioner. Ikke alene ejendomsudgifterne, men også f. eks. udgifterne til fødevarer er således meget varierende, uden at dette kan tilskrives manglende sparsommelighed fra institutionens side. For visse institutioners vedkommende vil det således på grund af deres beliggenhed f. eks. i et udpræget slumkvarter være nødvendigt at give en mere omfattende forplejning, end hvad der ville være naturligt på andre institutioner. Også lønningsudgifterne er meget varierende. På udvalgets foranledning har overinspektionen foretaget en undersøgelse af spredningen i lønudgifterne ved i alt 57 repræsentativt udvalgte børnehaver. Det fremgår af denne undersøgelse, at den totale lønudgift pr.

gennemsnitligt indskrevet barn har været 965 kr., der fordeler sig således.

628 kr. til normeret personale, svingende fra 482 kr. til 692 kr.

149 kr. til ikke-normeret personale, bortset fra rengøringspersonale, svingende fra 79 kr. til 239 kr. og

188 kr. til ikke-normeret rengøringspersonale, svingende fra 67 kr. til 505 kr.

Selv om denne store spredning til dels vil kunne forklares ved de forhold, hvorunder institutionerne arbejder, herunder den bygningsmæssige standard, og at lønningerne til rengøringspersonalet er konjunkturbestemte og kan variere fra by til by, kan det formentlig ikke udelukkes, at en del af spredningen kan skyldes, at der ikke administreres helt forsvarligt på dette punkt. Under hensyn til at lønningsudgifterne andrager ca. $\frac{2}{3}$ af driftsudgifterne for de forebyggende institutioner, skal administrationsudvalget henstille, at overinspektionens driftsøkonomiske tilsyn med institutionerne effektiviseres, for så vidt angår lønningsudgifterne, men mener i øvrigt ikke, at lønspredningen kan begrunde en ændring af tilskudsreglerne, forinden man har erfaring for, at denne ikke kan imødegås på anden måde.

Den i forsorgslovens § 127 fastlagte tilskudsordning, hvorefter der ydes de forebyggende institutioner statstilskud og kommunetilskud beregnet som bestemte procenter af de med institutionernes drift forbundne, af socialministeriet godkendte udgifter, indebærer derimod en rimelig hensyntagen til de forskellige økonomiske vilkår på de enkelte institutioner og er relativ enkel og overskuelig.

De siden vedtagelsen af loven af 14. marts 1951 stedfundne stigninger i løn- og prisniveauet har også for de forebyggende institutioner gjort det vanskeligt på grundlag af de gældende tilskudsregler at skabe balance mellem indtægter og udgifter, fordi man - lige som for opdragelseshjemmenes vedkommende - efter loven må yde statstilskuddet i forhold til det foregående års udgifter. Det har derfor i ret betydeligt omfang været nødvendigt at gøre brug af den i forsorgslovens § 127, stk. 4, hjemlede adgang til at få opstået underskud dækket med tilskud fra en særlig rådighedssum. Ved at ændre tilskudsordningen således, at tilskud-

det beregnes på grundlag af udgifterne i det løbende regnskabsår, idet der på grundlag af et for de enkelte institutioner godkendt budget udbetales à conto-beløb med efterfølgende regulering på grundlag af det endelige regnskab, vil man opnå, at institutionerne straks vil kunne få dækning for stedfindende løn- og prisstigninger med den følge, at behovet for tilskud i henhold til § 127, stk. 4, til dækning af opstået underskud vil mindskes væsentligt. Man opnår herved tillige, at institutionerne pådrager sig mindre udgifter til forrentning af kassekreditter, og at kommunerne, der som hovedregel ikke deltager i de merudgifter, der dækkes af rådighedssummen efter § 127, stk. 4, i højere grad kommer til at bidrage til institutionernes udgifter.

En tilsvarende regel som den anførte gælder allerede for nye institutioner i tiden fra anerkendelsen eller åbningen til udgangen af det første fulde regnskabsår, og erfaringerne herfra viser, at den omtalte ændring af tilskudsberegningen ikke kan forventes at medføre væsentligt, administrativt merarbejde.

Administrationsudvalget mener, under hensyn til det ovenfor anførte, ikke på nuværende tidspunkt at kunne anbefale den af spareudvalget foreslåede ændring af reglerne for tilskud til de forebyggende børneforsorgsinstitutioner, selv om spareudvalgets forslag indeholder værdifulde tanker, og skal henstille, at den nuværende tilskudsordning for institutioner for forebyggende børneforsorg opretholdes, idet der dog gennemføres den ændring, at statstilskuddet beregnes på grundlag af driftsudgifterne i det løbende finansår. Ordningen bør dog optages til revision i 1962-63, jfr. foran vedrørende tilskudsordningen for opdragelseshjem. Man vil til den tid kunne bedømme, hvorvidt erfaringerne i forbindelse med overinspektionens øgede tilsyn med lønningsudgifterne taler for, at tilskudsordningen ændres i den af spareudvalget foreslåede retning.

2. Taksterne for ophold i institutioner for forebyggende børneforsorg.

For så vidt spareudvalget har anført, at de pædagogiske hensyn ikke bør belaste de sociale udgifter, og at taksten for børn af bemidlede forældre derfor bør forhøjes væsentligt, bemærkes, at de forebyggende institutioner efter administrationsudvalgets op-

fattelse vel først og fremmest bør stå åben for børn af forældre, for hvis vedkommende barnets modtagelse er af social betydning, men at institutionerne i øvrigt har en meget væsentlig pædagogisk opgave, der vanskeligt kan udskilles fra den sociale. Det er efter administrationsudvalgets mening set fra samfundets side af lige så stor betydning, at børn af bemidlede forældre som børn af ubemidlede forældre har mulighed for at søge en forebyggende institution.

Efter det for administrationsudvalget oplyste vil en forhøjelse af bidraget for forældre, hvis indtægter ligger over sygekassegrænsen, i overensstemmelse med det af spareudvalget anførte i øvrigt i praksis kun kunne føre til en meget begrænset forøgelse af institutionernes indtægter, idet børn fra hjem, hvis indtægter ligger over denne indtægtsgrænse, kun besætter et meget ringe antal af de samlede pladser i de forebyggende institutioner. Af beregninger, foretaget for børnehavernes vedkommende, fremgår, at de merindtægter, der kan påregnes ved den foreslåede ændring af forældrenes bidrag, ikke vil andrage mere end ca. 2 pct. af børnehavernes samlede udgifter. Hertil kommer, at ændringen vil kræve et meget betydeligt administrativt arbejde, såvel i institutionerne som i kommune- og statsadministrationen. Efter administrationsudvalgets opfattelse er der et misforhold mellem de forholdsvist beskedne merindtægter, man kan opnå gennem den foreslåede ændring af reglerne for forældrenes bidrag, og det administrationsarbejde, som ændringen må skønnes at medføre. Udvalget kan derfor ikke anbefale, at det pålægges institutionerne at graduere taksterne så kraftigt som nævnt af spareudvalget.

Derimod vil udvalget mene, at det bør pålægges institutionerne at anvende takster af en sådan størrelse, at forældrenes betaling under normale forhold kan dække de 30 pct. eller 20 pct., der ikke dækkes ved de offentlige tilskud, og at det må være en forudsætning for ydelse af supplerende tilskud til dækning af underskud, at vedkommende institution har ført en forsvarlig takstpolitik.

3. Legesteder m. v.

De af spareudvalget omtalte mere primitive og derfor mindre bekostelige former for

forebyggende institutioner såsom legestuer og legesteder opfylder ikke i deres nuværende struktur betingelserne for anerkendelse i henhold til forsorgsloven. I praksis har man dog i enkelte tilfælde, hvor der ikke herskede tvivl om de pågældende foranstaltningers samfundsmæssige betydning, godkendt, at der ydes tilskud til sådanne primitive institutioner af rådighedssummen i henhold til forsorgslovens § 127, stk. 4.

Administrationsudvalget må anse det for noget betænkeligt at foreslå gennemført en fast tilskudsordning for de nævnte primitive foranstaltninger som legesteder, legepladser m. v. på linie med tilskudsordningen for børnehaver og fritidshjem. Man vil imidlertid finde det rimeligt, at der søges tilvejebragt lovhjælp for, at der kan ydes disse legesteder m. v. såvel for børn under den undervisningspligtige alder som for børn i den undervisningspligtige alder tilskud af rådighedssummen i henhold til forsorgslovens § 127, stk. 4. Tilskuddet bør kun ydes under forudsætning af, at der tillige ydes et tilskud fra vedkommende kommune, og det samlede tilskud bør på samme måde som tilskud efter § 127, stk. 1, til anerkendte institutioner tilsammen udgøre 70 pct. af godkendte driftsudgifter for legesteder m. v. for børn under den undervisningspligtige alder og 80 pct. for større børn. Under hensyn til, at det drejer sig om tilskud af rådighedssummen samt til, at vedkommende kommune står ganske frit over for, om den vil deltage i udgifterne, bør tilskuddet fra staten gennem rådighedssummen og tilskuddet fra vedkommende kommune i disse tilfælde ydes med lige store beløb.

c. *Spørgsmålet vedrørende betaling for skoleundervisning i kommunale skoler af børn i opdragelseshjem.*

I henhold til bestemmelsen i forsorgslovens § 158, stk. 4, fastsætter socialministeren for hvert finansår den betaling, der skal ydes for undervisning af børn i opdragelseshjem i kommunale skoler uden for hjemstedskommunen, jfr. senest socialministeriets cirkulære af 28. februar 1957 om fastsættelse af plejepenge og statstilskud m. v. for finansåret 1957-58 ved anerkendte opdragelseshjem. Betalingen skal fastsættes i forhold til den gennemsnitlige skoleudgift pr. barn i

den kommunegruppe, hvortil den kommune, hvor skolen er beliggende, hører. I overensstemmelse hermed er der af socialministeriet fastsat særskilte takster for henholdsvis hovedstadsområdet (København, Frederiksberg og Gentofte samt de landkommuner i Københavns amtsrådsreds, der omfattes af lov nr. 181 af 20. maj 1952 om ændringer i de københavnske omegnskommuners styrelser m. v.), provinsbyerne (herunder Birkerød, Hørsholm og Farum kommuner) og sognekommunerne.

Fra foreningen Bymæssige Kommuner er det imidlertid fremhævet, at denne kommuneinddeling for mange kommuner med bymæssig bebyggelse må betragtes som urimelig, idet disse kommuner oftest vil have lige så store udgifter til skolevæsen som købstæderne. Foreningen har derfor henstillet, at bymæssige bebyggelser med over 1 500 indbyggere med hensyn til betaling for skoleundervisning af børn fra opdragelseshjem i kommunale skoler ligestilles med købstæderne. Ved fastsættelse af kommuneinddelingen med hensyn til betaling for undervisning i kommunale skoler af børn fra opdragelseshjem har socialministeriet i første række lagt vægt på at finde frem til en inddeling efter generelle retningslinier og har under hensyn til lovens forarbejder ikke ment at have hjemmel til at foretage inddeling på et mere individuelt grundlag. Imidlertid kan det i visse tilfælde være hensigtsmæssigt at tage sådanne hensyn, og for at muliggøre en imødekønnen af Bymæssige Kommuners henstilling skal administrationsudvalget foreslå, at der søges gennemført følgende tilføjelse til forsorgslovens § 158, stk. 4, 1. punktum: »Socialministeren træffer bestemmelse om, til hvilken kommunegruppe de enkelte kommuner kan henregnes«.

d. *Udvalget vedrørende børneforsorgsinstitutionernes økonomi.*

Ifølge forsorgslovens § 65, stk. 12, således som denne bestemmelse er affattet ved 1951-loven, skal der nedsættes et udvalg, der skal afgive indstilling til socialministeriet i en række spørgsmål af økonomisk betydning for børneforsorgsinstitutionerne, således om anvendelse af socialministerens rådighedssumme, om fastsættelse af tilskudsprocenten for opdragelseshjem, om fastsættelse

af plejepengesatser m. v. I udvalget er der repræsentanter for socialministeriet, overinspektionen for børneforsorgen, finansministeriet og Børnesagens Fællesråd, i bygningskyndigt medlem samt repræsentanter for Københavns magistrat, Købstadsforeningen og De samvirkende Sognerådsforeninger i Danmark.

Udvalget savner en repræsentant for den 3. kommunale organisation Bymæssige Bebyggelser, og administrationsudvalget skal foreslå, at udvalget udvides med en repræsentant for denne organisation. Det foreslås endvidere, at de til udvalget henlagte opgaver

udvides med spørgsmålet om, til hvilken kommunegruppe de enkelte kommuner kan henregnes ved fastsættelsen af takster vedrørende skoleundervisningen af børn fra opdragelseshjem i kommunale skoler, jfr. ovenfor under afsnit c.

Administrationsudvalgets forslag til ændringer af de gældende tilskudsregler har været forelagt udvalget vedrørende børneforsorgsinstitutionernes økonomi, der har tiltrådt forslaget.

København den 3. september 1957.

Kr. Black.

E. Buchardt.

Andr. Espersen.

L. Frederiksen.

O. Garde.

A. Grathe.

Tyge **Haar**løv

H. Horsten.

Erik Leuning,
formand

Erik **Munch-Petersen.**

S. Munk.

Møllenbach.

Gerda Møller.

Oluf I. Skjerbæk.

A. Friis.

BILAG

**Udkast til forslag til lov om ændringer i forsorgsloven vedrørende
børneforsorgens administration m. v.**

§ 1.

I lov om offentlig forsorg, jfr. bekendtgørelse nr. 311 af 23. september 1954 med senere ændringer, foretages følgende ændringer:

Til § 27.

Stk. 2 affattes således: »Til at varetage administrationen af børne- og ungdomsværnet nedsættes et børneværnsudvalg, jfr. § 83.«

Til § 52.

Stk. 5 affattes således : »Om indbringelse for domstolene af de i § 90, stk. 2, I a-c, omhandlede afgørelser, truffet af landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg, gælder reglerne i § 152 a.«

Til § 64.

I stk. 1, nr. 4 e, ændres »§ 141, stk. 1, og § 159, stk. 3« **til** »§ 141«.

Til § 65.

I stk. 4 ændres 2. og 3. punktum til: »Tilskuddet beregnes på grundlag af driftsudgifterne i det løbende regnskabsår, således at der ydes forskud på grundlag af et af overinspektionen for børne- og ungdomsforsorgen forud godkendt budget, medens endelig afregning finder sted efter regnskabsårets udløb.«

I stk. 12 ændres ordene »7 andre medlemmer« til »8 andre medlemmer« samt indsættes efter ordene »1 medlem af Den danske Købstadforening« ordene: »1 medlem af Bymæssige Bebyggelser«. Endvidere tilføjes til afsnit b) ordene »herunder fastsættelse af de i bestemmelsen omhandlede kommunegrupper«.

»AFSNIT II.

Børneværn.

Kapitel V.

Børneværnets omfang og administrationens ordning m. v.«

ændres til: »AFSNIT II.

Børne- og ungdomsværn.

Kapitel V.

Børne- og ungdomsværnets omfang og administrationens ordning m. v.«

Til § 83.

Bestemmelsen affattes således:

»Stk. 1. I hver kommune uden for København nedsættes et børneværnsudvalg, jfr. § 27, stk. 2.

Stk. 2. Udvalget har til opgave at udøve det offentlige børne- og ungdomsværn, der omfatter

1. tilsyn med børn, jfr. kapitel VII,
2. forebyggende foranstaltninger, jfr. kapitel VIII,
3. opdragelse og forsørgelse af børn og unge uden for deres hjem, jfr. kapitel IX.

Det påhviler herudover udvalget nøje at følge de forhold, hvorunder børn og unge i kommunen lever, og at virke for forbedring af børne- og ungdomsværnet i kommunen.

Stk. 3. Børneværnsudvalget skal efter kommunalbestyrelsens nærmere bestemmelse bestå af mindst 5 og højst 7 medlemmer. Medlemmerne vælges af kommunalbestyrelsen blandt kommunens beboere for den kommunale valgperiode blandt personer, der må

antages at have indsigt i børne- og ungdoms-forsorg, og som opfylder betingelserne for valg til kommunalbestyrelsen. Det må her-ved iagttages, at mindst ét af det sociale ud-valgs medlemmer, herunder altid dette ud-valgs formand, indvælges i børneværns-udvalget, og at udvalget kommer til at bestå af både mænd og kvinder. I de tilfælde, hvor socialministeren i henhold til § 26, 3. punk-tum, godkender, at det sociale udvalgs op-gaver varetages af en magistrat, er den borg-mester eller rådmand, under hvem børne-og ungdomsværnet hører, formand for børne-værnsudvalget. Samtidig med valg af børne-værnsudvalgsmedlemmer og efter samme regler vælges tillige et antal suppleanter, der træder i medlemmernes sted, når disse er forhindret i at deltage i enkelte møder eller ophører at være medlemmer af børneværns-udvalget. Udvalget vælger selv sin formand og næstformand, jfr. dog 4. punktum.

Stk. 4. I de i § 85 omhandlede tilfælde tiltrædes udvalget af retskredsens underrets-dommer. For så vidt der i en retskreds findes flere underretsdommere, afgør socialmini-steren efter forhandling med justitsministe-ren, hvem der skal varetage dette hverv.

Stk. 5. I Københavns kommune udøves børne- og ungdomsværnet af magistraten, jfr. dog bestemmelserne i kapitel VI.

Stk. 6. På begæring af vedkommende kommunalbestyrelse kan det ved kongelig anordning bestemmes, at en større kommune deles i flere børneværnskredse. I forbindelse hermed fastsættes nærmere regler for børne-og ungdomsværnet i denne kommune.

Stk. 7. I de i § 153 nævnte tilfælde træffer landsnævnet for børne- og ungdoms-forsorg de fornødne beslutninger.«

Til § 84.

Til bestemmelsen føjes ordene: »herunder unge i alderen indtil 21 år.«

Til § 85.

Bestemmelsen affattes således:

»*Stk. 1.* Den i § 83, stk. 4, nævnte dom-mer skal tiltræde udvalget, når der skal træffes beslutning om anbringelse af et barn uden for dets hjem i henhold til bestemmel-serne i § 131, samt når der er spørgsmål om at bestemme, at et barn ikke uden samtykke

fra udvalget må fjernes fra et plejehjem, jfr. § 114, stk. 2, i tilfælde, hvor barnets forældre eller en af dem ønsker barnet flyttet fra pleje-hjemmet til sit hjem. Endvidere skal dom-meren, såfremt udvalget begærer det, til-træde udvalget, når der er tale om at afslå et andragende om ophør af for sorgen for et i henhold til § 131 anbragt barn eller om forsøgsvis tilbagegivelse til hjemmet af et sådant barn.

Stk. 2. Dommeren yder udvalget vejled-ning med hensyn til lovens forståelse og an-vendelse, herunder også med hensyn til vurdering af de i sagen foreliggende beviser. Han påser, at der er foretaget de fornødne undersøgelser i sagen, og at embedslægens bistand i fornødent omfang søges, herunder at denne, når det er påkrævet, indkaldes til deltagelse i udvalgets møder, jfr. § 92, stk. 3. Dommeren leder, såfremt udvalgets formand (næstformand) fremsætter anmodning der-om, udvalgets forhandlinger indtil sagens afslutning. Han deltager i møderne uden stemmeret.

Stk. 3. Formanden (næstformanden) for børneværnsudvalget drager omsorg for, at de i sådanne sager foreliggende akter er dommeren og eventuelt embedslægen i hænde til gennemsyn senest 2 dage før det møde, ved hvilket sagen skal behandles.«

Til § 87.

I stk. 1 affattes 2. punktum således: »Til at træffe beslutning om, at et barn i henhold til § 114, stk. 2, ikke må fjernes fra et pleje-hjem i tilfælde, hvor barnets forældre eller en af dem ønsker barnet flyttet til sit hjem, samt om anbringelse af et barn uden for hjemmet i medfør af § 131 kræves dog, at mindst % af udvalgets medlemmer er til stede og stemmer derfor, samt at den i § 83, stk. 4, nævnte dommer har deltaget i sagens behandling.«

Stk. 2 udgår.

Stk. 3 ændres til stk. 2.

Til § 88.

Til bestemmelsen føjes som nyt stk. 2 og 3:

»*Stk. 2.* Såfremt udvalget efter de fore-liggende oplysninger skønner, at yderligere oplysninger må tilvejebringes, inden afgø-relse kan træffes om en endelig anbringelse uden for hjemmet af barnet i henhold til

§ 131, kan det samlede udvalg på samme måde iværksætte foreløbige foranstaltninger, der ikke kan udsættes uden fare for barnets vel.

Stk. 3. I henhold til en beslutning om iværksættelse af foreløbige foranstaltninger i henhold til stk. 1 kan et barn længst anbringes uden for hjemmet i 1 måned. En tilsvarende frist gælder for de i stk. 2 omhandlede beslutninger.«

Til § 89.

Denne bestemmelse affattes som § 85 i den nugældende forsorgslov, dog at stk. 2 affattes således:

»Er de strafbare handlinger, den unge har begået, af en sådan karakter, at udvalget skønner, at der ikke vil blive rejst tiltale mod den unge, kan udvalget dog straks iværksætte de efter dets skøn fornødne foranstaltninger, ligesom udvalget, selv om det ikke kan anses for udelukket, at tiltale vil blive rejst, kan iværksætte sådanne foranstaltninger, som af hensyn til den unges velfærd ikke skønnes at kunne udsættes.«

og at stk. 4 udgår.

Til § 90.

Bestemmelsen affattes således:

»*Stk. 1.* Om anke af børneværnsudvalgenes beslutninger om iværksættelse og ophævelse af de i dette afsnit omhandlede foranstaltninger samt om anke af de sociale udvalgs beslutninger om bidragspålæg i medfør af § 9, nr. 3, gælder følgende regler:

I. For landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg kan i overensstemmelse med reglerne i § 152 indankes:

- a) udvalgets beslutninger om anbringelse af et barn uden for dets hjem i henhold til § 131, jfr. § 132,
- b) udvalgets beslutninger om afslag på andragender om ophør af forsorgen efter § 131 eller afslag på andragender om forsøgsvis tilbagegivelse til hjemmet af et barn, anbragt i henhold til denne bestemmelse, jfr. § 169, stk. 3,
- c) udvalgets beslutninger om, at et barn i henhold til § 114, stk. 2, ikke uden udvalgets samtykke må fjernes fra et plejehjem i tilfælde, hvor barnets forældre eller en af dem ønsker barnet flyttet til sit hjem, jfr. § 121, stk. 3.

For landsnævnet kan endvidere indankes:

- d) det sociale udvalgs beslutninger om bidragspålæg i medfør af § 9, nr. 3, jfr. § 13, stk. 2.

Landsnarvnets afgørelser med hensyn til de under d) nævnte beslutninger er endelige,

II. For overinspektionen for børne- og ungdomsforsorgen kan indankes:

Udvalgets afgørelser med hensyn til et barns udskrivning fra et opdragelses-hjem imod forstanderens ønske, jfr. § 142, stk. 2.

Overinspektionens afgørelse er endelig.

III. For *amtet* - i de i § 50, stk. 1, 2. punktum nævnte kommuner for socialministeren - kan indankes udvalgets beslutninger:

- a) om nægtelse eller tilbagetagelse af plejetilladelse, jfr. § 121, stk. 1,
 - b) med hensyn til et barns inddragelse under tilsyn i henhold til § 110, stk. 2, jfr. § 121, stk. 2,
 - c) om, at et barn i henhold til § 114, stk. 2, ikke uden udvalgets samtykke må fjernes fra et plejehjem i tilfælde, hvor barnet ønskes flyttet fra plejehjemmet til et andet anbringelsessted uden for barnets naturlige hjem, jfr. § 121, stk. 3,
 - d) om iværksættelse af forebyggende forsorg i henhold til § 123, stk. 1, nr. 2 og 3, jfr. § 124,
 - e) om afslag på andragender om ophør af de under b) og d) nævnte foranstaltninger, jfr. § 167, stk. 3.
- Amtets afgørelser kan indankes for socialministeren, jfr. § 50, stk. 1.

IV. Et børneværnsudvalgs beslutning:

- a) om foreløbige foranstaltninger i medfør af § 88, eller
- b) om anbringelsesstedet, bortset fra de i § 142, stk. 2, nævnte tilfælde, kan ikke indbringes for højere myndigheder.

Stk. 2. Om indbringelse for domstolene og om anke af de af landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg truffne afgørelser gælder følgende regler:

I. For vedkommende *landsret* kan af de i § 152, stk. 1, nævnte personer i over-

ensstemmelse med reglerne i § 152 a indbringes:

- a) afgørelser, hvorved landsnævnet tiltræder de i stk. 1, I a-c, omhandlede beslutninger af et børneværnsudvalg,
- b) landsnævnets beslutning om anbringelse af et barn uden for hjemmet i henhold til § 131 og landsnævnets beslutning om forbud i henhold til § 114, stk. 2, mod et barns flytning fra et plejehjem til forældrenes eller en af forældrenes hjem, jfr. § 153, stk. 1,
- c) landsnævnets nægtelse af at godkende et børneværnsudvalgs beslutning om ophor af forsorgen for et barn, uden at tilslutning foreligger fra vedkommende forstander, forening eller særfororgsinstitutions leder, jfr. § 169, stk. 4.

II. For *socialministeren* kan af børneværnsudvalget indankes:

- a) landsnævnets afgørelse med hensyn til, hvorvidt en udgift vil kunne afholdes som børneværnsudgift, jfr. § 58, stk. 2,
- b) landsnævnets afgørelse i henhold til § 153, stk. 1,
- c) landsnævnets nægtelse af godkendelse af børneværnsudvalgets indstilling om et barns udgang af fororg som uopdrageligt, jfr. § 170, stk. 3.

De under c) nævnte afgørelser kan ligeledes indankes af vedkommende forstander, jfr. § 170, stk. 3.

For *socialministeren* kan endvidere af vedkommende institution for særfororg indankes

- d) landsnævnets godkendelse af børneværnsudvalgets beslutning om ophør af særfororg, jfr. § 169, stk. 4.

Stk. 3. Amternes afgørelser i henhold til dette afsnit kan indankes for *socialministeren* i følgende tilfælde:

- a) afgørelserne i de i stk. 1, III a-e, nævnte tilfælde,
- b) godkendelsen af et børneværnsudvalgs beslutning om udstrækning ud over barnets 18. år af en i henhold til kapitel VIII besluttet foranstaltning, jfr. § 167, stk. 2.

Stk. 4. Anke må i de i stk. 2, I, nævnte tilfælde (indbringelse af landsnævnets afgørelser for landsretten) finde sted inden 4 uger og i de øvrige i nærværende paragraf

nævnte tilfælde inden 14 dage, efter at meddelelse om afgørelse er givet, eller i de tilfælde, hvor udvalgets beslutning skal forkyndes, inden 14 dage efter at forkyndelse er sket, forsøgt eller frafaldet, jfr. dog § 50, stk. 4. Anke har ikke opsættende virkning, medmindre vedkommende ankeinstans bestemmer andet, jfr. dog § 152, stk. 5.

Stk. 5. Klager over, at et udvalg har vægret sig ved at gribe ind til værn for et barn i medfør af bestemmelserne i kapitel IX, eller over, at et udvalg i øvrigt ikke varetager de udvalget i henhold til bestemmelserne i dette afsnit påhvilende opgaver på forsvarlig måde, må rettes til landsnævnet for børne- og ungdomsfororg, der eventuelt vil kunne gå frem efter reglerne i § 153.«

Til § 91.

Stk. 1 affattes således:

»Såfremt udvalget gennem henvendelse fra forældrene til vedkommende barn, gennem anmeldelse eller indberetning eller på anden måde bliver bekendt med forhold, der antages at gøre det påkrævet at bringe reglerne i dette afsnit til anvendelse over for et barn, påhviler det udvalgets formand, eller i hans forfald næstformanden, at drage omsorg for, at de fornødne undersøgelser i sagen foretages, jfr. §§ 92-93.«

I stk. 2 indsættes som nyt 5. punktum ordene:

»Afviger dommerens synspunkter fra udvalgets, jfr. § 85, stk. 2, skal dette ligeledes tilføres protokollen.«

Til § 92.

I stk. 1 indføres som nyt 2. punktum:

»Hvor det er muligt, bør udvalget ved disse undersøgelser benytte personer, der har en uddannelse, der gør dem særligt egnede til at foretage undersøgelserne.«

Stk. 2. affattes således:

»Går barnet i skole, eller har det gået i skole, skal dennes erklæring indhentes; i øvrigt skal som regel erklæringer indhentes fra vedkommende præst, lærermester eller husbond og eventuelt fra den læge, der har behandlet barnet. Er barnet undersøgt af en skolepsykolog, konsulent for særundervisning eller lignende, skal der endvidere indhentes erklæring fra denne. Udvalget er berettiget

til at forlange, at de, der i overensstemmelse med foranstående har afgivet erklæring, personligt kommer til stede i udvalget og afgiver mundtlig forklaring, og bør, såfremt barnet er skolesøgende eller fornylig er udskrevet af skolen, medmindre særlige grunde taler derimod, anmode barnets lærer om at komme til stede i udvalget. Beslutning om et barns endelige anbringelse uden for hjemmet i henhold til §§ 130, stk. 1, eller 131 må ikke tages, forinden barnet er undersøgt af en læge, og denne har afgivet erklæring om barnet.«

Som nyt stk. 3 indføres:

»Udvalget bør, hvor det skønnes nødvendigt, søge yderligere bistand til psykiatrisk, psykologisk eller pædagogisk undersøgelse af barnet. Er der grund til at antage, at barnet lider af udprægede sjælelige mangler, eller er der tale om, at barnet har udvist alvorlige tilpasningsvanskeligheder, skal sagkyndig bistand søges. Embedslægen er ved enhver sags behandling forpligtet til på udvalgets anmodning at yde udvalget fornøden bistand ved en lægelig bedømmelse af sagen, herunder at deltage i udvalgets møder.«

Stk. 3 ændres til stk. 4.

Til § 94.

I stk. 1 indføres efter ordet »iværksættelse« ordene »eller om et for udvalget fremsat andragende om ophør«.

Til § 95.

I stk. 1 ændres ordene »om iværksættelse af forebyggende foranstaltninger eller om fjernelse af et barn« til »om iværksættelse af forebyggende foranstaltninger, om afslag på andragender om ophør af disse, om anbringelse af et barn udenfor hjemmet i henhold til § 131 eller om afslag på andragende om ophør af forsorgen efter denne bestemmelse eller på andragende om forsøgsvis tilbagegivelse til hjemmet.«

Til § 98.

Bestemmelsen affattes således:

»For Københavns kommune oprettes et børnenævn, der skal udøve børne- og ungdomsværnet for de i §§ 130, stk. 1, og 131 omhandlede børn samt tage stilling til anvendelsen af § 114, stk. 2, i tilfælde, hvor et barns forældre eller en af dem ønsker barnet flyttet fra et plejehjem til sit eget hjem. Dog kan

efter overenskomst med magistraten også andre områder inden for børne- og ungdomsværnet henlægges under nævnet.«

Til § 99.

Stk. 1-3 affattes således:

»Stk. 1. Børnenævnet i København består af en formand, en næstformand, en stedfortræder for næstformanden og 4 gange så mange kredsverger, som der er børneværnskredse, jfr. § 100, samt yderligere mindst 6 og højst 8 medlemmer.

Stk. 2. De sidstnævnte medlemmer vælges af borgerrepræsentationen og danner sammen med børnenævnets formand, næstformand og dennes stedfortræder forretningsudvalget.

Stk. 3. Børnenævnets formand er borgmesteren for den afdeling inden for Københavns magistrat, under hvilken børne- og ungdomsværnet i øvrigt hører. Børnenævnets næstformand og dennes stedfortræder, der begge skal opfylde betingelserne for at kunne blive dommer, udnævnes af magistraten.«

Til stk. 4 føjes som nyt punktum:

»Som kredsverger og suppleanter skal vælges personer, der må antages at have indsigt i børne- og ungdomsforsorg.«

Stk. 6 affattes således:

»De af borgerrepræsentationen valgte forretningsudvalgsmedlemmer skal være personer, som må antages at være i besiddelse af indsigt i børne- og ungdomsforsorg. Det må herved iagttages, at mindst halvdelen af disse medlemmer skal være medlemmer af kommunalbestyrelsen.«

Til § 103.

Bestemmelsen affattes således:

»Stk. 1. Sagerne afgøres af forretningsudvalget og 2 af kredsvergerne for den børneværnskreds, hvorunder vedkommende sag hører, herunder om muligt den kredsverge, som i børneværnskredsen har undersøgt sagen, jfr. stk. 3.

Stk. 2. Forretningsudvalget træffer bestemmelse om sagernes fordeling blandt udvalgets medlemmer og kredsvergerne, herunder om mødernes afholdelse, dog at reglerne i § 104 om beslutningsdygtighed stedse iagttages.

Stk. 3. En sag skal forinden dens endelige afgørelse være undersøgt dels af en af kredsværgerne, dels i overensstemmelse med reglerne i § 92.«

Til § 104.

Bestemmelsen affattes således:

»*Stk. 1.* Det i § 103, stk. 1, omhandlede udvalg er beslutningsdygtigt, når mindst 3 medlemmer af forretningsudvalget, deriblandt formanden eller næstformanden eller dennes stedfortræder, samt en af kredsværgerne er til stede. I tilfælde af stemmelighed gør formandens (næstformandens eller dennes stedfortræders) stemme udslaget. Til en gyldig beslutning om at anbringe et barn uden for hjemmet i medfør af § 131 samt om, at et barn i henhold til § 114, stk. 2, ikke må fjernes fra et plejehjem i tilfælde, hvor barnets forældre eller en af dem ønsker barnet flyttet til sit hjem, kræves dog, at mindst 5 medlemmer, deriblandt 2 kredsværger, er til stede, og at mindst % af de tilstedeværende stemmer derfor. Reglerne i §§86, 87, stk. 2, 89, 91 og 93 til 97 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Formanden eller næstformanden eller dennes stedfortræder sammenkalder udvalget og leder dets møder.«

Til § 105.

I 1. linie indføres efter »næstformanden« ordene »eller dennes stedfortræder«, og til bestemmelsen føjes som nyt punktum: »løvrigt finder reglerne i § 88 tilsvarende anvendelse.«.

Til § 107.

Til bestemmelsen føjes ordene: »Jfr. § 90.«

Til § 121.

Bestemmelsen affattes således:

»*Stk. 1.* En af børneværnsudvalget truffen afgørelse, ved hvilken plejetilladelse nægtes eller tilbagetages, kan af plejehjemmet inden 14 dage efter, at meddelelse om afgørelsen er givet, indankes for amtet, i de i § 50, stk. 1, 2. punktum, nævnte kommuner for socialministeren. Amtets afgørelse kan indankes for socialministeren, jfr. § 50.

Stk. 2. Efter samme regler kan den, hos hvem barnet opholder sig, for fornævnte myndigheder indanke en af børneværnsudvalget i henhold til § 110, stk. 2, truffen

afgørelse om inddragelse af et barn under tilsyn.

Stk. 3. Tilsvarende adgang til anke har den, over for hvem der i henhold til § 114, stk. 2, er nedlagt forbud mod flytning af et barn fra et plejehjem i tilfælde, hvor barnet ønskes flyttet fra plejehjemmet til et andet anbringelsessted uden for dets naturlige hjem. Ønskes barnet flyttet til sine forældres eller en af forældrenes hjem, sker anken til landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg. Landsnævnets afgørelse kan indbringes for vedkommende landsret, jfr. § 152 a.«

Til § 123.

I stk. 1 ændres ordene »i tilfælde, hvor der ville være hjemmel til at fjerne et barn fra dets hjem, jfr. §§ 130, stk. 1, og 131, men hvor det dog under hensyn til barnets velfærd skønnes forsvarligt at undlade fjernelse« til følgende »i de i § 131, stk. 1, nr. 1-3, nævnte tilfælde, såfremt det under hensyn til barnets velfærd skønnes forsvarligt at undlade anbringelse uden for hjemmet.«

I stk. 1, nr. 3, ændres i 1. linie ordet »pålæg« til »henstilling eller råd, eventuelt pålæg«, og i 4. linie udgår ordet »pålæg«.

Der føjes derhos til nr. 3 som nyt punktum følgende:

»Endvidere kan udvalget med forældrenes tilslutning lade barnet underkaste ambulans undersøgelse på en psykiatrisk eller børnepsykiatrisk klinik, på en rådgivningsklinik for børn, hos en specialuddannet læge eller anden af socialministeren godkendt sagkyndig, og - såfremt undersøgelsen viser, at barnet bør underkastes en behandling - iværksætte den fornødne behandling, i det sidste af de nævnte tilfælde dog efter indhentet lægelig udtalelse.«

I stk. 2 ændres i 3. og 8. linie ordet »pålæg« til »henstillinger eller råd, eventuelt pålæg«, og der tilføjes som nyt punktum: »Udgifterne til de i stk. 1, nr. 3, sidste punktum, omhandlede foranstaltninger kan afholdes som børneværnsudgifter, medmindre de vil kunne afholdes af pågældendes sygekasse.«

Som nyt stk. 3 tilføjes: »Børneværnsudvalget kan endvidere, når anbringelse uden for hjemmet herved kan undgås, indstille til det sociale udvalg, at der til afhjælpning af forbigående vanskeligheder for familien som særhjælp ydes forældre eller andre opdragere

en som følge heraf nødvendig øjeblikkelig økonomisk hjælp.«

Til § 124.

Bestemmelsen affattes således:

»Udvalgets beslutninger om iværksættelse af de i § 123, stk. 1, nr. 2 og 3, nævnte foranstaltninger kan af indehaveren (hver af indehaverne) af forældremyndigheden over vedkommende barn inden 14 dage, efter at forkyndelse af udvalgets beslutning er sket, forsøgt eller frafaldet, indankes for amtet, i de i § 50, stk. 1, 2. punktum, nævnte kommuner for socialministeren. Amtets afgørelse kan indankes for socialministeren, jfr. § 50. Samme adgang til anke har den, der faktisk udøver forældremyndigheden over barnet.«

Til § 125.

I stk. 3 ændres i 2. punktum ordene »et særligt pålæg« til »pålæg eller henstillinger« og ordet »pålægget« ændres til »disse«.

Efter § 125 indføjes som ny § 125 a følgende:

»Stk. 1. Rådgivningsklinikker for børn, til hvilke børn henvises i medfør af § 123, skal have offentlig anerkendelse. Denne gives efter indstilling af overinspektionen for børne- og ungdomsforsorgen af socialministeriet, der fastsætter nærmere regler for klinikernes ledelse og bestyrelse m. m. og for deres personales ansættelses- og lønforhold samt uddannelses- og pensionsforhold. Forud for en rådgivningsklinikks første anerkendelse indhentes der en erklæring fra børneværnsudvalgene (eller eventuelt magistraten, jfr. § 26, 2.-3. punktum) i de kommuner, for hvilke klinikken er bestemt, eller såfremt klinikken er bestemt for en amtsrådsreds eller en væsentlig del af en amtsrådsreds, for landkommunernes vedkommende fra amtsrådet. Anerkendelsen, der meddeles med en bestemt person som leder, og som skal fornyes ved lederskifte, kan til enhver tid tages tilbage.

Stk. 2. Til anerkendte rådgivningsklinikker for børn ydes efter nærmere af socialministeriet fastsatte regler tilskud af det offentlige med 90 pct. af de godkendte udgifter, således at staten forskudsvis yder 60 pct., der fordeles på staten, den fælleskommunale ud-

ligningsfond og det mellemkommunale refusionsforbund efter reglerne i § 65, stk. 11, medens den eller de kommuner, for hvilke klinikken er bestemt, for så vidt vedkommende kommune eller kommuner ikke selv driver institutionen, yder et tilskud på 30 pct. Såfremt klinikken er bestemt for flere kommuner, fordeles denne udgift på kommunerne efter folketal.

Stk. 3. En anerkendt rådgivningsklinik kan kun drives som selvejende institution, af staten, en eller flere kommuner eller en anerkendt forening for børneforsorg.«

Til § 127.

I stk. 1 indsættes som nyt afsnit d: »Til rådgivningsklinikker i overensstemmelse med bestemmelserne i § 125 a.«

I stk. 2 ændres 1. og 2. punktum til: »Tilskuddet beregnes på grundlag af driftsudgifterne i det løbende regnskabsår, således at der ydes forskud på grundlag af et af overinspektionen for børne- og ungdomsforsorgen forud godkendt budget, medens endelig afregning finder sted efter regnskabsårets udløb.«, og 4. punktum (fremtidig 3. punktum) affattes således: »I tilfælde, hvor andragende er indgået til overinspektionen for børne- og ungdomsforsorgen senest 1 måned inden institutionens åbning, regnes anerkendelsen dog fra åbningsdagen.«

I stk. 4 føjes til 2. punktum ordene »samt til legesteder, der opfylder -kravene om en rimelig standard, og som dækker et socialt-pædagogisk behov.« Som nyt 4. punktum indføjes: »Statens støtte til legesteder skal i alle tilfælde gøres betinget af, at den kommune, hvori institutionen er beliggende, yder en støtte af tilsvarende størrelse som statens støtte.«

Til § 130.

Bestemmelsen affattes således:

»Stk. 1. Når hensynet til barnets tarv kræver det, og forebyggende foranstaltninger i henhold til bestemmelserne i kapitel VIII ikke skønnes tilstrækkelige, kan udvalget efter begæring af forældre eller andre opdragere eller med disses tilslutning og efter stedfunden undersøgelse i henhold til kapitel V midlertidigt eller for længere tid overtage forsorgen for et barn og drage omsorg for anbringelse, opdragelse og uddannelse af barnet. Dette gælder bl. a. børn,

der på grund af adfærdsmæssige vanskeligheder eller på grund af de forhold, hvorunder de lever, eller af helbredsmæssige grunde er trængende til en forsorg, der vanskeligt kan iværksættes i hjemmet eller ikke med rimelighed kan forlanges iværksat der.

Stk. 2. Endvidere påhviler det udvalget at drage omsorg for anbringelse, opdragelse og uddannelse af et barn, der står uden forsorger, eller hvis forældre midlertidigt eller vedvarende er ude af stand til at sørge forsvarligt for det og derfor har fremsat begæring derom.«

Til § 131.

Bestemmelsen affattes således:

»*Stk. 1.* Skønner udvalget, at forebyggende foranstaltninger i henhold til kapitel VIII ikke er tilstrækkelige, og kan bestemmelsen i § 130, stk. 1, ikke anvendes, eller finder udvalget under hensyn til barnets velfærd en forsorg efter denne bestemmelse utilstrækkelig, skal børneværnsudvalget efter stedfunden undersøgelse i henhold til kapitel V beslutte anbringelse uden for hjemmet af et barn under 18 år, når barnet

- 1) på grund af meget vanskelig karakter eller betydelige adfærdsvanskeligheder ikke har kunnet tilpasse sig omgivelserne, skolen eller samfundet, og forældrene ikke magter dets opdragelse,
- 2) på grund af alvorlige brist i familielivet, forældres eller andre forsørgeres uegnethed som opdragere, deres grove forsømmelighed eller mangel på vilje til at forsørge barnet eller på evne til at opdrage det, findes at være udsat for vanrøgt eller fordærvelse eller af forældre eller andre opdragere mishandles eller behandles således, at dets sjælelige eller legemlige sundhed eller udvikling udsættes for alvorlig fare,
- 3) på grund af legemlige eller sjælelige mangler er trængende til særforborg, der ikke kan iværksættes i hjemmet, såsom når det er åndssvagt, sindssygt, epileptisk, døvt, talelidende, blindt, vanført, eller tuberkuløst, og forældre eller andre opdragere ikke sørger for, at barnet undergives den fornødne særforborg i overensstemmelse med reglerne i §§ 252

Stk. 2. Anbringelse uden for hjemmet i overensstemmelse med stk. 1 kan endvidere finde sted af et barn, der har gjort sig skyldig i betydelige skoleforsømmelser, som skyldes forældrenes eller andre opdrageres forhold, når anvendelsen af skolemulter ikke har formået at bringe forsømmelserne til ophør.«

Til § 132.

Bestemmelsen affattes således:

»Udvalgets beslutninger i henhold til § 131 kan af indehaveren (hver af indehaverne) af forældremyndigheden over vedkommende barn indankes for landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg inden 14 dage, efter at forkyndelse af udvalgets beslutning er sket, forsogt eller frafaldet. Samme adgang til anke har den, der faktisk udøver forældremyndigheden over barnet. Landsnævnets afgørelse kan indbringes for vedkommende landsret, jfr. § 152 a.«

Til § 133.

Bestemmelsen affattes således:

»*Stk. 1.* Når et barn er inddraget under børneværnsudvalgets forsorg i medfør af § 130, stk. 1 eller 2, forbliver forældremyndigheden over barnet hos den hidtidige indehaver, men udøves, så længe forsorgen vedvarer, af børneværnsudvalget. Er et barn inddraget under forsorg i medfør af § 131, tilkommer forældremyndigheden børneværnsudvalget, så længe barnet har ophold uden for sit naturlige hjem, jfr. dog stk. 3.

Stk. 2. Børneværnsudvalget kan bemyndige en person, institution eller anerkendt forening for børneforsorg til på udvalgets vegne at udøve forældremyndigheden. Er et barn anbragt i et opdragelseshjem eller i en institution for særforborg, udøves forældremyndigheden på udvalgets vegne af hjemmets eller institutionens forstander, så længe barnet er i hjemmet eller institutionen eller står under tilsyn derfra.

Stk. 3. Unge over 18 år, der er inddraget under forsorg i medfør af § 131, er undergivet børneværnsudvalgets forældremyndighed, så længe forsorgen varer.«

Til § 134.

I 1. punktum ændres ordene »i medfør af bestemmelserne i §§ 130, stk. 1, eller 131 har fjernet et barn fra dets hjem eller i medfør af § 130, stk. 2, overtager forsorgen for

et barn« til »i medfør af §§ 130 eller 131 har overtaget forsorgen for et barn.«

Til bestemmelsen føjes som nyt stk. 2: »Det påhviler børneværnsudvalget under barnets anbringelse uden for hjemmet, medmindre hensynet til barnets velfærd i det enkelte tilfælde taler derimod, at holde forbindelse med hjemmet vedlige og søge at skabe mulighed for barnets tilbagevenden til hjemmet, så snart hensynet til barnets tarv taler derfor.«

Til § 135.

I stk. 1 ændres ordene »i medfør af bestemmelserne i § 130, stk. 1, skal fjernes fra hjemmet eller i medfør af § 130, stk. 2, undergives udvalgets forsorg« til »i medfør af §§ 130 eller 131 skal undergives udvalgets forsorg«. Ordet »døvt« ændres til »døvt«.

Til § 141.

Bestemmelsen affattes således:

)>Stk. 1. I opdragelseshjem, bortset fra spædbørnehjem, der er oprettet af staten eller drives for statskassens regning, eller som er henført til den i § 65, stk. 3, omhandlede tilskudsordning, kan anbringelse kun ske med forudgående samtykke af overinspektøren for børne- og ungdomsforsorgen.

Stk. 2. Har udvalget besluttet at anbringe et barn i et skolehjem, et ungdomshjem, et fredeshjem, et oplæringshjem eller et børnehjem, der fortrinsvis er beregnet for svagt begavede børn i undervisningspligtig alder, eller for børn, der har særlige tilpasningsvanskeligheder, kan udvalget, såfremt hjemmet er henført til den i § 65, stk. 4, omhandlede tilskudsordning, efter aftale med hjemmets ledelse midlertidigt anbringe barnet i hjemmet, hvorefter samtykke til den endelige anbringelse vil være at indhente fra overinspektøren. Sådant samtykke vil som regel være at meddele, hvor ikke barnets anbringelse i det pågældende hjem strider mod reglerne i §§ 135-138, mod de af socialministeren i medfør af § 157, stk. 1, fastsatte almindelige regler for hjemmenes indretning, ledelse m. v., eller mod den for hjemmet i henhold til § 157, stk. 5, godkendte vedtægt.

Stk. 3. Reglen i stk. 2 gælder dog ikke med hensyn til børn, der anbringes i et opdragelseshjem, der ejes og drives af den

kommune, hvis børneværnsudvalg har forsorgen for barnet. Såfremt det ønskes, at staten skal afholde udgifterne ved forsorgen for barnet efter dets fyldte 15. år, jfr. § 64, stk. 1, nr. 4 d, må udvalget dog indhente overinspektørens samtykke til endelig anbringelse af et barn i et sådant hjem.«

»Kapitel X.

Om overtilsynet med børneværnet og om anke«

ændres til:

»Kapitel X.

Om overtilsynet med børne- og ungdomsværnet og om anke«.

Til § 151.

Bestemmelsen affattes således:

»Stk. 1. Landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg består af:

- 1) en af Kongen udnævnt formand, der opfylder betingelserne for at kunne blive landsdommer,
- 2) overinspektøren for børne- og ungdomsforsorgen,
- 3) to af folketinget valgte medlemmer,
- 4) et af socialministeren valgt medlem.

Stk. 2. Landsnævnet er berettiget til at tilkalde særligt sagkyndige til deltagelse i behandlingen af nævnets sager.

Stk. 3. De under nr. 3 og 4 nævnte medlemmer vælges for 4 år, svarende til den for kommunalbestyrelser gældende valgperiode. Samtidig vælges for hver af disse en suppleant. Medlemmerne oppebærer et honorar, der fastsættes på finansloven.

Stk. 4. Til vedtagelse af en gyldig beslutning af landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg kræves, at mindst 3 medlemmer stemmer derfor.«

Til § 152.

Stk. 1. affattes således:

»Berettiget til at indanke et børneværnsudvalgs beslutninger for landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg i medfør af §§132 og 169, stk. 3, er de i § 132 nævnte personer eller den unge selv, hvis han er fyldt 18 år, og i medfør af § 121, stk. 3, den, over for hvem der er nedlagt forbud mod flytning af et barn fra et plejehjem.«

Stk. 2 affattes som nugældende stk. i, dog at ordene: »Når en sag i henhold til §§ 87, stk. 3 (jfr. § 104, stk. 1), 107, 132, 169 eller 170 er forelagt landsnævnet for børneforsorg« ændres til: »Når en sag i henhold til §§ 87, stk. 2 (jfr. § 104, stk. 1), 107, 121, stk. 3, 132, 169 eller 170, jfr. § 90, er forelagt landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg«.

Stk. 3 affattes således:

»Landsnævnets afgørelse i en for dette indanket sag skal i tilfælde, hvor landsnævnets afgørelse vil kunne indbringes for retten, foreligge i løbet af højst 1 måned. Samtidig med, at der gives underretning om afgørelsen til den, der har indbragt sagen for landsnævnet, skal pågældende af landsnævnet gøres bekendt med, at afgørelsen kan forelægges for retten i medfør af retsplejelovens kapitel 43 a, jfr. § 152 a.«

Stk. 4-5 affattes som stk. 2 og 3 i den nuværende bestemmelse.

Efter § 152 indføjes som ny § 152 a følgende:

»Stk. 1. Landsnævnets afgørelser i henhold til §§ 121, stk. 3, 132, 153, stk. 1, og 169, stk. 3 og 4, kan inden 4 uger af de i § 152, stk. 1, nævnte personer kræves forelagt domstolene til prøvelse. Domstolsprøvelsen sker efter reglerne i retsplejelovens §§ 469-474 med de nedenfor i stk. 2-6 angivne ændringer.

Stk. 2. Sagen indbringes for landsretten i den landsretskreds, hvor vedkommende barn har bopæl (hjemting), jfr. retsplejelovens § 235.

Stk. 3. Angår sagen et barn under 18 år, kan dette kun med rettens tilladelse overvære retsmøderne.

Stk. 4. Retten kan i embeds medfør eller efter begæring af en af parterne bestemme, at retsmøderne skal foregå for lukkede døre.

Stk. 5. Ved offentlig gengivelse af handlingerne i retten og af dommen må der ikke uden rettens tilladelse ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de under sagen nævnte personer. Overtrædelse af forbuddet straffes med bøde.

Stk. 6. Er landsnævnets beslutning stadfæstet ved dom, kan begæring om fomyet prøvelse ikke fremsættes med pligt for landsnævnet til at indbringe sagen for retten efter stk. 1, forinden der er forløbet 6 måneder,

medmindre en kortere frist er fastsat i dommen.«

Til § 153.

Stk. 1. affattes således:

»Når landsnævnet kommer til kundskab om forhold, der synes at gøre det nødvendigt, at der i henhold til § 114, stk. 2, nedlægges forbud mod et barns flytning fra et plejehjem til forældrenes eller en af forældrenes hjem, eller at der sker indskriden i medfør af kapitel IX, og det børneværnsudvalg, under hvilket sagen hører, trods henvendelse fra landsnævnet intet har foretaget sig, har dette ret til selvstændigt at søge sagen oplyst i henhold til kapitel V. Efter at sagen således er oplyst, forelægger nævnet denne for børneværnsudvalget til beslutning; nægter udvalget herefter at træffe beslutning om forbud mod barnets fjernelse fra dets plejehjem som nævnt eller om en anbringelse uden for hjemmet, og det efter landsnævnets skøn er nødvendigt af hensyn til barnets velfærd, kan nævnet selv træffe beslutning herom. Landsnævnets beslutning kan af udvalget inden 14 dage indankes for socialministeren. Landsnævnets formand har ret til at iværksætte sådanne foreløbige foranstaltninger med hensyn til et barns anbringelse uden for hjemmet eller forbud imod et barns flytning fra et plejehjem til sit eget hjem, jfr. § 114, stk. 2, som af hensyn til barnets velfærd ikke skønnes at kunne opsættes.«

Til § 158.

I stk. 4 indsættes som nyt 2. punktum: »Socialministeren træffer bestemmelse om, til hvilken kommunegruppe de enkelte kommuner kan henregnes.«

Til § 159.

Stk. 3 affattes således:

»Opdragelseshjem, der er oprettet af staten, eller som drives for statskassens regning, er forpligtet til at modtage de børn eller unge, som overinspektøren henviser til dem, når børnene eller de unge i henhold til vedtægten kan anbringes i hjemmet.«

Stk. 4 affattes således:

»I de i § 141 omhandlede tilfælde udkræves samtykke fra overinspektøren til anbringelse i et opdragelseshjem. Bortset herfra afgør et

opdragelseshjem selv, om det vil modtage de børn eller unge, der ønskes anbragt i hjemmet.«

Stk. 5 bortfalder.

Til § 163.

Bestemmelsen affattes således:

»Nærmere vejledning om de opdragelsesmæssige metoder i opdragelseshjemmene fastsættes af socialministeren.«

Til § 167.

I stk. 1 ændres i 2. punktum ordet »pålæg« til »pålæg eller henstilling« og ordet »dagarbejdsskole« til »heldagsskole«.

Stk. 3 affattes således: »Den, der har fremsat begæring om, at en i medfør af kapitel VIII besluttet foranstaltning skal ophøre, kan inden 14 dage, efter at forkyndelse af udvalgets beslutning er sket, forsøgt eller frafaldet, indanke udvalgets beslutning for amtet, i de i § 50, stk. 1, 2. punktum, nævnte kommuner for socialministeren. Amtets afgørelser kan indankes for socialministeren, jfr. § 50.

Til § 168.

I stk. 1 tilføjes som nyt 5. punktum: »Forlængelse af forsorgen for et barn, der er under forsorg i henhold til § 130, stk. 1 eller 2, kan kun ske med tilslutning fra barnet selv.«

Stk. 2 affattes således:

»Forsorgen for de elever, der er eller har været endeligt anbragt i ungdomshjem eller fredshjem, vedvarer til det 21. år.«

Til § 169.

I stk. 2 indsættes som nyt 2. punktum:

»En sådan forsøgsvis hjemgivelse kan dog ikke opretholdes ud over 2 år, medmindre udvalget inden denne frist træffer beslutning herom under iagttagelse af reglerne i § 94.«

Stk. 3 affattes således:

»Udvalgets afslag på en begæring om hjemgivelse, herunder forsøgsvis hjemgivelse, kan

af de i § 132 nævnte personer eller den unge selv, hvis han er fyldt 18 år, inden 14 dage, efter at forkyndelse af udvalgets beslutning er sket, forsøgt eller frafaldet, indankes for landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg.«

Til § 170.

I stk. 3 indsættes efter ordene »af pågældende børneværnsudvalg eller forstander« ordene »inden 14 dage«.

Til § 277.

Til bestemmelsen føjes som nyt stk. 2:

»Når forholdene taler derfor, vil hjælpen dog kunne ydes, uanset om hustruen under sin sygdom har ophold i hjemmet, og selv om kuren varer over ca. 2 måneder.«

Til § 312.

Stk. 2 udgår.

§ 2.

Overalt i lovgivningen ændres »landsnævnet for børneforsorg« til »landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg« og »overinspektionen for børneforsorgen« til »overinspektionen for børne- og ungdomsforsorgen«.

§ 3.

Forslag om revision af de i §§ 65, 125 a og 127 nævnte tilskudsregler for henholdsvis opdragelseshjem, rådgivningsklinikker og andre institutioner for forebyggende børneforsorg vil være at forelægge folketinget i folketingsåret 1962-63.

§ 4.

Denne lov træder i kraft fra

Fra samme dato ophæves lov nr. 39 af 13. marts 1903 om børne- og opdragelseshjemmet »Himmelbjerggården«s overgang til en selvejende stiftelse.

Udkast til bemærkninger til lovforslaget.

1. Indledning.

Den 15. oktober 1953 nedsatte socialministeren et udvalg (i det følgende kaldet administrationsudvalget) til at fremkomme med forslag til en ændring af børneforsorgens centrale og lokale administration, herunder af reglerne om anke af børneværnsudvalgenes afgørelser, og til ændringer i forsorgslovens børneværnsafsnit i øvrigt i det omfang, det efter indvundne erfaringer må anses for hensigtsmæssigt. Efter udvalgets nedsættelse har ministeriet endvidere anmodet udvalget om under dets overvejelser at inddrage spørgsmålet om eventuelle ændringer af den ved lov nr. 92 af 14. marts 1951 gennemførte tilskudsordning vedrørende børneforsorgsinstitutionerne.

I september måned 1957 har udvalget til socialministeren afgivet en betænkning vedrørende spørgsmålet om de lokale børneværns opbygning og udøvelsen af deres virksomhed, om adgangen til anke af børneværnsudvalgenes afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet, om en udvidelse af reglerne vedrørende det forebyggende børneværn, herunder oprettelse af rådgivningsklinikker, om børns og unges anbringelse uden for hjemmet samt vedrørende spørgsmålet om tilskud til institutioner for børneforsorg, idet udvalget samtidig har udtalt, at udvalget forventer at kunne afslutte drøftelserne vedrørende de øvrige til udvalget henlagte spørgsmål i begyndelsen af året 1958.

Udvalget har endvidere udarbejdet nærværende lovforslag med bemærkninger, som socialministeriet har kunnet tiltræde.

Idet man om baggrunden for lovforslaget skal henvise til administrationsudvalgets betænkning, skal man indledningsvis give en oversigt over de vigtigste af de foreslåede ændringer.

11. De lokale børneværns opbygning og udøvelsen af deres virksomhed.

Der er i administrationsudvalget enighed om, at man sikrer børneværnsudvalgene den tillid, der må anses for afgørende for deres arbejde, ved i overensstemmelse med den hidtidige linje og med den ordning, der gælder i de andre nordiske lande, at lade udvalgene udgå af den almindelige befolkning og

at lade den fornødne særlige sagkundskab stille til udvalgenes rådighed. Det foreslås derfor, at børneværnsudvalgene, der udøver børneværnet *udenfor København*, som hidtil vælges af kommunalbestyrelsen, men dog således, at det hidtidige krav om en overvægt af kommunalbestyrelsesmedlemmer frafalder, og man stilles frit over for at vælge medlemmer blandt beboere i kommunen, der må antages at have indsigt i børne- og ungdomsforsorg, og som opfylder betingelserne for valg til kommunalbestyrelsen. For at bevare forbindelsen med forsørgelsesvæsenet, foreslås dog den hidtidige regel om, at formanden for det sociale udvalg skal være medlem af børneværnsudvalget bevaret. Endelig foreslås, at udvalget bør bestå af både mænd og kvinder, og at antallet af medlemmer, der ikke hidtil har været nærmere bestemt i loven, fastsættes til mindst 5 og højst 7, dog således at der skabes hjemmel for ved kongelig anordning at dele en større kommune i flere børneværnskredse.

Dommerens medvirken i børneværnsager, der efter gældende ret skal finde sted ved beslutning om et barns anbringelse uden for hjemmet, hvor denne kan finde sted uden forældrenes tilslutning, foreslås udvidet til også at omfatte de tilfælde, hvor der er spørgsmål om at bestemme, at et barn ikke uden samtykke fra udvalget må fjernes fra et plejehjem, når barnets forældre ønsker barnet flyttet fra plejehjemmet til deres eget hjem, samt tilfælde af afslag på et andragende om hjemgivelse, i sidstnævnte tilfælde dog kun, når der fremsættes begæring herom af børneværnsudvalget.

For at sikre dommerens indflydelse foreslås det, at det skal tilføres børneværnsprotokollen, såfremt dommerens synspunkter afviger fra udvalgets, medens det ikke kan anses for nødvendigt, at han - som nu - leder udvalgets undersøgelser, med mindre han anmodes derom; det må anses for tilstrækkeligt, at han får pligt til at påse, at de fornødne undersøgelser er foretaget. Den hidtidige ordning, hvorefter dommeren ikke har stemmeret, foreslås bevaret.

Den hidtidige regel om, at dommeren bør være retskredsens underrettsdommer, foreslås bevaret, idet det dog ikke kan anses for nødvendigt, at det skal være dommeren i borgerlige sager. Hvor der er flere underrettsdommere i en retskreds, må social-

ministeren efter forhandling med justitsministeren afgøre, hvem der skal påtage sig den heromhandlede opgave. Det bør dog altid være en dommer, der varetager dette hverv; den hidtidige regel om adgang til at beskikke en kommunal embedsmand foreslås derfor ophævet.

For at muliggøre en grundigere behandling af sagerne i *København*, hvis særordning, der blev indført ved værgerådsloven af 1922 og videre udbygget ved forsorgsloven, i det store og hele har virket tilfredsstillende, foreslås det, at der beskikkes en stedfortræder for næstformanden for børnenævnet, samt at der åbnes adgang til at forhøje antallet af de af borgerrepræsentationen valgte medlemmer, der sammen med formanden og næstformanden og efter forslaget dennes stedfortræder danner forretningsudvalget, fra 6 til 8. Man vil herved opnå at få mulighed for at afholde flere møder, idet der i hvert møde normalt mindst skal deltage formanden eller næstformanden eller dennes stedfortræder, 2 af forretningsudvalgets øvrige medlemmer samt 2 kredsværger, d. v. s. i alt 5 medlemmer, der svarer til det foreslåede mindsteantal af medlemmer i børneværnsudvalgene.

Dette antal *skal* være til stede, for så vidt sagen drejer sig om anbringelse af et barn uden for hjemmet mod forældrenes vilje, og det må som hidtil kræves, at $\frac{2}{3}$ af de tilstedeværende skal stemme for en sådan beslutning. Det samme gælder sager vedrørende forbud mod et barns flytning fra et plejehjem til forældrenes eller en af disses hjem.

For at nævnet i øvrigt kan være beslutningsdygtigt, må mindst 3 medlemmer af forretningsudvalget, herunder enten formanden, næstformanden eller dennes stedfortræder, samt en af kredsværgerne være til stede, d. v. s. i alt 4 medlemmer.

Af hensyn til betydningen af, at der anvendes sagkyndig bistand på specielle områder, foreslås det, at der til de nødvendige undersøgelser, herunder besøg i hjemmet og samtaler med barnet eller den unge og forældrene, så vidt muligt benyttes personer, der har en uddannelse, der gør dem særligt egnede til at foretage undersøgelserne. Der er herved bl. a. tænkt på socialrådgivere, uddannet på Den sociale Skole. Det foreslås endvidere, at børneværnsudvalget normalt skal tilkalde vedkommende lærer til at udtale sig for udvalget, når barnet er skole-søgende eller udskrevet fra skolen for kortere tid siden. En sådan tilkaldelse bør dog i almindelighed ske på sagens forberedende stadium og ikke i det møde, hvortil forældrene tilsiges.

Endelig foreslås det, at det udtrykkelige fastslås i loven, at børneværnsudvalget, hvor det skønnes

nødvendigt, bør søge bistand til psykiatrisk, psykologisk eller pædagogisk undersøgelse af barnet og eventuelt: på grundlag af undersøgelsen iværksætte en behandling af barnet. I tilfælde af, at barnet lider af udprægede sjælelige mangler eller har udvist alvorlige tilpasningsvanskeligheder, bør udvalget være forpligtet til at søge den fornødne sagskundskab. Udgifterne til de nævnte undersøgelser og behandlinger foreslås afholdt som børneværnsudgift.

Da det for et børneværnsudvalgs medlemmer dels kan være vanskeligt at afgøre, hvorvidt en sagkyndig undersøgelse i det enkelte tilfælde må anses for nødvendig, dels kan være vanskeligt at vurdere den foretagne undersøgelse, foreslås det at pålægge den stedlige embedslæge, der i kraft af sin uddannelse må anses for egnet hertil, og som i øvrigt i kraft af sit embede har et samarbejde med kommunalbestyrelsen, at yde udvalget vejledning i så henseende. Det bør dog overlades til udvalget selv, hvornår det ønsker embedslægens bistand til den lægelige bedømmelse af sagen, men fremsætter udvalget anmodning herom, skal embedslægen have pligt til at deltage i udvalgets møder. Embedslægen bør på samme måde som dommeren deltage i møderne uden stemmeret. For at sikre, at embedslægen indkaldes i det fornødne omfang, bør dog dommeren have opmærksomheden henvendt på denne adgang og eventuelt henstille til udvalget, at han indkaldes, og såfremt dette ikke tages til følge, tilføre børneværnsprotokollen bemærkning herom.

///. Adgangen til at indbringe børneværnsudvalgenes afgørelser vedrørende børns og unges anbringelse uden for hjemmet m. v. for domstolene.

Inden for administrationsudvalget har det været drøftet, om bestemmelsen i grundlovens § 71, stk. 6, om adgangen til at forlange lovligheden af en administrativt besluttet frihedsberøvelse prøvet for domstolene overhovedet omfatter børneværnsudvalgenes beslutninger om børns anbringelse uden for hjemmet. 8 af udvalgets medlemmer mener således, at et børneværnsudvalgs beslutning om et barns tvangsmæssige anbringelse uden for hjemmet skal kunne forelægges domstolene til prøvelse, medens 6 medlemmer mener, at disse afgørelser som indgreb ikke i barnets frihed, men i forældrenes myndighed over barnet falder uden for grundlovsbestemmelsen.

Uanset denne uenighed har udvalget i realiteten drøftet, hvilken ordning man under forudsætning af, at spørgsmålet er omfattet af grundlovens § 71, stk. 6, bør indføre for børneforsorgen, herunder om sagerne - som det er tilfældet nu - bør forelægges

for de almindelige domstole, eller der bør oprettes en anden dømmende myndighed (en specialdomstol) for dette område.

Der har ej heller i udvalget været enighed om dette spørgsmål. 7 medlemmer mener således, at sagerne bør forelægges for de almindelige domstole, medens 7 medlemmer mener, at der i overensstemmelse med den hjemmel, grundloven giver hertil, bør oprettes en specialdomstol for dette område.

Såfremt en ordning, hvorefter sagerne skal forelægges for de almindelige domstole, vil blive foretrukket, har der imidlertid i udvalget været fuld enighed om, at afgørelserne i så fald må forelægges for landsretterne, idet den gældende ordning, hvorefter sagerne forelægges for underretterne, vanskeligt kan forenes med den påkrævede medvirken af underrettsdommere ved børneværnsudvalgenes behandling af fjernelsessagerne.

Der har endvidere i udvalget været fuld enighed om, at det i så fald må være en afgørende forudsætning, at landsnævnet for børneforsorg bevares som en administrativ overinstans på området.

Endelig har der i udvalget været enighed om, at en eventuel domstolsprøvelse foruden afgørelser om børns inddragelse under børneforsorg i henhold til de gældende bestemmelser i § 130, stk. 1, og 131, og afgørelser vedrørende nægtet hjemgivelse må omfatte afgørelser, hvorved et børneværnsudvalg i henhold til § 114, stk. 2, har nedlagt forbud mod, at et barn fjernes fra et plejehjem for at anbringes i forældrenes eller en af disses hjem.

Socialministeriet må anse det for rigtigst, at den bestående ordning med adgang til at indbringe sagerne for de almindelige domstole, bevares, men er med udvalget enig i, at sagerne bør indbringes for landsretterne, og at landsnævnet bibeholdes som administrativ overinstans med en sammensætning som den nuværende, men med adgang til at tilkalde den fornødne lægelige, herunder psykiatriske, og psykologiske sagkundskab.

IV. Forebyggende børneværn.

For længst muligt at undgå, at en anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet bliver nødvendig, foreslås det at udbygge de forebyggende foranstaltninger og i så vidt omfang som muligt at give disse karakteren af et tilbud til forældrene om bistand.

Det foreslås således, at ordet pålæg i § 123 ændres til henstillinger, råd, eventuelt pålæg, samt at der ved en tilføjelse til § 123, stk. 1, nr. 3, skabes hjemmel for børneværnsudvalget til under samme betingelser, som er gældende for de øvrige i § 123 nævnte foranstaltninger, at lade barnet underkaste en ambulant

psykiatrisk eller anden speciallægeundersøgelse eller en psykologisk undersøgelse og, hvis det efter undersøgelsen viser sig nødvendigt, at lade iværksætte den fornødne behandling.

Udgifterne til en sådan undersøgelse og eventuel behandling foreslås, for så vidt de ikke kan afholdes af vedkommende sygekasse, afholdt som børneværnsudgifter.

Da det for resultatet af en eventuel behandling er af afgørende betydning, at der kan etableres et samarbejde med forældrene, bør børneværnsudvalget kun kunne benytte sig af denne adgang, såfremt forældrenes tilslutning foreligger.

Da der for tiden ikke findes tilstrækkelige muligheder for, at den foreslåede specialundersøgelse eller -behandling kan finde sted, foreslås det, at der ved en ny paragraf i forsorsloven (§ 125 a) fastsættes nærmere regler om oprettelsen af særlige rådgivningsklinikker, der bør have offentlig anerkendelse, der meddeles af socialministeriet efter indstilling af overinspektionen for børneforsorgen. Det forudsættes herved, at der forud er indhentet en erklæring fra sundhedsstyrelsen. Anerkendelsen bør gives med en bestemt person som leder og bør fornyes ved lederskifte. Forud for en rådgivningsklinikks første anerkendelse må der indhentes en erklæring fra børneværnsudvalgene i de kommuner, for hvilke klinikken er bestemt eller, hvis klinikken er bestemt for en amtsrådsreds eller en væsentlig del af en amtsrådsreds, fra amtsrådet.

Det foreslås endvidere, at der ydes anerkendte rådgivningsklinikker et offentligt tilskud efter samme princip som gælder for de øvrige anerkendte institutioner for forebyggende børneforsorg, jfr. § 127.

Det foreslås herefter, at der ydes anerkendte rådgivningsklinikker et samlet offentligt tilskud på 90 pct. af de godkendte driftsudgifter, således at vedkommende kommuner, for så vidt den eller de ikke selv driver institutionen, yder et tilskud på 30 pct., medens staten udreder de 60 pct. Da rådgivningsklinikkerne tillige forventes at kunne aflaste opdragelseshjemmene, bør de 60 pct. dog udredes på samme måde som tilskuddet til de anerkendte opdragelseshjem, jfr. forsorslovens § 65, stk. 11, d. v. s. at staten forskudsvis udreder beløbet, men får halvdelens refunderet med $\frac{7}{10}$ af den fælleskommunale udligningsfond, medens $\frac{3}{10}$ fordeles på landets kommuner i overensstemmelse med reglerne om mellemkommunal refusion.

Det er hensigten, at disse klinikker, der formentlig fortrinsvis vil få de lettere tilfælde af tilpasningsvanskeligheder til behandling, skal kunne samarbejde med de psykiatriske hospitalsafdelinger eller de klinikker, der er eller vil blive oprettet af

hospitalsvæsenet, herunder statens sindssygehospitaller, og det er således ikke tanken, at disse sidstnævnte afdelinger eller klinikker skal have anerkendelse eller oppebære tilskud efter de her nævnte regler.

Det foreslås endelig, at der indføres en regel, hvorefter der, som det var tilfældet efter værgerådsloven, skabes adgang for at yde forældre og opdragere en øjeblikkelig *økonomisk hjælp* til afhjælpning af forbigående vanskeligheder, dog således at hjælpen ikke, som tilfældet var efter værgerådsloven, ydes af vedkommende børneværnsudvalg, men af de sociale udvalg efter indstilling af børneværnsudvalget.

V. Anbringelse uden for hjemmet af børn og unge.

På samme måde som ved den forebyggende børneforsorg er det ved børneværnenes anbringelse af børn uden for deres hjem af største betydning, at børneværnenes virksomhed i videst muligt omfang har karakter af et tilbud til forældre om bistand ved opdragelsen af deres børn.

Reglerne om børns og unges anbringelse uden for hjemmet bør derfor udformes på en sådan måde, at forældrene får mulighed for at bevare forældremyndigheden over et barn under dets anbringelse under børneforsorg uden for hjemmet. Man har herved til hensigt at opnå, at forældre henvender sig til børneværnet på et tidligere tidspunkt, end det nu er tilfældet, således at muligheden for at imødegå tilpavningsvanskeligheder hos barnet forbedres. Endvidere vil en sådan forsorg skabe langt bedre forudsætninger for samarbejdet mellem forældrene på den ene side og børneværnet og det eventuelle opdragelseshjem på den anden side. Det foreslås derfor, at der skabes hjemmel for børneværnsudvalget til at foretage en frivillig anbringelse uden for hjemmet af et barn, når hensynet til barnets velfærd kræver det, og forebyggende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige. En sådan frivillig anbringelse uden for hjemmet skal f. eks. kunne ske over for børn, der på grund af adfærdsvanskeligheder eller på grund af de forhold, hvorunder de lever, eller af helbredsmæssige grunde trænger til en forsorg, der ikke kan iværksættes i hjemmet eller ikke med rimelighed kan kræves iværksat der. Bestemmelsen skal kun kunne anvendes, når forældrene begærer det eller giver deres tilslutning hertil. Forældremyndigheden bør som nævnt forblive hos forældrene, men udøves af børneværnsudvalget, og barnet må af forældrene kunne forlanges hjemgivet til disse.

Da man fortsat må regne med, at nogle forældre vil modsætte sig en anbringelse uden for hjemmet, må den nuværende adgang til at anbringe et barn

uden for hjemmet mod forældrenes vilje dog bevares, og forældremyndigheden må i disse tilfælde som efter gældende ret overgå til børneværnsudvalget med den virkning, at forældrene ikke har krav på at få barnet hjem, førend børneværnsudvalget anser det for stemmende med barnets tarv.

Da en anbringelse uden for hjemmet af forsørgelsesmæssige grunde i henhold til § 130, stk. 2, ikke kan opretholdes mod forældrenes vilje, foreslås det endvidere, at forældremyndigheden også i disse tilfælde forbliver hos forældrene og udøves af børneværnsudvalget.

En anbringelse uden for hjemmet skal såvel efter gældende ret som efter de foreslåede bestemmelser altid ophøre, når formålet med anbringelsen er opnået, og det foreslås derfor, at den nuværende adgang til midlertidig fjernelse i henhold til § 131, stk. 1, d. v. s. hvor betingelserne for en endelig fjernelse foreligger, ophæves, samt at der endvidere sker ophævelse af den nuværende bestemmelse i § 131, stk. 2, hvorefter der er hjemlet en særlig adgang til midlertidig fjernelse af et barn, der har gjort sig skyldig i oftere gentagen skulken fra skolen, fortsat betydelig dovenskab eller meget slet opførsel i skolen, idet dette forhold må være omfattet af de foreslåede bestemmelser om henholdsvis frivillig og tvangsmæssig anbringelse uden for hjemmet. Derimod foreslås det at bibeholde bestemmelsen i § 131, stk. 2, om fjernelse af et barn, der har gjort sig skyldig i betydelige skoleforsømmelser, som skyldes forældrenes eller andre opdrageres forhold, når anvendelse af skolemulkter ikke har formålet at bringe forsømmelserne til ophør, idet dette forhold formentlig ikke kan henføres til den almindelige bestemmelse om tvangsmæssig anbringelse af børn uden for hjemmet.

Endelig foreslås det, at der i lighed med, hvad der gælder for elever, der er eller har været endeligt anbragt i ungdomshjem, sker automatisk forsorgsforlængelse til det 21. år for elever, der er eller har været endeligt anbragt i fredshjem.

VI. Tilskudsordningen for børneforsorgsinstitutionerne.

Den gældende tilskudsordning er senest fastsat ved lov nr. 92 af 14. marts 1951 om ændringer i forsorgsloven vedrørende forøget offentlig støtte til institutioner for børneforsorg og skal ifølge lovens § 2, jfr. lov nr. 37 af 22. februar 1956, forelægges folketinget til revision i folketingsåret 1957-58.

I sin i marts 1955 afgivne betænkning om sparemulighederne inden for børneforsorgen har spareudvalget af 28. november 1952 udtalt tvivl om, hvor-

vidt de gældende tilskudsregler for *opdragseshjemmene* (forsorgslovens § 65) i tilstrækkeligt omfang ansporer hjemmenes ledere og tilsynsråd eller bestyrelser til at iværksætte forholdsregler, der kan medvirke til at billiggøre driften, og spareudvalget har herefter henstillet, at det optages til overvejelse at ændre reglerne således, at statstilskuddet, bortset fra den del af tilskuddet, der skal anvendes til dækning af udgifter, som hjemmets ledelse ikke har større indflydelse på, ydes med faste beløb pr. barn pr. dag, dog at det varierer for hjem af forskellige typer og underkastes regulering efter et udgiftsindeks.

Efter administrationsudvalgets opfattelse vil en sådan tilskudsordning imidlertid ikke uden en alvorlig forringelse af vilkårene for børneforsorgsarbejdet kunne muliggøre en begrænsning af ekstrordinære tilskud til dækning af opstået underskud.

Da nogle af vanskelighederne ved tilskudsordningen efter 1951-loven hænger sammen med de siden 1951 stedfundne løn- og prisstigninger, foreslås reglerne af administrationsudvalget derimod ændret således, at tilskuddet skal beregnes på grundlag af udgifterne i det løbende regnskabsår på grundlag af forud godkendte budgetter og ikke som nu på grundlag af udgifterne i det foregående regnskabsår.

Det foreslås endvidere, at den gældende regel, hvorefter overinspektionens forudgående samtykke kræves til anbringelse i opdragseshjem, der er oprettet af staten eller drives for statens regning, udvides til at gælde anbringelse i alle hjem, der modtager underskudsdekning af staten, jfr. § 65, stk. 3, dog således at spædbørnehjem undtages fra reglen.

Spareudvalget har i sin ovenfor nævnte betænkning tillige peget på muligheden af en ændring af tilskudsordningen for institutioner for forebyggende børneforsorg (forsorgslovens § 127), således at staten forlods yder fuld refusion af udgifter, som institutionen ingen indflydelse har på, medens statstilskuddet i øvrigt beregnes *enten* med et fast beløb pr. barn pr. år, forskelligt for de enkelte institutions typer, *eller* således at der refunderes en vis procentdel af de godkendte lønningsudgifter til normeret personale.

Administrationsudvalget anser det for tvivlsomt, hvorvidt der ved en sådan ændring kan opnås væsentlige besparelser, og foreslår derfor den nu gældende tilskudsordning opretholdt, dog med den ændring, at tilskuddet beregnes på grundlag af udgifterne i det løbende finansår, således at der på grundlag af et for de enkelte institutioner godkendt budget udbetales a conto beløb med efterfølgende regulering på grundlag af det endelige regnskab. Under hensyn til den ret store spredning i lønnings-

udgifterne ved de forskellige institutioner har administrationsudvalget dog henstillet, at overinspektionens driftsøkonomiske tilsyn med institutionerne effektiviseres, for så vidt angår lønningsudgifterne, således at man i forbindelse med en revision af tilskudsreglerne til sin tid kan bedømme, hvorvidt erfaringerne herfra taler for en ændring af tilskudsreglerne.

Socialministeriet er med administrationsudvalget enig i, at de nuværende tilskudsordninger i det store og hele har virket tilfredsstillende, og skal foreslå, at de opretholdes indtil videre, dog således at der gennemføres den af administrationsudvalget foreslåede ændring, hvorefter statstilskuddet beregnes på grundlag af driftsudgifterne i det løbende finansår og overinspektionens forudgående samtykke til anbringelse i opdragseshjem kræves i noget videre omfang og at forslag til ordningens revision skal forelægges folketinget i folketingsåret 1962-63.

I sin betænkning har spareudvalget endelig peget på, at en del af presset på de forebyggende institutioners pladser vil kunne aflastes ved en videreudvikling af de mere primitive og derfor mindre bekostelige former for forebyggende institutioner, såsom *legestuer* og *legesteder*, der efter gældende ret ikke i deres nuværende struktur opfylder betingelserne for anerkendelse i henhold til forsorgsloven.

Administrationsudvalget anser det for noget betænkeligt at foreslå gennemført en fast tilskudsordning på linje med tilskudsordningen for børnehaver og fritidshjem, men foreslår, at der søges tilvejebragt lovhjemmel for, at der af rådighedssummen i henhold til forsorgslovens § 127, stk. 4, kan ydes legesteder m. v., der opfylder kravene om en rimelig standard, og som dækker et socialt-pædagogisk behov, et tilskud på 35 pct., for så vidt de er beregnet til børn under den undervisningspligtige alder, og et tilskud på 40 pct., for så vidt de er beregnet til børn i den undervisningspligtige alder, af godkendte driftsudgifter under forudsætning af, at vedkommende kommuner yder en tilsvarende støtte.

Socialministeriet kan for sit vedkommende tiltræde en sådan ordning.

I øvrigt skal man vedrørende lovforslagets enkelte bestemmelser bemærke følgende :

Til § 27.

Reglerne om børneværnsudvalgets sammensætning foreslås flyttet til § 83.

Til § 52.

Ændringen er redaktionel.

Til § 64.

Ændringen er redaktionel, jfr. bemærkningerne ad §§ 141 og 159.

Til § 65.

Til stk. 4. Tilskuddet foreslås beregnet på grundlag af udgifterne i det løbende regnskabsår på grundlag af forud godkendte budgetter, jfr. de indledende bemærkninger, afsnit VI.

Til stk. 12. Efter den nugældende bestemmelse i § 65, stk. 12, er Den danske Købstadforening og De samvirkende Sognerådsforeninger repræsenteret i udvalget vedrørende børneforsorgsinstitutionernes økonomi. Da det må anses for rimeligt, at også den tredje kommunale organisation Bymæssige Kommuner er repræsenteret, foreslås bestemmelsen ændret i overensstemmelse hermed. Endvidere foreslås det, at de til udvalget henlagte opgaver udvides med spørgsmålet om, til hvilken kommunegruppe de enkelte kommuner kan henregnes ved fastsættelsen af takster for skoleundervisning af børn fra opdragelseshjem i kommunale skoler, jfr. bemærkningerne ad § 158.

Til § 83.

Til stk. 1. Der henvises til bemærkningerne nedenfor ad stk. 3.

Til stk. 2. Bestemmelsen svarer til de nugældende bestemmelser i § 83, stk. 1 og 2, 1. pkt., idet man dog ud over de her nævnte opgaver har pålagt udvalget nøje at følge de forhold, hvorunder børn og unge i kommunen lever og at virke for forbedring af børne- og ungdomsværnet i kommunen. Der er herved bl. a. tænkt på, at børneværnsudvalget bør være opmærksomt på, om der er tilstrækkelig fritidsbeskæftigelse for børn og unge i kommunen, og tage initiativ med hensyn til oprettelse af institutioner for forebyggende børneforsorg.

Til stk. 3. Bestemmelsen afløser den nugældende bestemmelse i § 27, stk. 2. For så vidt angår de i 1.-3. punktum indeholdte ændringer i forhold til den gældende lov, henvises til de indledende bemærkninger, afsnit II. De i 4.-6. punktum foreslåede regler svarer til de hidtil gældende.

Til stk. 4. Bestemmelsen afløser den nugældende bestemmelse i § 87, stk. 1, 2. punktum, sidste led, samt § 87, stk. 2. Adgangen til at beskikke en kommunal embedsmand med juridisk uddannelse eller en dommer uden for retskredsen til at vejlede børneværnsudvalgene foreslås ophævet. Til gengæld foreslås det, hvor der er flere underrettsdommere i en retskreds, at lade socialministeren efter forhandling med justitsministeren bestemme, hvilken dommer der skal vejlede børneværnene.

Til stk. 5. Bestemmelsen svarer sammenholdt med stk. 7 til den nuværende bestemmelse i § 83, stk. 3.

Til stk. 6. Bestemmelsen er navnlig tænkt anvendt på større kommuner, hvor børneværnets opgaver er blevet så omfattende, at medlemmerne ikke kan

overkomme arbejdet, ligesom det i sådanne kommuner kan være vanskeligt for medlemmerne at have det fornødne lokalkendskab. Det er ikke tanken, at den særlige ordning for København skal anvendes i disse tilfælde.

Til stk. 7. Bestemmelsen svarer sammenholdt med stk. 5 til den nugældende bestemmelse i § 83, stk. 2, sidste punktum, og stk. 3 i slutningen.

Til § 84.

Tilføjjelsen tilsigter at præcisere, at den i loven omhandlede forsorg kan udstrækkes indtil en persons 21. år, samt at give mulighed for, at de i henhold til § 126 anerkendte fritids- og ungdomsklubber kan modtage også unge i alderen 18 til 21 år.

Til § 85.

Til stk. 1. Bestemmelsen afløser den nugældende bestemmelse i § 89, stk. 1. Dommeren skal efter forslaget bistå børneværnsudvalgene i noget videre omfang end hidtil, jfr. de indledende bemærkninger, afsnit II.

Til stk. 2. Bestemmelsen afløser den nugældende bestemmelse i § 89, stk. 2. Forslaget tilsigter at betone dommerens positive indsats. Udvalget har dog ikke pligt til at følge dommerens råd og anvisninger, men afviger dommerens synspunkter fra udvalgets, skal der ske tilføjelse til børneværnsprotokollen, jfr. § 91.

Til stk. 3. Bestemmelsen svarer til den nugældende bestemmelse i § 89, stk. 3, idet der dog er givet embedslægen en tilsvarende adgang til at gennemse akterne, jfr. bemærkningerne nedenfor ad § 92, stk. 3.

Til § 87.

Til stk. 1. Det foreslås, at der ud over de tilfælde, hvor der hidtil er krævet kvalificeret majoritet, også skal kræves sådan majoritet i tilfælde af, at udvalget vil nedlægge forbud i henhold til § 114, stk. 2, mod et barns flytning fra dets plejehjem til dets naturlige hjem.

Til stk. 2. Bestemmelsen foreslås ophævet. Der henvises til bemærkningerne ad § 83, stk. 4.

Til § 88.

Til stk. 2. Bestemmelsen er ny og tilsigter at give det samlede udvalg samme ret, som efter gældende regler er tillagt udvalgets formand (næstformand) til at iværksætte foreløbige foranstaltninger over for barnet. Om varigheden af sådanne foreløbige foranstaltninger se nedenfor ad stk. 3.

Til stk. 3. Bestemmelsen er ny, idet der ikke hidtil har været fastsat nogen bestemt frist for varigheden af de af udvalgets formand (næstformand) iværksatte foreløbige foranstaltninger. Der foreslås en

frist på i måned. En tilsvarende frist foreslås for den nu foreslåede adgang for udvalget til at iværksætte foreløbige foranstaltninger, jfr. stk. 2, således at et barn eller en ung i højst 2 måneder kan være anbragt uden for hjemmet, uden at endelig beslutning herom er truffet på den i loven foreskrevne måde.

Til § 89.

Bestemmelsen svarer til § 85 i den gældende lov.

Til stk. 2. Under hensyn til den foreliggende praksis, hvorefter anklagemyndigheden i vidt omfang meddeler tiltalefrafald også for så vidt angår handlinger, der ikke er af lidet alvorlig karakter, foreslås udvalgets hidtidige adgang til i tilfælde af strafbare handlinger fra et barns eller en ungs side at iværksætte foreløbige foranstaltninger, som af hensyn til barnets velfærd ikke skønnes at kunne udsættes, udvidet til også at omfatte *endelige* foranstaltninger.

Til stk. 4. Da bestemmelsen i den nu gældende § 85, stk. 4 om etablering af børneforsorg efter strafafsoning aldrig har været anvendt i praksis, foreslås den ophævet.

Til § 90.

Bestemmelsen, der svarer til den nugældende kortfattede bestemmelse i § 90, har ikke selvstændig betydning, men tilsigter en tydeliggørelse af anke-reglerne ved en systematisk gengivelse af disse regler.

Til § 91.

Til stk. 1. Den ændrede affattelse tilsigter at fremhæve betydningen af, at de foreskrevne undersøgelser foretages.

Til stk. 2. Der henvises til bemærkningerne ad § 85, stk. 2. Bestemmelsen tilsigter at sikre dommens indflydelse.

Til § 92.

Til stk. 1. Forslaget tilsigter at fremhæve betydningen af, at der anvendes sagkyndig bistand ved undersøgelserne, jfr. de indledende bemærkninger, afsnit II

Til stk. 2. Bestemmelsen svarer til den nugældende § 92, stk. 2. Ny er dog bestemmelsen om, at der skal indhentes erklæring fra skolepsykolog, konsulent for særundervisning eller lignende, såfremt barnet er undersøgt af denne. For at muliggøre, at udvalget får et førstehåndsindtryk af en sag, foreslås det endvidere, at adgangen til at forlange, at de, der har afgivet erklæringer, personligt kommer til stede i udvalget og afgiver mundtlig forklaring, ikke som hidtil begrænses til særlige tilfælde, og det foreslås, at barnets lærer, såfremt barnet er skolesøgende eller for nylig er udskrevet af skolen, normalt bør anmodes om at komme til stede i udvalget.

Til stk. 3. Der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit II.

Bestemmelsen er ny og understreger udvalgets pligt til at anvende den fornødne sagkyndige psykiatriske, psykologiske eller pædagogiske bistand.

Til § 94.

Det foreslås, at udvalgets pligt til at tilsige forældrene udvides til at omfatte andragender om ophør af de i bestemmelsen omhandlede foranstaltninger. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ad § 95.

Til § 95.

Som følge af forslaget om indførelse af en ankefrist også i tilfælde af indankning af sager vedrørende udvalgets afslag på andragender om ophør af børneforsorgsforanstaltninger m. v., jfr. bemærkningerne ad §§ 167, stk. 3, og 169, bør reglerne om forkyndelse af udvalgets beslutninger om iværksættelse af disse foranstaltninger samt udvalgets pligt til at gøre forældrene opmærksom på de foreliggende ankemuligheder, udvides til at omfatte udvalgets beslutninger om afslag.

Til § 98.

Da anvendelse af § 114, stk. 2, i tilfælde, hvor et barn ønskes flyttet fra et plejehjem til forældrenes eller en af forældrenes eget hjem, må sidestilles med et barns tvangsmæssige anbringelse uden for hjemmet som et indgreb i forældrenes ret til at bestemme, hvor barnet skal opholde sig, foreslås disse sager henlagt til børnenævnet, jfr. i øvrigt bemærkningerne ad § 152 a. Endvidere foreslås det, at sager vedrørende frivillig anbringelse af børn uden for hjemmet i henhold til den foreslåede bestemmelse i § 130, stk. 1, henlægges til nævnet.

Til § 99.

Der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit II.

Til stk. 1. Bestemmelsen svarer til den nugældende § 99, stk. 1, idet der dog for at opnå mulighed for en bedre fordeling af sagerne og dermed en grundigere behandling foreslås valgt en stedfortræder for næstformanden samt indføjet en adgang til at forhøje antallet af de øvrige medlemmer af forretningsudvalget fra 6 til 8.

Til stk. 2. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse § 99, stk. 2, med den af forslaget vedrørende stk. 1. følgende ændring.

Til stk. 3. Bestemmelsen svarer til bestemmelsen efter nugældende § 99, stk. 3, idet det dog foreslås, at næstformanden og dennes stedfortræder ikke blot

skal være juridisk uddannet, men skal opfylde betingelserne for at kunne blive dommer.

Til stk. 4. Tilføjjelsen er ny og tilsigter at bringe betingelserne for valg til kredsverge på linje med betingelserne for valg til medlem af et børneværnsudvalg.

Til stk. 6. Den nugældende bestemmelse, hvorefter ilertallet af de af borgerrepræsentationen valgte medlemmer af forretningsudvalget skal være medlem af denne, foreslås ændret til, at mindst halvdelen skal være medlemmer.

Til § 103.

Der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit II.

Til stk. 1. Bestemmelsen svarer til den nugældende bestemmelse, idet det dog foreslås, at kun to af kredsvergerne for den børneværnskreds, hvorunder sagen hører, skal tiltræde forretningsudvalget.

Til stk. 2. Bestemmelsen er ny, men er i overensstemmelse med gældende praksis.

Til stk. 3. Ændringen er redaktionel.

Til § 104.

Der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit II.

Til stk. 1. Bestemmelsen svarer til den nugældende bestemmelse, dog at det til en gyldig beslutning om at anbringe et barn uden for hjemmet eller om, at et barn ikke må fjernes fra sit plejehjem i tilfælde, hvor barnets forældre eller en af dem ønsker barnet flyttet til sit hjem, skal være tilstrækkeligt, at mindst 5 medlemmer, deriblandt 2 kredsverger, er til stede, medens der efter gældende lov mindst skal være 6 medlemmer til stede.

Til stk. 2. Bestemmelsen svarer til den hidtidige bestemmelse.

Til § 105.

Der henvises til bemærkningerne ad § 88.

Til § 107.

Ændringen er redaktionel.

Til § 121.

Til stk. 1. Den ændrede formulering er foreslået for at tydeliggøre ankereglerne, men indeholder ikke ændringer i forhold til de gældende bestemmelser.

Til stk. 2. Der henvises til bemærkningerne ad stk. i.

Til stk. 3. Bestemmelsen svarer til den hidtidige bestemmelse, idet det dog foreslås, at der i tilfælde, hvor barnet ønskes flyttet til forældrenes hjem, sker anke til landsnævnet. Dette skyldes, at man finder

det rigtigst, at disse sager i medfør af forslaget § 152 a skal kunne indbringes for domstolene, og at sager af denne art bør passere landsnævnet.

Til § 123.

Til stk. 1. De i indledningen foreslåede ændringer er af redaktionel karakter, medens den i stk. 1, nr. 3, foreslåede bestemmelse, hvorefter der åbnes adgang for børneværnsudvalget til som en forebyggende foranstaltning at henvise et barn til psykiatrisk, psykologisk eller pædagogisk undersøgelse, eventuel behandling, er ny; der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit IV.

Til stk., 2. Udgifterne til de i stk. 1 foreslåede undersøgelser eller behandlinger foreslås afholdt som børneværnsudgift, det vil sige, at opholdskommunen bærer $\frac{8}{10}$ og den fælleskommunale udligningsfond $\frac{3}{10}$, medens $\frac{4}{10}$ af udgifterne er genstand for mellemkommunal refusion.

Til stk. 3. Bestemmelsen er ny; der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit IV.

Til § 124.

Bestemmelsen svarer til den nugældende bestemmelse i § 124. Den ændrede affattelse tilsigter at tydeliggøre ankereglerne.

Til § 125.

Ændringen er redaktionel.

Til § 125 a.

Det foreslås at åbne adgang til at yde støtte af det offentlige til rådgivningsklinikker for børn.

Bestemmelsen er ny og tilsigter at gøre det muligt for børneværnene at udnytte den ad § 123 foreslåede adgang til som en forebyggende foranstaltning at lade et barn underkaste en psykiatrisk, psykologisk eller pædagogisk undersøgelse eller behandling. Der henvises i øvrigt til de indledende bemærkninger, afsnit IV.

Til § 127.

Til stk. 1. Den foreslåede tilføjelse er en følge af forslaget om ydelse af tilskud til anerkendte rådgivningsklinikker for børn, jfr. bemærkningerne ad § 125 a.

Til stk. 2. Det foreslås, at det offentliges tilskud til institutioner for forebyggende børneforsorg fremtidigt beregnes på grundlag af de budgetterede udgifter i det løbende regnskabsår, jfr. de indledende bemærkninger, afsnit VI. Til nyoprettede institutioner kan der efter gældende ret normalt først ydes tilskud fra institutionens anerkendelse, medmindre andragende herom er indgået til overinspektionen senest 3 måneder før åbningsdagen, i hvilket

tilfælde tilskud kan ydes fra åbningsdagen. Da planerne til institutionens oprettelse skal være godkendt, inden de er bragt til udførelse, jfr. § 126, stk. 3 a, må det anses for tilstrækkeligt, at andragende om anerkendelse indsendes senest *1 måned* før det tidspunkt, fra hvilket tilskuddet ønskes udbetalt.

Til stk. 4. Tilføjelsen er ny, jfr. de indledende bemærkninger, afsnit VI.

Til § 130.

Til stk. 1. Bestemmelsen, hvorefter der foreslås indført en adgang for børneværnsudvalget til at etablere en frivillig anbringelse uden for hjemmet, er ny. Der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit V. Det er tanken, at bestemmelsen skal anvendes, selv om betingelserne for en tvangsmæssig anbringelse uden for hjemmet i henhold til den foreslåede bestemmelse i § 131, stk. 1, foreligger. Det vil dog ikke altid være tilstrækkeligt, at forældrene er enige i en frivillig anbringelse uden for hjemmet, men udvalget må skønne over, om der er sandsynlighed for, at forældrene fortsat vil være enige i anbringelsen, således at barnet ikke forlanges hjem, førend opholdet uden for hjemmet har haft mulighed for at give en varig bedring i barnets tilstand. Da en forlængelse af den frivillige forsyrg ud over det 18. år, i henhold til den heromhandlede bestemmelse kun vil kunne finde sted med den unges samtykke, jfr. den foreslåede ændring af § 168, stk. 1, bør en frivillig forsyrg ikke etableres forholdsvis kort tid førend det fyldte 18. år, såfremt det må anses for sandsynligt, at den unge selv vil forlange sig udskrevet, førend formålet med anbringelsen er opnået. Er en frivillig forsyrg etableret på et tidligere tidspunkt, og det må påregnes, at den unge mod forældrenes ønske vil forlange sig udskrevet ved det 18. år, må udvalget inden dette tidspunkt træffe beslutning om tvangsmæssig anbringelse uden for hjemmet og en forlængelse af denne forsyrg.

Til stk. 2. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 130, stk. 2.

Til § 131.

Der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit V.

Til stk. 1. Bestemmelsen svarer til den nuværende bestemmelse i § 130, stk. 1, og dækker det samme område som denne, idet den ændrede formulering kun skyldes ønsket om at anvende mere tidssvarende udtryk.

Til stk. 2. Bestemmelsen svarer til den hidtidige bestemmelse i § 131, stk. 2, 2. led, dog at adgangen til at træffe beslutning om et barns anbringelse

uden for hjemmet på de her nævnte betingelser ikke længere er tidsbestemt.

Til § 132.

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 132. Den ændrede affattelse tilsigter at tydeliggøre ankereglene.

Til § 133.

Der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit V.

Til stk. 1. Ny er bestemmelsen om, at forældremyndigheden forbliver hos forældrene i tilfælde, hvor forsyrgen er overtaget af børneværnsudvalget i henhold til den foreslåede bestemmelse i § 130, stk. 1, samt i henhold til § 130, stk. 2.

Til stk. 2. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 133, stk. 1, 2. led.

Til stk. 3. Bestemmelsen, der giver hjemmel til at udstrække forældremyndigheden ud over det 18. år for unge, der er under forsyrg i henhold til forslaget § 131, svarer til den gældende bestemmelse i § 133, stk. 2.

Til § 134.

Til stk. 1. Ændringen er redaktionel.

Til stk. 2. Bestemmelsen er ny og tilsigter at fastslå betydningen af, at børneværnsudvalget samarbejder med forældrene.

Til § 135.

Ændringen er redaktionel.

Til § 141.

Til stk. 1 og 2. Bestemmelsen i stk. 1 afløser den nugældende bestemmelse i § 159, stk. 3, 1. punktum, 1. led, om forudgående samtykke fra overinspektionen for børneforsyrgen til anbringelse af et barn i de af staten drevne eller oprettede opdragelseshjem og udvider denne bestemmelse til at omfatte alle hjem, der modtager underskudsdekning i henhold til § 65, stk. 3, bortset fra spædbørnehjem, jfr. de indledende bemærkninger, afsnit VI. Bestemmelsen kommer herved til at omfatte den væsentligste del af de hjem - skolehjem, ungdomshjem, fredeshjem, oplæringshjem, visse børnehjem - som nu omfattes af § 141, stk. 1, således at denne bestemmelse om efterfølgende samtykke fra overinspektionen, der fremtidig bliver stk. 2, kun kommer til at omfatte de få hjem af den nævnte art, der ikke får tilskud efter § 65, stk. 3, d. v. s. enkelte hjem, der tilhører anerkendte foreninger, og i visse tilfælde kommunale hjem.

Til stk. 3. Bestemmelsen svarer til den hidtidige stk. 2, dog at det foreslås at kræve samtykke fra overinspektionen, hvis vedkommende kommune ønsker,

at staten i henhold til § 64, stk. 1, nr. 4 d, skal afholde udgifterne ved forsorgen for vedkommende barn efter det 15. år.

Til § 151.

Der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit III.

Til stk. 1. Bestemmelsen svarer til den nuværende bestemmelse i § 151, stk. i.

Til stk. 2. Bestemmelsen er ny.

Til stk. 3. Bestemmelsen svarer til det nuværende stk. 2.

Til stk. 4. Bestemmelsen svarer til den nuværende bestemmelse i § 151, stk. 3, 1. punktum.

Til § 152.

Til stk. 1. Bestemmelsen svarer ad de gældende bestemmelser, jfr. dog bemærkningerne ad § 121, stk. 3.

Til stk. 2. Ændringen er redaktionel.

Til stk. 3. Bestemmelsen svarer til den nuværende bestemmelse i § 151, stk. 3, 2. punktum, sammenholdt med § 151, stk. 4.

Til § 152 a.

Der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit III.

Til stk. 1. Bestemmelsen afløser den nuværende bestemmelse i § 151, stk. 5, 2. og 3. punktum. Adgangen til domstolsprøvelse er udvidet til også at omfatte afgørelser, hvorefter et barn i henhold til § 114, stk. 2, ikke uden udvalgets samtykke må fjernes fra sit plejehjem i tilfælde, hvor forældrene eller en af disse ønsker barnet flyttet til sit hjem, jfr. § 121, stk. 3, samt landsnævnets nægtelse af at godkende et børneværnsudvalgs beslutning om ophør af forsorgen for et barn, uden at tilslutning foreligger fra vedkommende forstander, forening eller særfororgsinstitutions leder, jfr. § 169, stk. 4. Endvidere foreslås indført en frist på 4 uger for indbringelse af landsnævnets afgørelser for domstolene. Efter den foreslåede formulering vil landsnævnet, og ikke som efter gældende ret børneværnsudvalget, stå som part i sagen.

Til stk. 2. Medens de heromhandlede sager efter gældende ret kan indbringes for vedkommende underret, foreslås de nu indbragt for vedkommende landsret.

Til stk. 3. Bestemmelsen betegner en fravigelse af bestemmelsen i retsplejelovens § 470, stk. 4, hvorefter den frihedsberøvede har ret til at være til stede i retten, medmindre retten efter de foreliggende oplysninger om hans tilstand finder, at fremstilling ikke bør finde sted.

Til stk. 4. Bestemmelsen er i overensstemmelse med de for ægteskabssager gældende regler, jfr. retsplejelovens § 455.

Til stk. 5. Bestemmelsen afviger fra retsplejelovens § 473 ved i modsætning til denne bestemmelse at lade det være hovedreglen, at offentliggørelse af navn, stilling og bopæl for de under sagen nævnte personer ikke må finde sted.

Til stk. 6. Da det i almindelighed må være forholdene på tidspunktet for dommens afsigelse, der må være afgørende for domstolene, må det anses for rimeligt at sætte en frist på 6 måneder, inden sagen påny kan kræves forelagt for domstolene.

Til § 153.

Bestemmelsen svarer til den nuværende bestemmelse i § 153, stk. 1, idet man dog under hensyn til forslaget om, at et udvalgs beslutning om i henhold til § 114, stk. 2, at nedlægge forbud mod, at et barn flyttes fra et plejehjem til sit eget hjem, skal kunne indankes for landsnævnet, har foreslået, at landsnævnet får en selvstændig adgang til at træffe en sådan beslutning, hvor udvalget trods henvendelse fra landsnævnet intet har foretaget sig.

Til § 158.

Der er af socialministeriet — senest ved cirkulære af 28. februar 1957 — vedrørende betalingen for skoleundervisning af børn fra opdragelseshjem i kommunale skoler fastsat særskilte takster for henholdsvis hovedstadsområdet (København, Frederiksberg og Gentofte, samt de landkommuner i Københavns amtsrådskreds, der omfattes af lov nr. 181 af 20. maj 1952 om ændringer i de københavnske omegnskommuners styrelser m. v.), provinsbyerne (herunder Birkerød, Farum og Hørsholm kommuner) og sognekommunerne. Efter henstilling fra foreningen By-mæssige Kommuner foreslås det at give hjemmel for, at enkelte kommuner kan overflyttes fra en gruppe til en anden.

Til § 159.

Til stk. 3. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 159, stk. 1, 2. led. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ad § 141.

Til stk. 4. Ændringen er redaktionel.

Til § 163.

Ændringen stemmer med praksis, idet socialministeriet i 1952 har ophævet det tidligere hus-tugtsreglement og i stedet udsendt en vejledning til opdragelseshjemmene om de opdragelsesmæssige metoder.

Til § 167.

Til stk. 1. Ændringen er en konsekvens af ændringerne i § 123, stk. 1.

Til stk. 3. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 167, stk. 3, og tilsigter en tydeliggørelse af ankereglerne. Det foreslås dog at indføre en ankefrist på 14 dage, svarende til den frist, der iverdigt gælder for anke af børneværnsudvalgenes afgørelser til amtet, jfr. § 121.

Om forkyndelse af udvalgets beslutninger henvises til bemærkningerne ad § 95.

Til § 168.

Til stk. 1. Bestemmelsen er ny, men stemmer for så vidt angår unge, der er under forsorg i henhold til § 130, stk. 2, med landsnævnets praksis.

Til stk. 2. Den nuværende bestemmelse i § 168, stk. 2, foreslås udvidet til også at omfatte elever i fredshjem.

Til § 169.

Til stk. 2. Bestemmelsen er ny, idet der ikke efter gældende ret er fastsat nogen frist for varigheden af en hjemgivelse på prøve. Under hensyn til, at et barn, der er hjemgivet på prøve, til enhver tid kan anbringes uden for hjemmet på ny, uden at det er nødvendigt at træffe ny fjernelsesbeslutning i de særlige former, der er angivet i § 87, bør der dog gælde en frist, der foreslås fastsat til 2 år.

Til stk. 3. Ændringen er redaktionel. Det foreslås dog at indføre en ankefrist på 14 dage, svarende til den frist, der iverdigt gælder for anke af børneværnsudvalgenes afgørelser til landsnævnet, jfr. §

132. Om forkyndelse af udvalgets beslutninger henvises til bemærkningerne ad § 95.

Til § 170.

Forslaget om indførelse af en ankefrist skyldes ønsket om at tilvejebringe ensartethed i anke reglerne.

Til § 277.

Forslaget skyldes ønsket om så vidt muligt at undgå en anbringelse uden for hjemmet, jfr. de indledende bemærkninger, afsnit IV.

Til § 312.

Bestemmelsens placering i afsnittet om forsømmelige forsørgere skyldes en nu ophævet adgang til med tvangsarbejde at straffe den forsørgere, der, uanset at han var i stand til at rette sig efter tilsynsværgens bestemmelse, nægtede dette. Da bestemmelsen må anses for overflødig, idet forholdet omfattes af de almindelige regler om ydelse af kommunehjælp, foreslås den ophævet.

Til § 2.

Under hensyn til, at børneforsorg kan etableres indtil pågældendes fyldte 18. år og eventuelt udstrækkes til det 21. år, foreslås børneforsorgen fremtidigt benævnt børne- og ungdomsforsorgen.

Til § 3.

Der henvises til de indledende bemærkninger, afsnit VI.

EMBEDSLÆGEFORENINGEN

*Frederikshavn, den 12. december 1956.**Til Sundhedsstyrelsen.*

Forslag fra Udvalget vedrørende børneforsorgens administration til ændret affattelse af for sorgslovens §§ 85 og 92 med henblik på embedslægenes medvirkning i fjernelsessager.

Efter at sagen har været drøftet på forningens årsmøde den 27.-28. f. m. skal bestyrelsen udtale, at der blandt embedslægerne er interesse for at tage den foreslåede opgave op.

Bestyrelsen må dog gøre opmærksom på, at forslagens virkninger vil blive højst forskellige i de enkelte lægekredse; nogle embedslæger vil kun sjældent komme i funktion, medens hvervet for andre kan blive temmelig belastende. Da henlæggelse til embedslægerne af et sådant helt nyt arbejdsområde formentlig må siges at falde uden for embedslægelovens rammer og forudsætninger, må bestyrelsen finde det tvivlsomt berettiget, som foreslået i udkastet, ganske at sidestille dommernes og embedslægenes medvirkning og pålægge disse sidste at udføre den omhandlede funktion uden vederlag.

Man finder det også rettest at gøre opmærksom på, at medens der i en dommers forfald altid er mulighed for at konstituere en dommerfuldmægtig til at fungere i hans sted, vil der for embedslægenes vedkommende opstå vanskeligheder under ferie, sygdom og vakance, idet i sådanne tilfælde en stedlige praktiserende læge oftest er konstitueret, hvilket i sager af den omhandlede karakter næppe vil findes tilfredsstillende. Der må derfor antagelig gives nærmere regler for, hvorledes der skal forholdes i slige tilfælde, f. eks. ved at give adgang til at tilkalde en nabo-embedslæge til deltagelse i sagens behandling.

Idet de nævnte forhold henstilles til overvejelse, skal bestyrelsen udtale sin beredvillighed til nærmere forhandling om sagen.

P. b. v.

S. L. Henriksen
Fmd.

Tilbagesendes til *udvalget vedrørende børneforsorgens administration, adr. socialministeriet*, under henvisning til vedlagte udtalelse af 12. december 1956 fra embedslægeforeningen, idet bemærkes, at sundhedsstyrelsen kan tiltræde denne udtalelse og i øvrigt vil foreslå, at embedslægeforeningens bestyrelse indkaldes til en forhandling i udvalget.

Sundhedsstyrelsen, den 28. marts 1957.

E. fuel Henningsen.

Skovgaard.

LANDSNÆVNET FOR BØRNEFORSORG

København 0, den 15. april 1957.

Til socialministeriet.

I anledning af de i udvalget om børneforsorgens administration stedfindende overvejelser om den fremtidige ordning af forældrenes adgang til at anke de af et børneværnsudvalg truffne afgørelser om fjernelse og afslag på hjemgivelse, skal landsnævnet for børneforsorg herved fremsætte følgende bemærkninger:

Såfremt den ved lov nr. 177 af 11. juni 1954 om midlertidige ændringer i lov om offentlig forsorg (om adgang til domstolsprøvelse af beslutninger om inddragelse under børneforsorg m. v.) indførte ordning i princippet tænkes bevaret efter 1. april 1958, således at de af landsnævnet som administrativ ankeinstans truffne afgørelser kan indbringes for domstolene til prøvelse, må landsnævnet anse det for tvingende nødvendigt, at den ved loven af 11. juni 1954 indførte frist af 1 måned for landsnævnets afgørelse i de for dette indankede sager forlænges.

Der blev allerede forud for vedtagelsen af ovennævnte lovbestemmelse i 1954 fra landsnævnets side over for socialministeriet givet udtryk for de alvorligste betænkeligheder ved indførelsen af en ufravigelig frist på kun én måned for landsnævnets behandling af indankede børneværnsager, og de af landsnævnet siden reglens ikrafttræden gjorte erfaringer har i høj grad bestyrket disse betænkeligheder.

Man skal herved nærmere henvise til, at forholdene inden for børneforsorgen i flere henseender afviger væsentligt fra forholdene inden for andre områder af den såkaldte »administrative frihedsberøvelse«.

Når en børneværnsag indankes for landsnævnet, hvilket næsten altid sker ved henvendelser til landsnævnet direkte fra de ankende — således at fristen, inden hvilken

sagen skal være afgjort af landsnævnet, allerede løber fra dette tidspunkt — skal landsnævnet have sagens akter, udskrift af børneværnsprotokollen samt eventuelt en nærmere udtalelse eller redegørelse indsendt fra vedkommende børneværnsudvalg. Dette kan erfaringsmæssigt sjældent ske fra dag til dag, da børneværnsudvalget ikke altid har det fornødne materiale parat eller måske ikke udfører »kontorarbejde« hver dag i ugen. Det forekommer i en del tilfælde, at børneværnsudvalgets materiale for en væsentlig del foreligger mundtligt for udvalgets medlemmer — med den følge, at en eventuel fremstilling udover akterne er påkrævet.

Det viser sig desuden ofte nødvendigt, at landsnævnet supplerer de af de lokale børneværn meddelte summariske oplysninger i en ankesag med mere detaljerede oplysninger, som tilvejebringes på stedet ved besøg af landsnævnets rejseinspektør i børneværns-elevens hjem samt ved mundtlig forhandling mellem rejseinspektøren og repræsentanter for det lokale børneværn. Inspektøren må derefter udarbejde en udførlig skriftlig rapport til brug under sagens videre behandling i landsnævnet.

I en del tilfælde vil det være nødvendigt at indhente erklæringer fra anden side, f. eks. fra det opdragelseshjem, hvor barnet er anbragt, eller fra særlige sagkyndige.

De ved undersøgelserne og erklæringerne fremkomne nye oplysninger vil ikke sjældent gøre det nødvendigt, at sagen af landsnævnet tilbagesendes til vedkommende børneværn til fornyet udtalelse. Det pågældende børneværn vil undertiden herved føle sig foranlediget til at afholde et nyt møde om sagen, før udtalelsen over for landsnævnet afgives.

Særlige vanskeligheder ved en hurtig behandling af sagen vil i reglen foreligge i de

ikke få tilfælde, hvor børneforsorgen udøves af børneværnsudvalget i én kommune, medens forældrene har ophold i en anden kommune. Det vil i de allerfleste af disse tilfælde være nødvendigt for landsnævnet ved en ankesags behandling at indhente udtalelser fra flere børneværnsudvalg, og eventuelt at foretage undersøgelser i flere kommuner.

Når ankesagen foreligger fornødent oplyst for landsnævnet, klar til dettes realitetsbehandling, vil der i heldigste fald være forløbet ca. i uge, men ofte 2—3 uger eller mere, fra tidspunktet for modtagelsen af ankeskrivelsen — uanset om der i hvert enkelt led af sagens ekspedition er gået frem med den størst mulige hurtighed inden for rammerne af en forsvarlig sagsbehandling.

Til realitetsbehandlingen i landsnævnets sekretariat og hos landsnævnets medlemmer er der herefter ofte kun et par uger eller endnu kortere tid tilbage inden månedsfristens udløb. I tilfælde, hvor mere omfattende undersøgelser har været nødvendige, jfr. foran, vil det endog kunne forekomme, at månedsfristen allerede er overskredet, når den egentlige realitetsbehandling i landsnævnet kan påbegyndes.

Hertil kommer, at det er nødvendigt for landsnævnets 5 medlemmer personligt at sætte sig ind i de ofte omfattende aktstykker, der foreligger i disse sager, hvorfor disse må sendes i cirkulation blandt medlemmerne, hvoraf et er bosiddende i provinsen vest for Store Bælt. Ekspeditionen kan normalt ikke fremskyndes ved, at man i stedet for at lade sagerne cirkulere nøjes med at udsende et resumé eller at forelægge dem mundtligt under et møde i landsnævnet, da det som regel vil være påkrævet, at medlemmerne har haft lejlighed til at sætte sig ind i sagerne og de originale aktstykker i rimelig tid forud for deres stillingtagen.

I en del tilfælde vil der yderligere ske en forhaling af sagen som følge af, at forældrene med passende varsel skal tilsiges til landsnævnets møde om sagen, enten fordi de selv har fremsat ønske herom, eller fordi man fra landsnævnets side finder det ønskeligt at forhandle sagen med forældrene, inden afgørelsen træffes.

De fornævnte forhold medfører, at det ofte

viser sig praktisk umuligt at overholde månedsfristen, såfremt afgørelsen skal træffes på et forsvarligt grundlag.

Landsnævnet må anse det for yderst uheldigt, om man ved en fastholdelse af månedsfristen for landsnævnets afgørelser fortsat gang på gang ville blive stillet over for valget mellem *enten* at træffe en forsvarlig afgørelse på grundlag af en forsvarligt oplyst sag, *eller* at overholde månedfristen. Af hensyn til den betydning, afgørelsen vil få for vedkommende barn og dets forældre, bør afgørelsen om et barns anbringelse eller fortsatte ophold uden for forældrenes hjem ikke træffes på et utilstrækkeligt oplyst grundlag, hvilket vil være så meget mere uheldigt, som erfaringerne har vist, at kun en lille del (ca. $\frac{1}{6}$) af de afgørelser, der går forældrene imod, indbringes for domstolene af forældrene.

I denne forbindelse skal man henlede opmærksomheden på, at den indgående behandling, man fra landsnævnets side bestræber sig for at give ankesagerne, har muligjort, at ca. $\frac{1}{3}$ af de for landsnævnet indbragte ankesager er blevet bilagt ved landsnævnets mellemkomst, i reglen som følge af, at forældrene efter forhandling med landsnævnet eller dets rejseinspektør har frafaldet anken, samt at erfaringerne for den tid, den ved loven af 11. juni 1954 indførte domstolskontrol har virket, har vist, at domstolene kun 1 2 tilfælde ved endelig dom har tilsidesat de af børneværnsudvalgene truffene, af landsnævnet tiltrådte afgørelser.

Landsnævnet skal derfor indtrængende anbefale, *principalt* at fristen for landsnævnets afgørelse generelt forlænges fra 1 måned til 2 måneder, *subsidiært* at der i det mindste i loven tilvejebringes mulighed for at forlænge fristen til 2 måneder i de ankesager, hvor det på grund af særlige omstændigheder har været udelukket, at overholde den normale frist og således, at der pålægges landsnævnet en pligt til i sådanne tilfælde samtidigt med afgørelsen eller eventuelt inden den oprindelige månedsfrists udløb at meddele forældrene grunden til, at månedsfristen ikke har kunnet overholdes i den foreliggende sag.

Nærværende skrivelse er enstemmigt tiltrådt af samtlige medlemmer af landsnævnet.

Munch-Petersen

kst.

Glahn

